

Yeezu Wamaɗsaɗa Wie Ate LUUK A NɗMARISI La

¹ Fi Teofilos waai ate mi Luuk a te fu zula nna yegayega la, ale a nɗmarisi gbanɗa de a te fu. Nuruba yegayega a pii nyinɗ kama ayen ba nɗmarisi wie nɗaai meena ale nyɛ tama sunsuɗ la.

² Wie nɗaai meena ate ba nɗmarisi la a nyini ka seero baai ale nya nɗa ta nyini ku piilimka po ale a sak nuruba nɗa wie la jigi. ³ Dila nyinɗ la, mi ale lagi nina a nɗmasi zamsi wienɗa de a ta nyini nɗa piilimka po la nyinɗ ale soa ate mi poli ayen ku nala kama ate m nɗmarisi nɗa meena ate nɗa va chaab a te ni. ⁴ Mi a nɗmarisi gbanɗa de a te fu kama ate fi baga a miɗ ayen wie nɗaai meena ate ba sak fu la a sum ka wensie.

⁵ Va nɗaai po ate Ayerod a jam chim Judia tenka naab la, Juuma Puusika Yenni kpagi wanyi ale jam boro. Wa yoi jam le Zakaria. Wa jam nyini ka kpagi diinaɗa po kunyi ate Abaija soa la. Zakaria powa yoi jam ale Elizabet. Elizabet me jam ka Juuma Puusika Yenni tomteerɔma po wanyi le. ⁶ Zakaria ale wa powa a jam ka nuru welensa ale a va Naawen sinsaɗa naliɗnyini. Ba jam ka wakaasuɗ Naawen jigi ya. ⁷ Wa ale wa powa meena a jam kpaɗ ka nna yegayega, alege ba jam ka biiga, dii nyinɗ la wa powa Elizabet a jam ka kirik.

⁸ Da yeɗ ate ku jam paari Zakaria buuni po wanyi ayen wa jo Juuma Puusika Yenni po a nyɛ

kaabka la, ba yaa jam lueri ayen wa Zakaria jo nye kaabka. ⁹ Juuma Puusika Yenni tomteeroma a ta ka ba nyeka a va a tom ba tuimaŋa. Ba yaa nak gbaŋ a lueri Zakaria ayen wa ju ŋanta baai nyum ale masa la kuŋkuŋku zuk a te Naawen. Wa yaa jo Juuma Puusika Yenni po. ¹⁰ Wa ale diem a jam bo di po la, nuru boanni baai ale jam ayen ba puusi Naawen la, a yaa tigiŋi chaab nna yegayega a jam za dabiaka po a puusi.

¹¹ Zakaria ale jam boro pa ŋantaŋa a nyo bolimu po ayen ba de la, Naawen sabiiloma wanyi a yaa deri jam wa jigi a jam za kuŋkuŋku jigini juga geŋ. ¹² Zakaria ale nya wa la wa yaa deri a chali yogsum. ¹³ Alege sabiilowa a yaa weeni wa ayen, “Zakaria, kan chali yogsum, dii nyiŋ la Naawen a wom fi puusaŋa kama. Wa be le basi ate fi powa a yik puuk a biak nidoabili. Wa dan jam biak, te biika yonni ayen Joon. ¹⁴ Wa dan biak wa fi ale fi powa ale nuruba yegayega sue le peenti ka nna yegayega. ¹⁵ Naawen a le basi ate wa chim nuru kpionŋ Naawen nimbie po abe wa kan a nyu daamoa yaase dapagriga. Naawen Chiika ale sueri wa a nyini wa biam po. ¹⁶ Wa dan chim wa le basi ate Izirali demma yegayega a basi ba beemu suitaŋa abe ba ŋman va ba nyonowa Naawen. ¹⁷ Joon ale de Nyonowa niŋ ale pagrim ase Naawen biisiteerowa Elaja ale jam pagra dii la. Wa le jam yik koba ale ba bisa ate ba niak chaab. Wa ale ta baai ale kan a va Naawen siuku la a jam welensa nyamma yammu siuku po. Wa ale gomsu Nyonowa nuruma a magsi a te wa.”

¹⁸ Zakaria a yaa bek sabiilowa ayen, “Mi a le

nyɛ ka se a seba ayen fi ale biisi dii la ka wensie? Mi ale m powa a kpaŋ kama.”

¹⁹ Sabiilowa a yaa weeni wa ayen, “Mi ka Gabriel waai ale a zaani Naawen niŋ la. Wala abe le tom mu ayen m weeni fu wamaŋsaŋa de.

²⁰ Mi ale weeni fu dii la a le jam chim ka wensie, diipo ale magsi la alege fi ka siaka ale mi ale weeni dii la. Dila nyiŋ la fi le chim ka gaauŋ a ta ga paari wienŋa de meena nyeka dai.”

²¹ Dila po meena ale nuruma za ka dabiaka po a limsi ayen wa nyini. Ba yaa jam a weeni chaab ayen, “Ka boa ale soa ate wa a beni dɔkku po dila.” ²² Zakaria ale nyini yenni po a za nuru boanni meena niŋ la, wa an jam бага a biisi ate wa yaa pa wa nisimaŋa a magsi a sak ba. Nuruma ale nya Zakaria ate wa pa wa nisimaŋa a magsi wienŋa a sak ba la, ba yaa deri miŋ ayen wa nya ka wari Juuma Puusika Yenni po nna ase wa goa daasim kama la.

²³ Zakaria tuimaŋa daaŋa ale nueri Juuma Puusika Yenni po la, wa yaa ŋman kuli wa yenni.

²⁴ Daa magla ale taam la, wa powa a yaa yik puuk a bo wa yenni po chiisa sinu ale kan nyeemu a ga jigiya. ²⁵ Dula jigini Elizabet yaa weeni ayen, “Yɔgyɔgla de Nyɔnɔwa a bola maari mu kama. Wa yeeri mu m chivienŋa po a basi kama nuruba nimbie po.”

²⁶ Elizabet puuka ale nya chiisa siyuebi la, Naawen a yaa tom wa sabiilowa Gabriel ayen wa chen ten kaai ate ba a wi ayen Nazaret ate ka bo Galili la po. ²⁷ Nipɔkbili wanyi ale jam bo dula ate ba a wi ayen Mɛeri. Wa jam siak

kama ayen wa yali nidoa wanyi ate ba a wi wa ayen Josefi. Josefi a jam ka naawa Deevid njaanbiik. ²⁸ Sabiilowa a yaa jam weeni Mæri ayen, “Suyogini a bo le fu. Nyonowa a bo ale fu kama ale niak fu me nna yegayega.”

²⁹ Mæri ale wom dii ate sabiilowa a weeni wa la, ku yaa daani wa nna yegayega ate wa poli wa wannu kiri ale ka dii la. ³⁰ Sabiilowa a yaa nman weeni wa ayen, “Mæri, kan basi ate fi kpaziim a nagi, dii nyin la Naawen niak fu kama. ³¹ Wa weeni kama ayen fi le yik puuk a biak nidoabili. Fi dan jam biak biika, wa yoi ale Yeezu. ³² Wa le jam chim ka nuru kpion nna yegayega. Ba le wi wa ayen ka Naawen Kpeeni biik. Ti Nyonowa Naawen le bobi wa naam ase wa le jam bobi wa kokpienka Deevid naam buui dila po dila po dii la. ³³ Wa le jam soa wa kokpienka Jakob njaanbisana meena a ta a chen diipo meena wuu, ate wa namu a kan maa kpeglim.”

³⁴ Mæri a yaa weeni sabiilowa ayen, “Mi a diem ze nidoa. Ku be le nye ka se ate m yik puuga?”

³⁵ Sabiilowa yaa weeni wa ayen, “Naawen le pa ka wa Chiika a nyo fi po abe wa pa wa pagrimu me a lik fu. Biik kaai ate fi ayen fi biak la, nuruba le wi wa ayen ka welensa nyono ale Naawen biik me. ³⁶ Be teeri fi suoku Elizabet wari. Nuruba a weeni kama ayen wa ka kirik alege wa ale wa kpanšana meena wa ta ka puuk chiisa siyuebi ale nna. ³⁷ Wari karo ate Naawen an бага a nye.”

³⁸ Mæri yaa weeni ayen, “Naawen dek ale soa mu. Wa yaa be basi ate ku nye ase fi ale weeni dii la.” Sabiilowa yaa deri basi wa ale chen.

³⁹ Mɛɛri yaa deri gomsi a cheŋ nna nwuli nwuli a cheŋ teŋ kanyi ate ka bo guuta sunsuŋ Judia teŋka po. ⁴⁰ Wa le ga paari ku jigini la, wa yaa cheŋ ga jo Zakaria yenni po ayen wa puusi Elizabet. ⁴¹ Elizabet ale wom Mɛɛri lueluku la, wa biika a yaa deri a labri ponni po. Naawen a yaa basi ate wa Chiika a sueri Elizabet sunummu. ⁴² Ate wa yaa weeni Mɛɛri ale lueluk kpion ayen, “Naawen niak fu kama a gaam nipooba meena. Biik kaai ate fi le biak la, Naawen niak wa kama. ⁴³ Ka boa ale soa ate wa kpeeni de a nye mi jigiya ate mi Nyɔnɔwa ma a cheena ayen wa puusi mu? ⁴⁴ Mi ale poom wom fi lueluku la, m biika a deri a labri kama ale supeentik. ⁴⁵ Fi ta supeentik kama, dii nyiŋ la fi ta siaka kama ayen dii ate ti Nyɔnɔwa Naawen weeni fu la a le sum nye kama.”

⁴⁶ Dula jigini Mɛɛri yaa weeni ayen, “Mi a pagi Naawen ale ka m sunum meena. ⁴⁷ Mi sui a peenti kama, ayen Naawen ka m varibasido, ⁴⁸ a teeri mi waai ale ka wa tomteerɔma po nuru fiik la wari. A ta nyini jinla dannɩ a ta a cheŋ waai meena le kasim a wi mi ayen ka supeentik nyɔnɔ, ⁴⁹ dii nyiŋ la Naawen kpeeni tom ka tuim kpeema a te mu. Wa yonni abe welema kama. ⁵⁰ Wa kasim ta jirim kama ale baai meena ale a zuli wa la. ⁵¹ Wa jam pa ka wa pagrimu yegayegaka a yik kanjanta nyam ale ba wie nyeka popola meena a kaasi.

52 Wa yik nalim kpeema a yeeri ba naam po ale ge basi ate nuru baai ale kan ta zaana jigi la a nman taam de ba nin.

53 Wa be maari a te baai ate kom ta ba la nandiinta yegayega ale ge a basi ate baai ale jigsila a chim nanjagsa.

54-55 Wa maari tama wa tomteeroma Izirali demma a yaa teeri ta jirim ale Abraham ale wa nanbisana taam wuu ase wa ale jam puulim ale ti kokpiensana ayen wa le nye dila, a te ba la.”

56 Mæri ale biisi nueri la wa yaa wari bo ale Elizabet a paari chiisa sita ale ge yaa nman kuli wa yenni.

57 Elizabet biamu dannila ale jam paari la, wa yaa biak nidoabili. 58 Wa dokdemma ale wa vaanchaama baai ale jam moata wa la, a yaa wom Naawen ale ta jirim yegayega ale wa dii la ate ba meena ale wa a yaa jam ta supeentik nna yegayega.

59 Biika ale jam paari daa naanin la nisomma yaa jam ba ale biak wa juijui la ayen ba gebi wa yoanni. Ba ale nye dila a ga nueri la, ba yaa weeni ayen biika me yoi ale Zakaria, ase wa kowa la. 60 Alege biika mawa a yaa zeri ale weeni ba ayen, “Wa yonni ale Jon.”

61 Ba yaa weeni wa ayen, “Nama buuni po waai a karo a ta yoi dila.” 62 Ba yaa pa ba nisimana a magsi a biisi wie ale biika kowa a bek wa ayen, “Fi a yaali ayen fi te biika yonni ayen ka boa?”

63 Zakaria yaa weeni ba ayen ba ga ta jaab a jam ate wa nmarisi. Ba ale ta jaamu a jam la, wa yaa nmarisi jaamu zuk ayen, “Wa

yoi ale Joon.” Nyaku de yaa deri cha ba nna yegayega. ⁶⁴ Zakaria ale nmarisi a nueri la, wa yaa deri nman бага a biisi ate wa yaa te Naawen pimpauk. ⁶⁵ Ba vaanчаama meena ale jam bo dula jigini a moata ba ate ba wom ale Zakaria a nman a biisi la, ba yaa jam a chali yogsum nna yegayega ate wapaani de wie a yaa tagli ten sii ale jam bo guutaᅇa sunsuᅇ Judia tenka po la. ⁶⁶ Baai meena ale jam wom la, ku yaa cha ba ate ba yaa pa ku nyo ba suniima po a poli ku wie ale a bek chaab ayen, “Biika de ale chim ka nuru boan choa ase wa nin chimu?” Ba jam a bek wa nyaku de kama dii nyin la, Nyonowa Naawen pagrimu a jam bo ale wa kama.

⁶⁷ Naawen Chiika a yaa jam sueri Joon kowa Zakaria ate wa biisi Naawen wienᅇa. Wa yaa weeni ayen,

⁶⁸ “Ti Nyonowa waai ale ka tama Izirali Naawenni la,

a jam tama jigi kama a vari ti a basi. Ni be basi ate ti a pak wa nyaku de nyinᅇ.

⁶⁹ Wa te ti ka nuru kpionᅇ waai ale ka naawa Deevид nᅇanbiik la. Wa le chim ka ti varibasido.

⁷⁰ Dila po dila po ate Naawen a weeni wa biisiteeroma baai ate wa lueri a te wa dek la, ayen ba nmarisi wa gbanᅇka po ayen,

⁷¹ wa puulim kama ayen wa le vari ti, ti dachaasa nisima po a basi ale baai ale kisi ti la nisima po a basi.

⁷² Wa nman weeni ayen wa le ta jiiirim ale ti kokpienᅇsaᅇa abe wa kan banᅇ wa ale ba ale

nye noayen kaai ale chaab ayen ba kasim
chim wa dek wa nyiini nuruba la.

73-74 Wa jam puulim ka nna pagrik pagriga a te
ti kokpienka Abraham ayen wa Naawen le
vari ti,

ti dachaasa nisima po a basi ate ti a va wa
Naawen abe ti kan a chali yogsum.

75 Ate tama ale chim nuru welensa ale
wayorisima nyam wa jigi ti boka meena
po a ta a cheŋ.

76 M biiga, nuruba le weeni ayen fi ka Naawen
kpeeni biisiteero,

dii nyin la fi le lin de ti Nyonowa nin a gomsu wa
siuku a magsi te wa,

77 abe fi weeni ayen Nyonowa le von wa nuruma
tuimbaatan a te ba ate ba nya varibasika.

78-79 Ti Naawenni ka jirim yegayega nyon.
Tama, a nye ase ti bo ka legi po ate kum
yaa pa bu yisunku a ligi ti la.

Naawen varibasika abe a nye ase ka vari ale boro
a veenti a yaa dak siuku a sak ti ayen ti
baga a nya suyogini la.”

80 Zakaria biika, Jon yaa chim zuak a pagra ale
wa nyin ale wa chiik a yaa basi wa yenni ale ge
cheŋ jo sagini po a bo dula jigini a ta ga paari da
dii dai dek ate wa nyini piilim boro a sak Izirali
demma la.

2

¹ Da nala po na kpionku Siiza Agustusi ale jam
soa dula jigini meena a nya. Wa yaa jam a yaali
ayen wa chiini a nya nuruba dii ale jam bo wa
tenka Aroom ale ten sii meena ate Aroom tenka

soa la. ² Chiinika de a jam ka piilim chiinika a magsi chaab ale diipo ate Kurinius a jam chim Siriya gomina la. ³ Waai meena yaa jam cheŋ ba dek teŋsa ayen ba chiini ba.

⁴ Josefi yaa basi Nazaret teŋka ate ka bo Galili teŋka po la a yaa cheŋ teŋ kaai ate ba a wi ayen Betilihem ate ka bo Judia teŋka po la. Ba jam a wi Betilihem ayen ka Deevide teŋ. Josefi a jam cheŋ dula jigini kama ayen ba maa chiini wa dii nyin la wa jam ka naawa Deevide waai ate ba jam biak dula jigini dila po dila po la, ŋaani biik. ⁵ Meeri waai ale jam siak ayen wa yali wa la a jam ta ka wa poklari puuka ale ge va wa cheŋ la. ⁶ Ba ale jam bo Betilihem teŋka po la, wa biamu dannu a yaa paari, ⁷ teŋ kala po, wa yaa biak wa poklari biamu nidoabili a yaa pa garuk a pili wa a dueni daka dii po ate ba pa dunsana ŋandiintana a nyoro ate si a ŋobi la, dii nyin la nichamma dokku jam sueri kama ate ba a te ba zon ayen ba goa.

⁸ Naapeerisa yaa jam bo goanni po a moata dula jigini a limsi ba piisa yok kula. ⁹ Naawen sabiilo a yaa jam pa wa dek a sak ba ate Naawen nyagsika a yaa deri nyagsi gilim ba meena ate yogsom yaa deri yik ba nna yegayega. ¹⁰ Sabiilowa yaa weeni ba ayen, “Ni kan chali yogsomɔa. Nyɔnɔwa Naawen ale tom mu ayen m ta wamaŋsa ŋaai le ŋa nye ate nuru meena sui peenti nna yegayega la, a jam weeni a sak ni. ¹¹ Jinla yokku ba biak ka nidoabili naawa Deevide teŋka Betilihem po. Ba biak wa ayen wa chim ka nama ale waai meena Nyɔnɔ ale Varibasido. Wa

ka Kirisitawa waai ate Naawen le tom ate wa jam la. ¹² Ni yiri chen dula jigini a ga nya biika ate ba pa garuku a pili wa dueni dakanni po la. Ni dan nya biika, nyaku de le basi ate ni min ayen dii ate mi a weeni ni la ka wensie.”

¹³ Sabiilowa ale biisi ga nueri la, sabiiloba yegayega a yaa deri nyini wenna mazuk a jam gum wa po ate ba meena a yaa yi yiili a pak Naawen ayen,

¹⁴ “Ni basi ate ti te Naawen waai ale bo wenna mazuk la, zula yegayega.

Wala ale a te baai ale bo tenna zuk de ate wa sui peenti ale ba la suyogini.”

¹⁵ Sabiiloma ale yi ba yiini a nueri la, ba yaa nman yiri jueli wenna mazuk. Dula jigini naapeerisaŋa yaa weeni chaab ayen, “Ni basi ate ti chen Betilhem tenna po a ga nya wa dii ate ti Nyonna weeni sak ti la.”

¹⁶ Ba yaa deri yiri nye nwuli chen ga nya Mæri ale Josefi ale biika ale wa dua dakari po.

¹⁷ Naapeerisaŋa ale nya biika la, ba yaa weeni Josefi ale Mæri dii ate sabiilowa weeni ba biika wie la. ¹⁸ Dii ate naapeerisaŋa weeni la, a yaa deri cha baai meena ale jam wom la. ¹⁹ Mæri yaa deri ta wienja de a teeri ŋa ale poli ŋa wie nna yegayega. ²⁰ Naapeerisaŋa yaa nman chen ba piisaŋa jigini. Ba ale jam bo siuku po a chen la, ba yaa jam a biisi a pak Naawen a te wa zula wie ŋaai ate ba wom ale ge nya me la nyin. Wienja de a sum jam ka wa ŋaai meena ate Naawen sabiilowa a weeni sak ba la.

²¹ Biika ale jam paari da naanin la, ba yaa gebi wa yoanni ale ge a yaa wi wa yonni ayen Yeezu.

Yonni de ate Naawen sabiilowa a te wa ale ge ate wa mawa yik puuka la.

²² Da dii danni ate Mæeri ayen wa cheŋ a ga nyε wa biamu welensa kaabka ase Moosis Sinsaŋŋa ale a weeni dii la, Josefi ale wa a yaa pa Yeezu ate ba cheŋ Jerusalem teŋka po ayen ba pa biika a sak Naawen dula jigini. ²³ Ba jam ŋmarisi Naawen gbaŋka po kama dila po dila po ayen, “Kaliak a dan jam biak wa poklari biik, nidoabili, ka Naawen ale soa nidoabili dila.” ²⁴ Sinsaŋŋa me a sak kama ayen ku a fe kama me ayen ba ko nangbaŋsa siye a nyε nipowa biamu welensa kaabka, Josefi ale Mæeri ale ba biika ale jam cheŋ ayen ba nyε dii la ale la.

²⁵ Nuru wanyi ale jam bo Jerusalem ate ba a wi wa ayen Simeyon. Wa jam ka nuru maŋ ale a va Naawen nalimnyiini ate Naawen Chiika jam bo ale wa. Wa jam a limsi ka da dii dai dek ate Naawen ayen wa tom waai le wa jam vari Izirali demma a basi la. ²⁶ Naawen Chiika ale jam puulim ale wa ayen wa kan kpi ase ka wa nin nya Kirisitawa waai ate Naawen dek a weeni ayen wa le tom da yeŋ ate wa jam la. ²⁷ Josefi ale Mæeri ale biika Yeezu ale ga paari Jerusalem teŋka po la, ba yaa cheŋ ga jo Juuma Puusika Yenni po ayen ba nyε dii ate Naawen gbaŋka po a weeni la. Ba ale ga jo la, ba yaa nya Simeyonwa de ate Naawen Chiika a dari wa a ta jam dula jigini. ²⁸ Simeyon yaa tuesi biika nyo wa nisima po a pak Naawen a weeni ayen,

²⁹ “M Nyɔɔɔ, jinla, fi nyε dii ate fi puulim ayen fi le nyε la kama.

Yogyogla de fi yaa le basi ate mi fi tomteerowa
kpi ale suyogini,

³⁰ dii nyinj la, mi dek nya waai le wa vari nuruba
basi la kama.

³¹ Be ka fi ale gomsi wa a magsi ate nuru meena
togatoga a yaa nya.

³² Wa le nyε ase ka bolim ate ba toati zaani la. Wa
le sak baai ale kan daa Izirali dem la ate
ba a va fi wensie siuku abe wa zak Izirali
demma baai ate fi lueri te fi dek ayen ba
chim fi nuruba la zuima zaani.”

³³ Biika kowa ale wa mawa ale wom dii ate
Simeyon a biisi biika wie la, ku yaa cha ba
nna yegayega. ³⁴ Simeyon a yaa te ba niaka
ale weeni biika mawa Mεeri ayen, “Ka Naawen
ale tom biika de ayen wa jam basi ate Izirali
demma yegayega a nya kaasun, abe wa basi ate
ba yegayega me a nya varibasika. Naawen le tom
wa ate wa dak wensie siuku a sak nuruba alege
nuruba yegayega le zeri wa kama, ³⁵ Abe ba tok
ba wasusunηa a lagri. Fi dek sunum po le kaasi
ate fi nya ninam nna yegayega nna se ba pa ka
gebi woj a chubi fi sunum vuri la.”

³⁶⁻³⁷ Naawen biisiteerō ale jam boro ate ba a
wi wa ayen Ana. Wa jam ka nuru waai ate ba a
wi ayen Fanuel la, le. Fanuel jam nyini ka nuru
baai ate ba a wi ba ayen Ase la, buuni po. Ana ale
jam yali wa chorowa la, ba jam bo ale chaab ka
bena ηayopoi ale ge ate wa chorowa a kpi. Ale ge
ate wa yaa chim pukogi a ta bena pinaanun ale
ηanaansi. Wa kasim a jam bo ka Juuma Puusika
Yenni po ale kan nyini peelimōa. Yok ale kantuen
meena, wa jam kasim a zuli ka Naawen ale a bobi
noai a puusi Naawen. ³⁸ Josefi ale Mεeri ale jam

boro a biisi ale Simeyon la, Ana yaa jam gum ba po. Wa le nya biika la, wa yaa te Naawen jiam wa nyin a yaa ale ge basi ba ale cheŋ ga weeni Jerusalem demma baai meena ale jam a limsi ayen Naawen vari ba a basi la, biika wie.

³⁹ Josefi ale Mæeri ale nyε dii ate Naawen gbanƙa po a weeni ba a nueri la, ba yaa basi Jerusalem teŋka ale pilim ŋmani cheŋ ba dek teŋka Nazaret ate ka bo Galili teŋka po la. ⁴⁰ Biika yaa chim a ta pagrim ale yam nna yegayega ate Naawen jam a niak wa.

⁴¹ Bena meena Juuma Gaambasika Tigini a dan paari, Yeezu kowa ale wa mawa nyiem a cheŋ ka Jerusalem teŋka a ga maari a de ⁴² Yeezu ale jam paari bena pi ale ŋaye la, wa kowa ale wa mawa ale wa a yaa va chaab a cheŋ ayen ba maa de ase ba kisiku ale a weeni dii la. ⁴³ Ba tigini daaŋa ale jam nueri la, wa nyamma a yaa basi teŋ kala ayen ba kuli. Ba ale jam a kuli la, ba jam ze ayen ba biika, Yeezu, a jam wari bo ka Jerusalem. ⁴⁴ Ba jam a poli ayen wa maa bo ka nuruma po. Ba ale jam a cheŋ ate wenni a siŋ la, ba yaa nyiem bo ba mabisaŋa ale nuru baai ate ba seba la po a gisi wa. ⁴⁵ Ba ale gisi wa nuruma po a kpeeri la, ba yaa ŋmani a cheŋ Jerusalem teŋka po ayen ba gisi wa boka jigi dula jigini. ⁴⁶ Daa ŋata ale jam paari la, ba yaa nya wa ale wa bo Juuma Puusika Yenni po. Wa ale Juuma sagraŋma ale jam kala ale chaab ate wa yaa a wom ba, ale a bek ba bega. ⁴⁷ Ba me a jam a bek wa ka bega. Baai meena ale jam bo dula jigini la a wom wa ale a tulisi ba ale yam dii la kama. Ku yaa cha ba. ⁴⁸ Wa

nyamma ale ga nya wa la, ku yaa deri cha ba nna yegayega. Wa mawa a yaa bek wa ayen, “M biiga, ka boa ate fi nye tama dila. Ku daani fi kowa ale mi kama nna yegayega ate ti a gisi fu.”

⁴⁹ Wa yaa weeni ba ayen, “Ka boa ate nama a nyiem a gisi mu? Nama ze ayen ku magsi kama ate m bo m kowa yenni po?” ⁵⁰ Alege wa nyamma an jam miŋ wa le weeni ba dii la kiriya.

⁵¹ Yeezu a yaa yiri ate wa ale ba a va chaab a ŋmani cheŋ Nazaret teŋka ate wa yaa siak ba noai dula jigini ase wa nyiem ale a nye dii la. Wa mawa yaa pa dii meena ale nye la a nyo wa sunum po ale ta ŋa a teeri. ⁵² Yeezu yaa chim a pak a yaa ta yam a gum du ale a nye ate Naawen ale nuruba sue a peenti.

3

¹ Nakpionku Tiberiusi Siiza ale jam de wa naamu a paari bena pi ale ŋanu la, Pontios Paalot me jam chim ka Judia gomina, ate Ayerod me chim Galili Naab, ate wa suoku me Filip, a jam soa Ituriya ale Takonitisi teŋsaŋa a nya, ate Lisiansi me a jam soa Abilene teŋka me a nya.

² Anasi ale Kayafas ale jam chim Juuma Puusika Yenni kpagi kpeemaŋa, dila powa, Zakaria biika Joon a jam bo ka sagini po. Naawen yaa biisi ale Zakaria biika Joon goanni po. ³ Joon a yaa nyiem a gilim teŋ sii meena ale kali Jordan benni noai la a sak nuruba a weeni ba ayen, “Ni meena basi ni tuimbaataŋa abe ni va Naawen siuku. Ni dan tagri, m le te ni soka ate Naawen a von ni tuimbaataŋa a te ni.” ⁴ Ase Azaya Naawen

biisiteerowa ale nmarisi Naawen gbanƙa po dii la ayen,

“Lueluk ale a kaari sagini po a weeni ayen, ‘Ni gomsɪ Nyɔnɔwa siuku abe ni teenti ku.

⁵ Ni sueri golanja meena ate nja magsi chaab. Kunkutimanja ale guutanja meena a magsi chaab ale tenka.

Ni yuarisi siuk tii meena ale goalim la, siuk tii meena ale ta tintana la, ni gomsɪ ti ate ti soa ase chaab la,

⁶ ate nurubiik meena a yaa nya Naawen Varibasika.’ ”

⁷ Nuru boari a yaa nyini jam Joon jigi ayen wa te ba soka. Joon yaa weeni ba ayen, “Ni a nye ase ka waapiisa la. Ka wana ale weeni ni ayen ni бага a chali a nyini waali kaai ate Naawen za wa te ni la po? ⁸ Ni be a tom tuim njaai ale nja sak ayen ni basi ni tuimbaatanja tomka kama la, abe ni kan a weeni ni deƙ ayen, ‘Abraham ka tama ko.’ Ni basi ate m weeni a sak ni ayen Naawen бага pa tintanaja de kama a nye ate nja a chim Abraham njanbisa. ⁹ Ni nya liaka abe gomsɪ magsi ayen ka che tiimu kinni nanɗanja kama. Ti sii meena me ale kan a yoani yoan manɗa la, ka le gebi si kama a lonsi ten, ate ba pa si a yuk basi bolim po.”

¹⁰ Nuruma a yaa bek Joon ayen, “Yogyogla de, ti be le nye ka se?”

¹¹ Wa yaa tulisi ba ayen, “Waai a dan ta gatta tiye, ku a fe kama ayen wa pa kunyi a te waai ale kan ta garuk la. Waai me abe ale ta nandiinta la, ku a fe kama ayen wa me nye wa nandiintanja gela a te waai ale kan ta nandiinta a de la.”

¹² Lampoo cheesiroba ba gela ale maa jam ayen ba tuesi soka. Ba me yaa bek Joon ayen, “Ti Sagro, tama me abe ale nyɛ ka se?”

¹³ Wa yaa tulisi ba me ayen, “Ku a fe kama ayen ni kan tuesi nuruba ligra a gaam ba ale weeni ni ayen ni tuesi dii la.”

¹⁴ Sojiba ba gela me a jam bek wa ayen, “Tama me abe ti nyɛ ka se?”

Wa yaa tulisi ba me ayen, “Ku a fe kama ayen ni kan vari nuru jaabɔa, a yaase ni velim a te wa a tuesi wa jaabɔa, ku a fe kama ate ni basi ate ni nina sueri ale ni tutunaɲa.”

¹⁵ Nuruma ale wom dila la, ku yaa deri cha ba ate ba deri ta yiila a poli ayen da dii dai Joon ka Kirisitawa waai ate Naawen le tom ate wa jam la. ¹⁶ Alege Joon yaa tulisi ba meena ayen, “Mi a te ni soka ale ka nyiam nyiini, alege nuru ale bo ŋaaj cheena. Wa ta pagrim gaam mi. Mi posima ale m nin chim waai ale wa domsi a kali wa nin a yeeri wa nuensaɲa a te wa la. Nuru wala ale cheena la, wa le pa ka Naawen Chiika ale bolim a sueri ni suniimaɲa. ¹⁷ Wa gomsɪ magsi kama ayen wa yali wa zaɲa. Wa dan yali nueri, wa le tali zabeenɲa nyo wa bunni po abe wa yaa ju vottaɲa ale bolim buui ale kan a kpimsi la.”

¹⁸ Joon jam magsi ka wie ŋa chaab nna yegayega ase nna la, a sak nuruma Naawen wamaɲsaɲa wie. ¹⁹ Alege da yeɲ ate Joon tɔarin naab Ayerod nuruma nimbie po ayen ka boa ale soa ate wa faari wa suoku powa Ayerodiasi, ale maara tom tuimbaata ti chaab me a gum du.

²⁰ Dii ate Ayerod a nye ate di ηmasi bie la ale wa ale yik Joon a lik la.

²¹ Nuruma meena ale jam boro a tuesi soka la, Yeezu a jam maa tuesi soka kama. Yeezu yaa boro a puusi Naawen ate wennmazuku a deri lagri, ²² ate Naawen Chiika a siη jam wa zuk ase nangban la, ate lueluk a yaa nyini wennmazuku po a weeni Yeezu ayen, “Fi ale m dek biik. Mi a yaali fu ka nna yegayega. M sui peenti ale fu kama.”

²³ Yeezu a jam a nye ase ka bena pisita la alege yaa piilim wa sinsanηa. Nuruba jam a poli kama ayen Yeezu kowa ale Josefi. Yeezu buuni po abe ale ka dii la ale nna: Josefi kowa ale Ayeli. Ayeli kowa ale Matati.

²⁴ Matati kowa ale Livai. Livai kowa ale Meliki. Meliki kowa ale Janai. Janai kowa ale Josefi. Josefi kowa ale Matatiasi. ²⁵ Matatiasi kowa ale Amos.

Amos kowa ale Nayum. Nayum kowa ale Ezli. Ezli kowa ale Nagai. Nagai kowa ale Maat.

²⁶ Maat kowa ale Matatiasi. Matatiasi kowa ale Semein.

Semein kowa ale Josek. Josek kowa ale Joda.

Joda kowa ale Joanan. ²⁷ Joanan kowa ale Aresa. Aresa kowa ale Zerubabel. Zerubabel kowa ale Sealtiel.

Sealtiel kowa ale Neri. Neri kowa ale Meliki.

²⁸ Meliki kowa ale Addi. Addi kowa ale Kosam. Kosam kowa ale Elimadam. Elimadam kowa ale Eri.

Eri kowa ale Josua. ²⁹ Josua kowa ale Elieza.

Elieza kowa ale Jorim. Jorim kowa ale Matati.

Matati kowa ale Livai. Livai kowa ale Simeyon.

³⁰ Simeyon kowa ale Juda. Juda kowa ale Josefi.

Josefi kowa ale Jonam. Jonam kowa ale Eliakim.
Eliakim kowa ale Melea. ³¹ Melea kowa ale Mena.
Mena kowa ale Mataata. Mataata kowa ale
Natan.

Natan kowa ale Deevide. Deevide kowa ale Jese.

³² Jese kowa ale Obed. Obed kowa ale Boazi.

Boazi kowa ale Salimon. Salimon kowa ale
Naason.

Naason kowa ale Aminadab. ³³ Aminadab kowa
ale Ademin.

Ademin kowa ale Arini. Arini kowa ale Ayeziron.

Ayeziron kowa ale Perezi. Perezi kowa ale Juda.

Juda kowa ale Jakob. ³⁴ Jakob kowa ale Aizik.

Aizik kowa ale Abraham. Abraham kowa ale
Tera.

Tera kowa ale Nayo. Nayo kowa ale Serug.

³⁵ Serug kowa ale Areu. Areu kowa ale Peleg.

Peleg kowa ale Eba. Eba kowa ale Sela.

Sela kowa ale Kenan. ³⁶ Kenan kowa ale
Afakasad.

Afakasad kowa ale Sem. Sem kowa ale Nowa.

Nowa kowa ale Lamek. Lamek kowa ale Me-
tusela.

³⁷ Metusela kowa ale Enok. Enok kowa ale Jared.

Jared kowa ale Mayalale. Mayalale kowa ale
Kenan.

Kenan kowa ale Enos. ³⁸ Enos kowa ale Seti.

Seti kowa ale Adam. Adam kowa ale Naawen.

4

¹ Yeezu yaa nyini Jordan benni jigini a njan
jam ate Naawen Chiika a sueri wa sunummu
a yaa ta wa cheŋ ga jo sagini po, ² juijui ate
Sitaana jam pa da pisinaansi meena a nyɛ wa
nya la. Da pisinaansi wa de meena wa an jam de

jaabjaaboa. Da n̄ala meena ale jam taam la kom nna yegayega ale jam ta wa.

³ Wa ale jam bo sagini po an de jaabjaab la Velinvendika yaa weeni wa ayen, “Fi dan sum ka Naawen biik, be nyε ate tintanni de a tagri chim boroboruk a te fu,”

⁴ Yeezu yaa tulisi ayen, “Ba n̄marisi Naawen gban̄ka po kama ayen, ‘Nurubiik an boro ka n̄andiinta nyiini nyīna.’ ”

⁵ Yeezu ale tulisi dila la, Velinvendika yaa zak wa a ta jueli n̄mazuk a deri sak wa t̄n̄zuk meena t̄n̄sāna ale soa dii la, ⁶ ale weeni wa ayen, “M le te fu pagrim ate fi soa t̄n̄zuk de meena ale jigsika meena. Naawen ale pa ku meena a nyo m nisima po. M бага kama pa a te waai dek ate mi a yaali la. ⁷ Fi dan siak a te mu zula, m le pa ku meena a te fu.”

⁸ Yeezu yaa n̄man tulisi ayen, “Ba n̄marisi Naawen Gban̄ka po ayen, ‘Ku a fe kama ayen ni a te Nyonowa ni Naawenni nyiini zula abe ni a tom a te wala nyiini.’ ”

⁹ Velinvendika yaa n̄man ta wa a chen̄ Jerusalem t̄n̄ka a ta wa ga jueli kali Juuma Puusika Yenni zuk nna nīn̄na a yaa weeni wa ayen, “Fi dan sum ka Naawen biik, nyini dula jigini a yok zi t̄n̄, ¹⁰ dii nyīn̄ la, ba n̄marisi Naawen Gban̄ka po ayen, ‘Naawen a le basi ate wa sabiiloma a nya fi zuk.’ ¹¹ Ba n̄man n̄marisi ayen, ‘Sabiiloma le yik fu kama nalimnyiini ate fi zi ale ge tan̄āna kan te fu tuem.’ ”

¹² Alege Yeezu yaa tulisi Velinvendika ayen, “Ba n̄marisi Naawen Gban̄ka po ayen, ‘Kan nyε fi Nyonowa fi Naawenni a nya.’ ”

¹³ Velinvendika ale nyɛ wa nya a nueri la, wa yaa basi Yeezu alege a limsi da dii danni ale magsi la ate wa nman nyɛ wa a nya.

¹⁴ Yeezu yaa basi dula jigini ale pilim nman cheɲ Galili tɛɲka ale Naawen Chiika pagrimu. Nuru meena tɛɲ kala po a jam wom Yeezu wie kama. ¹⁵ Wa jam nyiem cheɲ ba tuka diinaɲa po kama a sak nuruma ate ba meena jam a te wa pimpauk nna yegayega.

¹⁶ Wa yaa cheɲ wa dek tɛɲka Nazaret juijui ate wa chim la, a yaa ga jo ba tuka dɔkku po ba Vuusum Danni ase wa nyiem ale poom a nyɛ dii la. Wa yaa yiri zaani ayen wa karim Naawen gbanƙa. ¹⁷ Ba yaa pa ka geli juijui ate Azaya Naawen biisiteerɔwa nmarisi la a te wa ate wa lagri ka a nya juijui ate ku nmarisi ayen,

¹⁸ “Ti Nyɔnɔwa Chiika a bo ale mu kama, dii nyiɲ la, wa lueri mu kama ayen m pa Naawen wamanɲaɲa a sak baai ale ka njanjagsa la.

Wa tom mu me kama ayen m ga weeni niwomma, baai ate pagrɔba a yik ba kpaliɲ po a ta ba la ayen ba nya vuusum kama,

abe m weeni yeeba ayen Naawen nyɛ kama ate ba ninanɲa lagri,

abe m weeni baai me ate nuruba basi ate ba a nam la ayen Naawen nyɛ ate ba nya vuusum kama,

¹⁹ abe m weeni ayen diipo ate Naawen le ta varibasika jam te wa nuruma la a jam kama.”

²⁰ Yeezu ale karim nna a nueri la, wa yaa yik gban̄ka lik ale pa te nuru waai ale pa ka a te wa la ale ge kali tɛŋ, ate ba yaa kasim a nya wa nna ziim. ²¹ Yeezu yaa piilim biik a weeni ba ayen, “Jinla danni, nama dek abe ale wom Naawen Gban̄ka karun̄ku de la, ku sum chim ka wensie.”

²² Waai meena ale wom wa wien̄a de la, ba yaa pak wa. Ku jam cha ba ka nna yegayega ale wie ŋaai ale jam nyini wa noai po a nyini la ate ba yaa bek chaab ayen, “Daa Josefi biika ale nna?”

²³ Alege Yeezu yaa tulisi ba ayen, “M seba chak kama ayen ni le weeni mu wamagsini de ayen, ‘Tiim nyɔnɔ, tebi fi dek.’ Ni le weeni mu ayen ni wom dii meena ate m nyɛ Kapernaum tɛŋka po la kama. Ku be magsi ka fi nyɛ dila fi dek tɛŋka po.” ²⁴ Yeezu ale miŋ ba popolaŋa la, wa yaa weeni ba ayen, “Wensie ate mi a weeni ni nyaku de ayen nuru dan weeni ayen wa ka biisiteero, wa dek tɛŋ demma a kan yaali wa nyummɔa.

²⁵ “Ni basi ate m weeni a sak ni ayen, diipo ate Naawen biisiteero wa Elaja jam boro la, pukoga yegayega ale jam bo Izirali tɛŋka. Dii po ate ŋmoruku an jam ni ate ku paari bena ŋata ale chiisa siyuebi la, kom kpiem ale jam bo tɛŋka meena po. ²⁶ Alege Naawen an jam tom Elaja nya ba de waai jigiya. Wa jam tom wa ka pukogi dinyi jigi ate wa bo Zarefat tɛŋka po ate ka bo Saidon tɛŋka po la. ²⁷ Ni basi ate m ŋman weeni a sak ni ayen diipo ate Naawen biisiteero wa choawa Elaisa a jam boro la, gama nna yegayega ale jam bo Izirali tɛŋka po alege ba wanyi la an jam nya nyinyɔgsa, ka dinyi nyiini waai ate ba a

wi ayen Naaman ate wa nyini Siriya tenka la, ale jam nya nyinyogsa.”

²⁸ Waai meena tuka dokku po ale wom wienja de meena la, ku yaa te ba supuurim nna yegayega, ²⁹ ate ba yaa dari wa a ta nyini tenka po a nyini a yaa ta wa jueli guuk kuui zuk ate ba tenka a jam za la. Ba jam poli kama ayen ba yuk wa ate wa nyini guuku zuk a sin lo ten, a kpi. ³⁰ Alege ku naanyin ate wa yaa va nuruma sunsun a nyini chen.

³¹ Wa jam chen ka Kapernaum tenka ate ka bo Galili tenka po me la. Ba Vuusum Danni ale jam paari la, wa yaa sak ba. ³² Wa sinsanja jam cha ba kama, dii nyin la na ta ka pagrim na po. ³³ Nuru ale jam ta chichiribiok wa zukku po a maa bo tuka dokku po, a yaa kaari nna yegayega a weeni ayen, ³⁴ “Yeezu Nazaret denowa, fi a yaali ka boa ti jigiya? Fi jam ayen fi kaasi ti kama? M seba fi ale ka waai la kama, fi ka Naawen nuru welenka.”

³⁵ Alege Yeezu weeni chichiribioku ayen, “Goori abe fi nyini wa zukku po a nyini.” Chichiribioku yaa deri chiak nuruwa a pa fobi ten waai meena nin alege ate ku nyini wa zukku po a nyini. Ku an jam te nuruwa tuem.

³⁶ Waai meena ale nya dila la, ku yaa cha ba nna yegayega ate ba yaa bek chaab ayen, “Ka boan jaab sinsaga ale nna? Ni nya nuruwa de ale ta pagrim a бага a weeni chichiribaata nuruba zuima po ate ti a nyini?” ³⁷ Baai meena ale jam kala a gilim Kapernaum tenka la, a jam wom Yeezu ale tom dii la kama.

³⁸ Yeezu yaa basi tuka dokku alege cheŋ ga jo Simon yenni. Wa ale ga jo yenni po la, ba yaa weeni wa ayen ka Simon ŋanuba ale a yuak. Wa nyinŋa a jam tolin ka nna yegayega. ³⁹ Yeezu yaa jo wa jigi a zaani wa teŋ a yaa weeni nyintuilanŋa ale nin muna ayen ŋa basi wa. Wa ale weeni dila la, nyintuilanŋa a yaa basi wa ate wa yaa deri yiri yaali nyiam a te ba.

⁴⁰ Wein ale jam boro a siŋ la, nuru baai ale jam ta nuruba ate tueta togatoga a jam ta ba la a yaa pa ba meena a ta jam Yeezu jigi ate wa pa wa nisana a vi ba meena zuk ate ba meena yaa nya nyinyogsa. ⁴¹ Chichiribaata me a jam nyini ba yegayega zuima po a nyini a kaari a weeni ayen, “Yeezu, fi ka Naawen biik!”

Alege Yeezu jam weeni si kama ale nin muna ayen si nyini. Wa an jam te si siuk ayen si weeni wari ya dii nyin la, chichiribaata a jam seba kama ayen wa ka Varibasidowa waai ate Naawen le tom ate wa jam la.

⁴² Vanni ale ga veenti la, wa yaa yiri cheŋ juijui ate nuru karo la. Alege nuruma a diem gisi nya wa a jam wa jigi a lik wa tara, kan siak ayen wa basi ba, ⁴³ alege wa yaa weeni ba ayen, “Ku a fe kama ayen m cheŋ teŋsa si chaab a ga sak Naawen wamaŋsaŋa wie ate ba me wom, dii nyin la ka dila nyin ate wa tom mu.”

⁴⁴ Yeezu yaa nyiem gilim Juuma teŋsaŋa meena tuka diinanŋa po a sak Naawen wamaŋsaŋa.

5

¹ Dai yeŋ ate Yeezu jam za Genesaret mogi

kpeeni noai a sak nuru boari. Nuru boanni ale jam a tusi chaab ayen ba wom Naawen wamaɗsaɗa la,² Yeezu yaa nya ale ɗaarunta tiye a za mogini noai. Jum yigrisa ale jam soa ti a yaa pa ti zaani alege ga boro a sugri ba ɗmaasaɗa.³ Wa yaa jo kali ɗaarun kuui po ate Simon soa la, a yaa weeni wa ayen wa dam ku ate ku sin nyiamu po magla. Simon yaa dam ku ate ku sin nyiamu po magla ate Yeezu yaa kali ku po alege a sak nuruma.

⁴ Wa ale biisi nueri la, wa yaa weeni Simon ayen ba dam ba ɗaaruntaɗa a sin linƙu po a yuk ba ɗmaasaɗa ale ba le yik juma.

⁵ Simon yaa tulisi wa ayen, “M Nyɔɔɔ, yokku meena tama kasim a yuk kama alege ti an yik jaabjaabɔa. Alege fi dan weeni dila, mi le yuk nya.”⁶ Ba yaa yuk basi nyiamu po a yik juma nna yegayega a gaam taam ate ba ɗmaasaɗa tali maga ate si cheeri.⁷ Ba yaa kamsi wi ba vaanchaama ale bo ɗaarun kuɗkula po la ayen ba jam a maa maari ba. Ba ale jam la, ba yaa maa chaab a vaari jumaɗa a sueri ɗaarunta tiyewa ate ti jam tali maga ate ti sin nyiamu teɗ.⁸ Simon Piita ale jam nya dii ale nye la, wa yaa kpi duna teɗ Yeezu nin a weeni wa ayen, “Basi mu m dek nyiini, m Nyɔɔɔ, dii nyin la, mi ka tuimbaata nyɔɔɔ.”

⁹⁻¹⁰ Wa weeni dila kama dii nyin la, ku jam cha wa ale wa doama kama. Ku jam cha wa jum yigri chaama Zebedi bisaɗa kama, Jeemsi ale Joɔɔ. Alege Yeezu a weeni Simon ayen, “Kan chali yɔgsum, a ta nyini jinla a cheɗ, mi a te fu

ka tuim paali, ayen fi nye ate nuruba a jam wa mu.”

¹¹ Ba ale dam ba njaaruntaŋa a jueli kunƙoŋini la, ba yaa basi jaab meena ale ge va Yeezu.

¹² Teŋ kanyi ate nuru jam ta gama tuem. Nuru wa ale nya Yeezu la, wa yaa kpi duna teŋ wa nin a saalim wa ayen, “M dek nyɔɔ, fi dan siak, fi бага a tebi mu kama ate mi a nya nyinyɔgsa.”

¹³ Yeezu yaa teeri wa nisaŋa a tiri wa ale weeni ayen “M siak ya. Ta nyinyɔgsa.” Wa ale weeni dila la, tuemu yaa deri basi wa ate wa nya nyinyɔgsa. ¹⁴ Yeezu yaa weeni wa ale nin muna ayen, “Kan weeni a sak nuru waai ya, ku ale nye dii ate fi nya nyinyɔgsa la. Cheŋ Juuma Puusika Yenni kpaŋŋa po wanyi jigi a pa fi dek a sak wa. Wa dan nya fu weeni wa ate wa nye kaabka a te fu ase Moosis ale sak ti dii dila po dila po la. Dila a le sak nuruba kama ayen yɔgyɔgla de fi yaa ta nyinyɔgsa.”

¹⁵ Alege waai meena jam wom Yeezu wie ka nna yegayega ate nuru boari a yaa jam wa jigi ayen ba wom wa sinsaŋa abe wa tebi ba tuetaŋa. ¹⁶ Alege Yeezu jam basi ba kama ale cheŋ juijui ate nuru karo la ayen wa puusi Naawen.

¹⁷ Da yeŋ ate Yeezu a jam boro a sak la, Farisiima ale Juuma Sinsaŋa sagra ma a yaa jam ayen ba wom. Ba jam nyini ka teŋfiisaŋa meena ale bo Galili teŋka po la. Ba gela me a jam nyini Judia ale Jerusalem teŋsaŋa. Ti Nyɔɔwa pagrimu abe jam bo ale Yeezu kama ate wa бага a tebi nuruba. ¹⁸ Wa ale jam boro a sak la, nuruba yaa jam ji nuru wanyi ale jaab. Wa nisa

ale wa nan̄sa ale jam kpi. Ba yaa pii nyiŋ ayen ba ta wa jo a dueni Yeezu niŋ, ¹⁹ alege nuruma jam piisi ka nna yegayega ate ba an jam бага vuri ba po a paari Yeezu. Ba yaa pa nuruwa a ta jueli dɔkku zuk a vuri vorub gboŋku sunsuŋ a yaa pa miisa a bobi jaamu a pa wa ta va vorumu po a siŋ dueni Yeezu niŋ. ²⁰ Yeezu ale jam seba ayen ba ta siaka yegayega ale wa la, wa yaa weeni nuruwa ate wa nisaŋa ale wa nan̄saŋa a kpi la ayen, “Nidɔa, Naawen voŋ fi wabaataŋa te fu kama.”

²¹ Juuma Sinsaŋa sagrɔma ba gela ale Farisi-ima ale jam maa kala dula a wom Yeezu ale weeni dii la, a yaa a bek chaab ayen, “Nuruwa de ale a biisi dii la, ku nala? Wa ale a biisi dii la ku ka leeta Naawen jigi. Ka wana ale бага a voŋ nuru wabaata a te wa, nin kan daa Naawen nyiini?”

²² Alege Yeezu a jam seba ba ale a poli dii la kama, ate wa bek ba ayen, “Ka boa ale soa ate ni ta bek ŋala chaab ni suniima po? ²³ Ni basi ate m bek ni wari ayen, ‘Ka ku kuna dek ale moali ate m weeni? Mi nin weeni nuruwa de ayen fi nya voŋteka a yaase m weeni ayen yiti cheŋ?’ ”

²⁴ Yeezu nyɛ nna kama ayen ba seba ayen ka wa saalobiika ale ta pagrim tɛŋzuk meena a бага a voŋ nuruba wabaata a te ba. Wa yaa chiem weeni yɔgnyienka ayen, “Yiri zaani ŋmai, abe fi pa fi tiaka a cheŋ kuli fi yenni.”

²⁵ Nuruwa yaa deri yiri zaani ba meena niŋ, a yaa pa wa tiaka a pak Naawen a kuli. ²⁶ Ku yaa cha waai meena ale za dula jigini la. Ba yaa pak Naawen ale a weeni ayen, “Jinla, tama

nya wakperikaliisa.” Yɔgsum jam yik ba ka nna yegayega.

²⁷ Yeezu ale basi yenni ale a cheŋ la, wa yaa nya lampoo cheesido wanyi ate ba a wi wa ayen Livai. Wa jam kala ka lampoo cheesika dɔk po a tuesi lampoo. Yeezu yaa weeni wa ayen, “Yiri a jam va mi ŋaŋ.” ²⁸ Yeezu ale weeni dila la, Livai a yaa basi wa tuimaŋa meena ale yiri va wa.

²⁹ Livai yaa ta Yeezu a kuli yeri a nyɛ tigi kpeeni nna yegayega a te wa. Lampoo cheesiroba nna yegayega ale nuru ba chaab ale jam maa kala a de ale ba. ³⁰ Farisiima ale Juuma Sinsaŋa sagroma ale nya ale ba kala a de la, ba yaa ŋuuni ale chaab a yaa bek Yeezu ŋaŋviirima ayen, “Ka boa ate nama a gum chaab ale Lampoo cheesiroba ale wabaata nyam a kala a de ale a nyu?”

³¹ Yeezu ale wom dila la, wa yaa weeni ba ayen, “Daa nyinyɔgsa nyam ale a yaali tiim nyɔŋɔ, ka yuariba nyiini. ³² Mi an jam ayen m wi ka nuru baai ale a poli ayen ba ka nuru welensa la, alege ka wabaata nyam ate mi jam ayen m wi ate ba basi ba tuimbaataŋa tomka.”

³³ Ba yaa weeni Yeezu ayen, “Jɔɔn Sokateerɔwa ŋaŋviirima a nyiem kasim a bobi ka noa ale a puusi Naawen me. Farisiima ŋaŋviirima me a nyiem a bobi kama, alege, fi Yeezu, ŋaŋviirima kan bobi noa ale ge goanti a de.”

³⁴ Yeezu yaa tulisi ba ale wamagsini ayen, “Nipɔkfiaka nyɔŋɔwa dɔama a бага a bobi noa? Aaya! Nipɔkfiaka nyɔŋɔwa ale diem boro ale ba la, ba an бага a nyɛ dila. ³⁵ Alege ku cheena ate

nuruba le yik wa a ta chen, dila powa, ba yaa le bobi noa.”

³⁶ Wa yaa nman magsi wamagsini di choa ayen, “Ba kan cheeri garuk paaluk garuchiak a lan garuk kpaga. Ba dan nye dila ba a kaasi garuk paaluku kama. Garuchiak paalika me abe kan magsi garuk kpakka.” ³⁷ Wa nman pilim a magsi di choa ayen, “Ba kan pa da paalik a su bunlok kpak po. Ba dan nye dila, bunlokku a na kama ate daamu a waani. Ku dan nye dila, nuruwa a jok wa bunlokku ale wa daamu meena kama. ³⁸ Dapaalik a magsika bunlok paaluk suka.” ³⁹ Wa yaa nman weeni me ayen, “Nuru abe karo a nyu dakpaga ale nman a yaali dapaaliga, dii nyin la, wa le weeni ayen ka da kpakka ale nala.”

6

¹ Juuma Vuusum Danni po dinyi ate Yeezu ale wa nanviirima a yaa ga jo nuru wanyi talim po. Ba ale a chen la, wa nanviirima a yaa wie “wiiti” zuima a piak a njobi. ² Farisiima ba gela ale jam nya dila la, ba yaa bek ba ayen, “Nya, ka boa ate ni a kaasi tama Vuusum Danni kisiku?”

³ Yeezu yaa tulisi ba ayen, “Nama an diem karim Naawen gbanƙa po a wom kommu ale jam yik Deevide ale wa doama ate ba nye dii la? ⁴ Wa an jo daa Naawen Yenni po a pa boroboruk kuui ate nuruba ta jam te Naawen la a nmari njobi ale ge nmari te wa doama ate ba me njobi? Nama ze ayen kan daa Juuma Puusika Yenni kpanna nyiini, nuru yon kan maari a njobi boroboruk kula?”

⁵ Yeezu yaa nman weeni ba ayen, “Ka Mi Saalobiika ale soa Vuusum Daanja me.”

⁶ Vuusum Danni di choa ale nman jam paari la, Yeezu yaa ga jo ba tuka dokku po a boro a sak. Nuru wanyi ale jam maa boro ate wa juga nisa kpi. ⁷ Juuma Sinsanŋa sagroma ale Farisiima ale jam maa bo dula la, a yaa jam a limsi ayen ba nya ase Yeezu le tebi nuruwa yaase wa kan tebi. Ku ale jam ka ba Vuusum Danni ate wa dan tebi abe ba baga a nya siuk a tɔarin wa. ⁸ Alege Yeezu jam miŋ ba ale a poli dii la kama ate wa yaa weeni nisim kpiitana nyonowa ayen, “Jam zaani dela.” Nuruwa yaa yiri a ga zaani dula, ⁹ ate Yeezu yaa weeni nuruma ayen, “Mi a yaali ayen m bek ni ka wari ayen, Vuusum Danni a weeni ti kama ayen ti a tom tuimansa a te nuruba yaa di a weeni ti kama ayen ti tom tuimbaata a te nuruba? Ku be a weeni ti kama me ayen ti te nuruba nyuvuri yaa ti ko ba?” ¹⁰ Yeezu bek ba nyaŋa de meena ale gisi nya ba meena a yaa weeni nisim kpiitana nyonowa ayen, “Teeri fi nisaŋa” ate nuruwa yaa teeri wa nisaŋa a deri ta nyinyogsa.

¹¹ Alege ku yaa deri te Farisiima supuurim nna yegayega ate ba yaa zok ale chaab ba le ba nye Yeezu dii la.

¹² Da nala po da yeŋ ate Yeezu a ga jueli guuk kunyi zuk ayen wa puusi Naawen. Dila danni wa jam puusi ka Naawen kantuenka ale yokku meena. ¹³ Vari ale veenti la, wa yaa wi wa naanviirima a yaa lueri a ta nyini ba meena po nuruba pi ale baye a yaa te ba yoi ayen tuimtomdoba. Tuimtomdoma de jam ale: ¹⁴⁻¹⁶ Simon, (waai ate wa te wa yoi paali ayen

Piita la), ale Andiru (waai ale ka Simon suok la), ale Jeemsi, ale Joon, ale Filip, ale Batolomiu, ale Matiu, ale Tomasi, ale Jeemsi (Alfiyus biika), ale Simon ale jam a nye ayen Juuma a nya ba dek zuk la, ale Judas (Jeemsi biika), ale Judas Iskariot, waai le wa ta Yeezu a ga bobri sak la.

¹⁷ Yeezu ale ga nyini guuku zuk a sinj ale wa njaanviirima la, wa yaa chej ga zaani juijui ate tenka a dua magsi chaab la. Wa njaanviirima yegayega ale nuru boari me nna yegayega a jam nyini Judia tenka meena ale Jerusalem ale Taaya ale Saidon tenšana ale kali nya kpeemu noai la. Ba meena jam jam kama ayen ba wom wa sinsanja abe wa tebi ba tuetanja me. ¹⁸ Baai ale jam ta chichiribaata ba zuima po ate ti a daani ba la a jam maa nya nyinyogsa kama me. ¹⁹ Nuru boanni a yaa kasim jam a tusi chaab ayen ba tiri wa, dii nyinj la, pagrim ale jam nyini wa jigi a jam a te ba meena nyinyogsa.

²⁰ Wa yaa zak wa zuk a nya wa njaanviirima ale deri piilim sakka ayen,

“Nama, mi njaanviirima, baai ale ka njanjagsa la ta supeentik kama, dii nyinj la, nama le de Naawen Naamu.

²¹ Nama baai ate kom ta ni yogyogla la, ta supeentik kama, dii nyinj la, ni chum le chak.

Nama baai ale a kum yogyogla la, ta supeentik kama, dii nyinj la, ni chum le la.

²² Nama baai ate nuruba kisi ni la, ale a zeri ni ale a le ni ale a weeni ayen ni ka nuru baata la, nyaña de meena ni ale a va mi Saalobiika nyinj, la ta supeentik kama.

²³ Ni a gok ale supeentik ba ale a nyɛ ni dila la, dii nyiŋ la, tutuna kpeema ale bo wenɲmazuk a limsi ni. Daa nama nyiini ale piilim a nya dila, ba kokpiɛnsaŋa a jam nyɛ Naawen biisiteerɔma jigi ka dila degadega.

²⁴ Alege nama baai ale jigsi la ku ale bie ni jigi kama dii nyiŋ la, nama poom deri nya ni masimu kama yɔgyɔgla.

²⁵ Nama baai ale chak yɔgyɔgla la, ku ale bie ni jigi dii nyiŋ la, kom le yik ni chum diipo. Nama baai me ale a la yɔgyɔgla la, ku ale bie ni jigi dii nyiŋ la, ni le kum chum diipo.

²⁶ Nama baai ate nuru meena a te ni pimpauk la, ku ale bie ni jigi dii nyiŋ la, ba kokpiɛnsaŋa a jam biisi ka dila degadega a magsi chaab ale biisiteerɔ baai ale jam a velim dila po dila po ayen ba ka Naawen biisiteerɔba la.

²⁷ “Alege mi a biisi ale ka nama baai ale a wom la ayen ku a fe kama ayen ni ta yaalika ale ni dachaasa abe ni a tom tuimmaŋsa a te baai ale kisi ni la ²⁸ abe ni a niak baai ale a ka a te ni la, abe ni a puusi Naawen a te baai ale a le ni la.

²⁹ Waai a dan fɔbi fi tapiak, virim ka choawa me a te wa ate wa fɔbi. Waai me abe dan yeeri fi garigeli ale pagrim, yeeri garuk kuui me ate fi jo garigenni a vi ku zuk la a te wa. ³⁰ Waai a dan juisi ni jaab, ku a fe ate ni te wa. Waai abe dan pa ni jaab me ni kan bek wa ate wa te ni. ³¹ Ni nyɛ ni chaab jigi ase nama me ale a yaali ayen nuru nyɛ nama me jigi dii la.

³² “Ni dan ta yaalika ale baai ale ta yaalika ale ni la, ni a poli ayen ni ale tuesi niaka? Ni

basi ate m weeni a sak ni ayen tuimbaata nyam deka a ta yaalika kama ale baai ale ta yaalika ale ba la. ³³ Ni be dan a tom tuimmaṅsa a te baai me ale a tom tuimmaṅsa a te nama me la, ni a poli ayen ni ale tuesi niaka? Boan nyiṅṅa, tuimbaata nyam a nye ka dila degadega me. ³⁴ Ni be dan te nuru maarika ale ge ta yiila ayen wa me a le te ni maarika, ni a poli ayen ni ale tuesi niaka? Tuimbaata nyam me a te maarika ka tuimbaata nyam me ale a yiili ayen bala me le te ba maarika. ³⁵ Alege ku a fe kama ate ni ta yaalika ale ni dachaasa abe ni a tom tuimmaṅsa a te nuruba, abe ni kan a yiili ayen ba me le tom tuimmaṅsa a te nama me, abe ni a te nuruba maarika, abe ni ka a yiili ayen nuru bala me a le maari nama me. Ni dan nye nyaṅa de meena ni tutuna kpeema ṅaai ale bo ṅaṅ la, le zuak ka nna yegayega ate ku sak ayen ni ka Naawen kpeeni bisa, dii nyiṅ la, wa diem ta jiiirim kama ale baai ale kan a nye nuru jiam ase ba nin nye wari a te ba la. Wa ta jiiirim me kama ale gaasa nyam. ³⁶ Ni ta jiiirim ase ni kowa Naawen ale ta jiiirim dii la.

³⁷ “Ni dan a bo nuruba buusa, nama deka me le nya ka buusa boka. Dila nyiṅ la, ni kan a bo nuruba buusa. Ni vonṅ a te nuruba ate nama me nya vonṅteka. ³⁸ Ni te nuru jaab ate Naawen pa jaab a te nama me ate ku poom gaam taam sueri a nyini. Dii nyiṅ la, fi le pa poli kaai a magsi jaab a te nuru la, poli kala degadega ate Naawen le pa magsi a te nama me.”

³⁹ Wa ṅman pilim magsi wamagsini di choa ayen, “Yio an бага a dari yio. Ba dan nye dila,

ba noa bayewa a lo ka goluk po. ⁴⁰ Naañviiro an gaam wa kpagiya alege kpagini a dan sak wa nalimnyiini, wa a nye ase ka kpagini la.

⁴¹ “Ka boa ale soa ate fi a nya yiok kuui ale bo fi vaanchoa nummu po la alege fi an baga a nya duok kuui ale bo fi dek nummu po la? ⁴² Fi baga a nye ka se a weeni fi vaanchoa ayen, ‘M doa, basi ate m pa yiok fi nummu po a basi’, alege an baga nya duok kuui ale dua fi dek nummu po la? Ni basi ate m weeni a sak ni ayen ni ka pimpaasiroba. De niñ a pa duok kuui ale bo fi dek nummu po la a basi ate fi baga nya nalimnyiini a pa yeri kuui ale bo fi vaanchoawa nummu po la a basi.”

⁴³ Yeezu yaa ñman magsi ayen, “Tiib buui ale ta nyinyogsa la, kan yoani yoan baata, ti buui me ale kan ta nyinyogsa la, kan yoani yoan mañsa, ⁴⁴ dii nyiñ la, ba a miñ tiib ka bu yoana jigi boan nyiña moota a kan yoani zaañ zuwa yaase gaa kan yoani kangbegi zuwa. ⁴⁵ Nuru mañ a tom ka tuimmañsa a ta a nyini wa sunum po a nyini. Nuru biok me a tom ka tuimbaata a ta a nyini wa sunum bioku po a nyini. Dii nyiñ la, wa dii ale bo nuru sunum po la, ka dila degadega ate wa a biisi.

⁴⁶ “Ka boan nyiñ ale soa ate ni a wi mu ayen, ‘Nyɔɔɔ, Nyɔɔɔ,’ alege ni kan nye dii ate mi a weeni ni la? ⁴⁷ Nuru waai a dan jam mi jigi a wom m wiña ale va ña m le weeni a sak ni wa ale ka nuru waai choa la. ⁴⁸ Wa a nye ase ka nuru ale boro a se wa yeri la. Wa tu ka goluk ate ku siñ nna yegayega a yaa paari tintana a nyubi wa nyubini. Nmoruk ale ga ni a sueri teñka meena

la, beli a yaa sueri a nyini ate nyiamu a chali ga a nak wa yenni alege bu an бага viti yenni a lonsiya, dii nyin la, wa se di kama nalimnyiini ate di pagra. ⁴⁹ Alege m nman a weeni kama ayen nuru waai a dan wom m wienja ale ge kan va na, wala choa a nye ase ka nuru ale se wa yeri alege wa an nyubi nyubi la. Benni nyiamu ale mobi la, wa yenni a yaa deri lo paari ten nna bugibugi.”

7

¹ Yeezu ale biisi nueri la, wa yaa chen Kapernaum tenka. ² Aroom tenka demma sojima kpagi dinyi ale jam ta wa tomteerɔ. Kpagini jam a yaali wa ka nna yegayega. Wa tomteerɔwa a yaa jam a yuak a moata kum. ³ Kpagini ale wom Yeezu wie la, wa yaa tom Juuma kpage na gela ayen ba chen a ga wi Yeezu ate wa jam tebi wa tomteerɔwa. ⁴ Ba yaa jam Yeezu jigi a saalim wa a weeni wa dila, ale ge weeni wa me ayen, “Kpagini de ka waai ale magsi ayen fi maari wa la. ⁵ Wa a yaali ti nuruma ka nna yegayega ate wa yaa se tuka dok a te ti.”

⁶ Yeezu a yaa va ba a chen kpagini yenni. Wa ale jam tali maga ate wa paari yenni la, kpagini a yaa tom wa doaba ayen ba ga weeni wa ayen, “M dek nyɔnɔ, kan daani fi dek ayen fi jam m yenni. Mi posima ale fi nin jam jo m yenni po. ⁷ Be ka dila ale soa ate m dek an jam fi jigiya. Biisi biik nyiini ale m tomteerɔwa a le nya nyinyogsa kama. ⁸ Mi me ka nuru waai ale a tom a te kpage na chaab la. Alege m ta sojiba kama baai me ate mi me a nya ba zuk la. M dan weeni ba wanyi ayen wa chen dela, wa a chen kama, m

dan weeni wanyi me ayen wa jam de, wa a jam kama, m dan weeni m tomteerowa ayen, 'Nyε nna,' wa a nyε kama."

⁹ Wa ale weeni nyaᅇa de meena a nueri ate Yeezu wom la, ku jam cha Yeezu ka nna yegayega ate wa virim weeni nuru boanni ale jam va wa la ayen, "Teᅇka meena ale dua, mi an diem nya siaka de choa. Izirali dek teᅇka po me mi an nya ka choa."

¹⁰ Kpagini ale tom nuru baai la, a yaa pilim kuli kpagini yenni a ga a paari a nya ale tomteerowa a ta nyinyogsa kama.

¹¹ Ku ᅇaanᅇyinj ate Yeezu cheᅇ teᅇ kanyi ate ba a wi ayen Neen. Wa ᅇaanᅇviirima ale nuru boari nna yegayega ale jam maa va wa. ¹² Ba ale ga boro a moata noai dii ale a jo teᅇka po la, Yeezu yaa nya ale nuru wanyi a kpi ate ba ji a ta a nyini. Wa mawa biik meena a jam ale nuruwa. Wa mawa be jam ka pukogi. Nuru boari a yaa jam maa nyini teᅇka po a va wa. ¹³ Nyonowa ale nya pukogini la, jiirim yaa yik Nyonowa ate wa weeni pukogini ayen, "Kan a kum". ¹⁴ Yeezu yaa cheᅇ a ga tiri tiaka ate nuru baai ale ji kpiowa la, a yaa deri zaani. Yeezu yaa weeni kpiowa ayen, "M biiga, mi ale a weeni fu ayen fi yiri." ¹⁵ Kpiowa yaa deri yiri a biisi ate Yeezu yaa pa wa a te wa mawa.

¹⁶ Yogsum yaa jam yik ba meena ate ba a te Naawen pimpauk ale a weeni ayen, "Biisiteerow kpiow ale pa wa dek a sak tama. Naawen abe ale jam ayen wa vari wa nuruma a basi."

¹⁷ Wanni de ate Yeezu nyε la, a yaa jam tagli Judia teᅇka meena ale teᅇ sii meena ale jam kala

a gilim ka la.

¹⁸ Joon naanviirima ale wom wienja de meena la, ba yaa weeni sak wa. Wa yaa wi ba baye a tom ba ¹⁹ ayen ba cheŋ Nyonowa jigi a ga bek wa ayen, “Ka fi ale waai ate Naawen weeni ayen wa le tom ate wa jam la, yaa ti a yiili nuru yonŋoa?”

²⁰ Ba ale jam paari Yeezu la, ba yaa weeni ayen, “Joon Sokateerowa ale tom ti fi jigi ayen ti bek fu ayen, ‘Ka fi ale waai ate Naawen weeni ayen wa le tom ate wa jam la, yaa ti a yiili nuru yonŋoa?’”

²¹ Ba ale jam za a limsi dula jigini la, Yeezu jam tebi ka nuruba nna yegayega tueta ale yiak chichiribaata nuruba zuima po a basi, ale lagi yeeba yegayega nina. ²² Wa yaa tulisi Joon nuruma ayen, “Ni pilim nman cheŋ ga weeni Joon dii ate nama nya ale wom me la. Ni nya baai nina daam ale ligi la, ba yaa a nya kama, baai daam ale ka gbatta ale gbanja la, ba yaa a yiri a cheŋ, baai daam ale ka gama, ba yaa ta nyinyogsa, baai daam ale ka tukpara nyam la, ba yaa a wom, kpeebe a yiri kum po, nanjagsaŋa a wom wamaŋsaŋa. ²³ Baai ale kan ta chichama ale mi la, ta supeentik kama.”

²⁴ Joon naanviirima ale basi Yeezu ale a kuli la, Yeezu yaa deri piilim a biisi Joon wie ale nuru boanni, a bek ba ayen, “Nama ale jam nyini cheŋ sagini po la nama poli ayen ni nya ka boa? Nama a poli ayen ni nya ka nuru ate wa a nye ase wuuk ate viok a fugi la? ²⁵ Nama nyini ayen ni nya ka nuru ate wa jo garuk nalinta? Aawo, nuru baai ale a jo garuk nalinta ale a de masim la, a bo ka nalima yie. ²⁶ Mi a bek ka nama ayen ni weeni

a sak mu jaab buui dek ate nama nyini ayen ni nya la? Ni nyini ayen ni nya ka biisiteero? Mm, ni nya wari kama di gaam biisiteero. ²⁷ Ka waai ate ba nmarisi wa wie Naawen Gbanƙa po la ale nna ayen, Naawen weeni ayen, ‘Ni nya, mi a tom ka m nuru ayen wa de fi niŋ a gomsɪ siuku magsi a te fu.’ ²⁸ Mi a weeni ni kama ayen Joɔn a gaam ka waai meena ate nipɔk a biak la. Alege waai ate ba a zaab Naawen naamu po la, a poom gaam Joɔn kama.”

²⁹ Nuruma meena a jam wom wa kama. Ba ale lampoo cheesiro ma a jam siak kama a va wie n̄aai meena ate Naawen a yaali la ate Joɔn a te ba soka. ³⁰ Alege Farisiima ale Juuma Sinsan̄a sagroma a jam zeri Naawen ale a yaali ayen wa nyɛ dii a te ba la kama ate ba yaa zeri ayen Joɔn kan te ba soka.

³¹ Yeezu yaa n̄man ayen, “Ka boan jaab ate mi le pa a magsi chaab ale jinla demma nna? Ba a nyɛ ase ka boan la? ³² Ba a nyɛ ase ka bimbaansa ale kala yaba peelim po a wi chaab a weeni ayen, ‘Tama peeri damunsaŋa kama alege fi kan gogi? Tama be n̄man yi ka kuuna yiila alege fi kan kumu?’ ³³ Siuk kula po Joɔn Sokateerowa ale jam jam la, wa jam bobi ka noai, a kan de n̄andiinta yaase wa nyu daam, ate ni jam a weeni ayen, ‘Wa ta ka chichiribiok wa zuk po.’ ³⁴ Ku n̄aan̄nyin̄ ate mi Saalobiika me a jam a de ale a nyu la, ni jam weeni kama me ayen, ‘Mi baga a de ale a nyu, ka nna yegayega, ayen mi ka lampoo cheesiroba ale tuimbaata nyam doa.’ ³⁵ Alege ni basi ate m weeni a sak ni ayen, diipo meena yam nyam

a nyiem dan nya Naawen yammu, ba a miŋ bu kama.”

³⁶ Farisii wanyi ale jam wi Yeezu ayen wa jam de ŋandiinta ale wa ate Yeezu yaa cheŋ ate ba kala a de. ³⁷ Teŋ kala po nipok ale jam boro. Wa jam ka waba nyeerik. Wa ale wom ayen Yeezu a bo Farisii wa yeri a de ŋandiinta la, wa yaa ta kpa buui nyum ale masa la jam Yeezu jigi, kpaamu jam sueri ka kpaam cheŋbili. ³⁸ Wa yaa zaani Yeezu teŋ a kum ale pa wa ninyiamu a sugri Yeezu naŋsaŋa ale ge a yaa domsi kali teŋ a pa wa zuisaŋa a duiŋi wa naŋsaŋa ate si ko, ale a puusi, a yaa pa kpaamu a kpiiri si zuk. ³⁹ Farisiiwa ale nya dila la, wa yaa weeni wa dek wa popola po ayen, “Nuruwa de a daam dan sum ka Naawen biisiteero, wa te seba nipowa de ale ka waai choa a tiri wa la kama, dii nyiŋ la, nipowa ka waba nyeerik.”

⁴⁰ Yeezu ale miŋ nuruwa ale a poli nna la, wa yaa tulisi wa ayen Simon, “M ta ka wari ayen m weeni a sak fu.”

Simon me a yaa bek wa ayen, “Ka boan wari, sagra?”

⁴¹ Yeezu yaa weeni wa ayen, “Nuru ale jam boro a yaa piem wa ligra a te nuruba baye. Nuruma de wanyi a jam piem ka daa kobsinu tutuna, wanyi me piem daa pisinu tutuna. ⁴² Ba noa bayewa an ŋman jam бага a tuni nuruwa ligraŋa a te wa. Nuruwa yaa von te ba meena ale weeni ba ayen ba basi ba pamaŋa tunika. Ka ba wana dek ale ta yaalika yegayega yogyogla de ale nuruwa de?”

⁴³ Simon yaa tulisi Yeezu ayen, “Mi a poli ayen ka waai ale ta nuruwa ligra yegayega alege wa vonj a te wa la, le wa ta yaalika nna yegayega ale wa.”

Yeezu yaa tulisi wa ayen, “Fi biisi ka wensie”,
⁴⁴ ale ge yaa virim nipowa jigi a bek Simon ayen, “Fi nya nipowa de? Mi ale jo fi yenni po alege fi an te mu nyiam ayen m n̄ɔa sugri m nan̄saɲa alege nya wa de sugri ka mi nan̄saɲa ale wa ninyiam ale n̄man pa wa zuisaɲa a duisi si ate si ko. ⁴⁵ Fi an te mi tia, alege diipo ate mi ga jo yenni de po la, wa an diem basi mi puusa. ⁴⁶ Fi an pa kpaam a kpiiri m zuwa, alege wa pa ka kpa masak a kpiiri basi m nan̄saɲa zuk. ⁴⁷ Wa ta yaalika ka nna yegayega dii nyin̄ la, wa nya vonj teka kama wa wabaataɲa nyin̄. Alege waai ale nya vonj teka magla la, a ta ka yaalika magla me.”

⁴⁸ Yeezu yaa weeni nipowa ayen, “Fi nya vonj teka kama.”

⁴⁹ Baai meena ale jam maa boro a de la, a yaa jam a bek chaab ayen, “Ka wana ale nna, a vonj nuruba wabaata a te ba?”

⁵⁰ Alege Yeezu yaa weeni nipowa ayen, “Fi siaka vari fu basi kama, chen̄ ale suyogini.”

8

¹ Ku n̄aan̄nyin̄ ate Yeezu yaa nyiem gilim a chen̄ ten̄kpiensa ale ten̄fiisa a sak nuruba Naawen waman̄saɲa wie a magsi chaab ale Naawen Naamu. Wa n̄aan̄viirima pi ale bayewa a jam maa bo ale wa kama. ² Nipooba gela me baai ate wa jam yiaak chichiribaata ba zuima po a basi ale ba gela me baai ate wa jam tebi

ba tueta la a jam maa va wa kama. Nipooma de jam ale Mæeri waai ale jam nyini Magdala tenka ate Yeezu yiaak chichiribaata tiyopoi wa zukku po a basi la ale ³ Chuuza waai ale jam ka Naawa Ayerod tomteeroma kpagi la, powa Joana ale Suzana ale nipooba ba chaab nna yegayega. Nyaba de meena ale jam pa ba dek nanta a nya Yeezu ale wa nãanviirima zuk.

⁴ Nuru boari nna yegayega a yaa nyini tenja togatoga a jam wa jigi ase wa ale va si po a taam la. Ba ale jam jam wa jigi a piisi nna yegayega la wa yaa piilim sakka ale wamagsini ayen,

⁵ “Nuru wanyi ale jam boro a yaa nyini boro a yuk nanbie, biena gela a yaa lo siuku nin ate nuruba a yaa tabi na zuk taam ate nuinsa a deri jam pisi na meena. ⁶ Na gela me a lo tintana po. Na ale nyini a chim la, na yaa jak a kpi dii nyin la, tantana an jam soa dii dula jigini ate nyiam a duagi. ⁷ Na gela me a lo munsã po a yaa nyini a gum chaab ale munsãna ate si gerigeri na. ⁸ Na gela me a lo ten nalun po a nyini a chim biak a be bie kook dinyidinyi nyin.”

Yeezu ale weeni wa wamagsini de a nueri la, wa yaa weeni ba ayen, “Nuru waai ale ta tue a wom la, wa wom mi nalimnyiini.”

⁹ Wa nãanviirima ale bek wa wamagsini de kiri la, ¹⁰ wa yaa tulisi ba ayen, “Naawen basi kama ate nama seba wa naamu wasusunãa alege nuruba gela jigi, na chim ka wamagsima nyiini ate ba a nya ale a nya alege ba kan min, ba a wom ale a wom alege ba kan min na.”

¹¹ Yeezu yaa weeni ayen wamagsini kiri ale m na: “Bieŋa ka Naawen wienja. ¹² Be ŋaai ale lo siuku po la ka nuru baai ale wom Naawen wienja de la, ate Sitaana a yaa jam jo ba suniimaŋa po a pa ŋa ta nyini ate ba kan nya siuk a siak a te ŋa ate ba a nya varibasika. ¹³ Be ŋaai me ale lo tintanaŋa po la, a nye se ka baai ale wom ŋa ate ba sue peenti alege ŋa kan jo ba suniimaŋa po nalimnyiini la. Ba yaa va ŋa maga dega, alege nyenyaka a dan jam ba jigi Naawen wienja vaka nyiŋ, ba nyiem deri pa ŋa vaka a basi. ¹⁴ Be ŋaai ale lo munaŋa po la, a nye ase ka baai ale wom ŋa alege teŋka po wienja popolaŋa ale ba ligra yaalika yegayegaka ale ba ŋanyaalika, ŋala meena a de ka Naawen wienja ate wamaŋ an baga nyini ŋa po a nyini. ¹⁵ Be ŋaai ale lo teŋ nalunŋu po la, a nye ase ka baai ale wom ŋa ale ta ŋa ba suniima po a va ŋa nalimnyiini ale a zuli wa ale a tom tuimmaŋsa la.”

¹⁶ Yeezu a yaa ŋman magsi wamagsini di choa ayen, “Nuru karo a toati wa bolimzeuŋ ale ŋman pa jaab a lik ku a yaase wa pa ku a zaani gaduok teŋka. Alege wa dan toati, wa a pa ku a zaani ka jaab zuk ate ku a nya ate baai ale a jo doŋku po la a nya bolimu.

¹⁷ “Boan nyiŋŋa, wari karo a suk ate di kan nyini peelim ate nuruba a nya, yaase wari karo a chim wasusugi ate di kan nyini peelim ate waai meena a seba.”

¹⁸ Yeezu yaa pa wanni de a biisi nueri a weeni ayen, “Be ŋman lak tue wom wa dii ate Naawen a weeni la. Dii nyiŋ la, waai ale seba Naawen maga dek la, Naawen le basi kama ate wa ŋman

seba wa nna yegayega a gum du, alege waai me ale kan seba wa, alege a poli ayen wa seba wa la, Naawen le basi kama ate wa kan poom seba wa ale maga dek me la.”

¹⁹ Dula jigini, Yeezu suaataŋa ale wa mawa a yaa jam wa jigi alege, ba ale jam paari la, ba an бага a nya wa dii nyin la, nuruma a jam piisi ka nna yegayega. ²⁰ Nuruma yaa weeni Yeezu ayen, “Fi mawa ale fi suaataŋa a za peelim a yaali ayen ba nya fu.”

²¹ Yeezu yaa weeni nuruma meena ayen, “Mi ma ale mi suaata ale baai ale wom Naawen wannu ale siak a te di la.”

²² Da yen ate Yeezu ale wa ŋaanviirima a yaa jo ŋaarun po ate wa weeni ba ayen, “Ni te ti taam mogi kpeeni kauk kunjula.” Ba yaa siak ate ba a taam. ²³ Ba ale bo nyiamu po a chen la, goom a yaa deri yik Yeezu. Va kpion a yaa yiri ale ba diem bo nyiamu po. Ba ŋaarunku a yaa nye ase nyiamu a sueri ku la ate ba yaa poli ayen ba bo ka kum po. ²⁴ Ba yaa nak Yeezu a yiri a weeni wa ayen, “Ti Nyɔnɔ, Ti Nyɔnɔ, ti boro a kpi kama.”

Yeezu yaa yiri a weeni vioku ayen ku basi abe nyiamu a nye balaa. Vioku a yaa deri basi ate nyiamu me a balin. Ba waai an ŋman choaya ale maga dek me. ²⁵ Yeezu yaa bek wa ŋaanviirima ayen, “Ni siaka le?”

Ku yaa cha ba ate ba kpaziim a nak ate ba yaa weeni chaab ayen, “Nuruwa de, ka wana ate wa бага a biisi ale vioku ale nyiamu ate ba a wom wa noaya?”

²⁶ Yeezu ale wa ŋaanviirima a yaa jam paari Gerasa tenka. Tenka de bo ka Galili mogi kpeeni

kori geŋ. ²⁷ Wa ale ga nyini ŋaarunŋku po a ga siŋ teŋ la, Gerasa deno ate chichiribaata a jam bo wa zuk po a yaa jam Yeezu jigi. Ku jam beni ka nna yegayega. Wa an jam a jo gatta. Wa be jam bo daa yeri po, wa jam bo ka juijui ate ba a gu kpeeba la a goa boositaŋa sunsuŋ. ²⁸ Wa ale nya Yeezu la, wa yaa lo teŋ wa niŋ a yaa kaari ate ku jueli nna yegayega ayen, “Fi a yaali ka boa m jigiya, fi Yeezu Naawen kpeeni biika? Mi a saalim, kan namsi mu.” ²⁹ Wa weeni dila kama dii nyiŋ la, ka Yeezu ale na chichiribioku ayen ku nyini wa zukku po a nyini. Wa jam ka chichiribiok kuui ale kasim a jam a daani wa nna yegayega la. Ba jam yik wa kama a pa choarima a bobi wa nisa ale wa naŋsa alege wa nyiem diem gebi ŋa ale ge ate chichiribioku a ta wa cheŋ ga bo sagini po.

³⁰ Yeezu yaa bek wa ayen, “Fi yoi ale boa?”

Wa yaa tulisi ayen, “Mi yoi ale Anuruboari.” Dii nyiŋ la, chichiribaataŋa a jam piisi ka nna yegayega a jo wa. ³¹ chichiribaataŋa a yaa saalim Yeezu ayen wa kan na ti ate ti cheŋ ninam jigiya.

³² Die ale jam piisi nna yegayega a za guuk kunyi zuk dula jigini a de. Chichiribaataŋa a yaa saalim Yeezu ayen wa basi ate ti nyini a ga jo dieŋa po ate ŋa yaa chali siŋ a ga lo mogi kpeeni nyiamu po a kpi. ³³ Chichiribaataŋa meena yaa nyini nuruwa zukku po a ga jo dieŋa ate ŋa meena chali siŋ mogi kpeeni nyiamu po a kpi.

³⁴ Nuru baai ale jam a nya dieŋa zuk la ale nya dii ale nye la, ba yaa chali kuli ba yieŋa a ga weeni teŋka po demma ale baai meena ale jam bo ba tatta po la. ³⁵ Nuruma yaa nyini cheŋ

Yeezu jigi ayen ba nya dii ale nyε la. Ba yaa nya nuru waai ate chichiribaataŋa a poom ta wa la ale wa kala Yeezu teŋ a jo gatta. Wa an ηman a yesimu. Yogsum a yaa deri yik ba. ³⁶ Baai ale nya dii meena ale nyε la, a yaa weeni sak nuruba ba chaab ayen nuru waai ate chichiribaataŋa a jam ta wa la a yaa ta ka nyinyogsa. ³⁷ Gerasa demma meena, a yaa weeni Yeezu ayen wa nyini ba teŋka po a nyini, dii nyiŋ la yogsum nna yegayega ale jam yik ba. Yeezu a yaa cheŋ ga jo ŋaarunku po a pilim ηmani. ³⁸ Nuru waai ate chichiribaataŋa a ta wa la, a yaa saalim Yeezu ayen wa basi ate wa maa va wa a cheŋ.

Yeezu yaa zeri ale weeni wa ayen. ³⁹ “Pilim kuli fi yenni a ga weeni sak waai meena Naawen ale nyε dii a te fu la.”

Nuruwa yaa cheŋ ga jo teŋka meena po a weeni Yeezu ale tom dii a te wa la.

⁴⁰ Yeezu ηman pilim ηmani mogini kauk kunula juijui ate wa poom basi la. Nuru boari a yaa te wa tia, dii nyiŋ la, ba kasim jam a limsi wa kama. ⁴¹ Ku an jam bo la beniya alege ate nuru wanyi a yaa deri jam lo Yeezu naŋsa teŋ a saalim wa ayen wa maa va wa ate ba kuli wa yenni. Nuruwa yoi jam ale Jairus. Wa jam ka ba tuka diinaŋa kunyi kpagi. ⁴² Wa jam ta ka wa le yeŋ ate wa a yuak a moata kum. Nipokbinni a jam ka bena pi ale ŋaye.

Yeezu ale jam siak ate ba cheŋ la, nuruma jam piisi ka nna yegayega a yaa jam a tusi wa. ⁴³ Nipok ale jam maa bo ba po a yuak ate ku ga paari bena pi ale ŋaye. Wa tuomu a jam a nyε ase wa a lo ka chiak la. Wa jam pa wa ŋantaŋa

meena tuesi ka tiita alege nuru a jam karo a baga tebi wa. ⁴⁴ Nuruma ale jam gilim Yeezu dila la, wa yaa va Yeezu ŋaanŋyinj a tiri wa garuku nɔanni. Wa ale tiri la, wa chiaka loka yaa deri basi wa. ⁴⁵ Yeezu yaa bek ayen, “Ka wana ale tiri mi la?”

Ba meena yaa pagsi ayen daa ba. Piita yaa weeni ayen, “Nyɔnɔ, ka nuruma ale gilim fu dii la ale tusi fu.”

⁴⁶ Alege Yeezu tulisi wa ayen, “Ka nuru ale tiri mu dii nyinj la, m seba kama ayen pagrim ale nyini m jigi a nyini.” ⁴⁷ Nipowa ale minj ayen Yeezu minj kama la, wa yaa nyini ate wa nyinjka a gok a lo Yeezu ninj a weeni ate waai meena wom dii nyinj ale soa ate wa tiri Yeezu a deri nya nyinyɔgsa la. ⁴⁸ Yeezu yaa weeni wa ayen, “M lie fi siaka a basi kama ate fi nya nyinyɔgsa, be chen ale suyɔgini.”

⁴⁹ Yeezu ale diem jam boro a biisi la, nidɔa wanyi a yaa nyini Jairus yenni a jam weeni Jairus ayen, “Fi leewa kpi kama, kan ŋman daani Sagrɔwa.”

⁵⁰ Yeezu ale wom nna la, wa yaa weeni Jairus ayen, “Kan chali yɔgsum, ta siaka nyiini ale wa le nya nyinyɔgsa kama.”

⁵¹ Yeezu ale paari Jairus yenni la, wa an siak ate nuruba a maa va wa jo alege ka Piita ale Joɔn ale Jeemsi ale biika kowa ale wa mawa ale jam maa va jo. ⁵² Nuruma jam a kum kama ale a kaari alege Yeezu yaa weeni ba ayen, “Ni kan a kum boan nyinjɔ, wa an kpiya, wa a goa kama.”

⁵³ Wa ale weeni ba dila la, ba yaa a la wa ale ge seba chak ayen nipokbinni kpi kama. ⁵⁴ Alege

Yeezu a yaa zak nipokbinni nisa ale weeni wa ayen, “Biiga, yiri ηmai.” ⁵⁵ Yeezu ale weeni dila la, nipokbinni chiika a pilim jam ate wa deri yiri bunyi dekki. Yeezu yaa weeni ba ayen ba nye ηandiinta a te wa ate wa de. ⁵⁶ Ku yaa cha wa nyamma alege Yeezu yaa kaam ba ayen ba kan weeni a sak waaiya dii meena ale nye la.

9

¹ Da yen ate Yeezu a yaa wi wa ηaanviirima pi ale bayewa ate ba jam jigi yen ate wa te ba pagrim ayen ba baga a yiaƙ chichiribaata meena wuu nuruba zuima po a basi abe ba a tebi tueta.

² Wa yaa tom ba ayen ba ga sak nuruba Naawen Naamu wie abe ba a tebi nuruba. ³ Wa ηman weeni ba ayen, “Nama ale a chen la, ni kan pa jaabjaab ale ni. Ni kan pa tacheƙsa, a yaase fotta, a yaase ηandiinta, yaase ligra, abe ni kan pa gatta ti chaab a gum ga tii ate ni jo la po. ⁴ Yeri dii meena wuu ate ni a jo la, ni goa dula ate ku ga paari diipo ate ni a yaali ayen ni basi teη kala la. ⁵ Ni dan jam paari teη kanyi ate teη kala demma a dan kan te ni tia, ni daa basi dula jigini ni kpaanti ni naηsaηa paasuku a basi dula ate ku sak ayen ni a kaam ba kama ba ale zeri Naawen wienja la nyiη.”

⁶ Yeezu ale ga biisi nueri la, ba yaa chen teηsaηa meena a sak Naawen wamaηsaηa ale a tebi nuruba jigi meena.

⁷ Galili teηƙa Naawa Ayerod a yaa jam wom wie ηaai meena ale jam a nye la, alege wa an jam miη ηa kiri ya, dii nyiη la, nuruba gela ale jam a weeni ayen ka Joon ale yiri kum po, ⁸ ba gela me

a jam a weeni ayen ka Elaja ale nman pilim jam, ba gela me a jam a weeni ayen ka dila po dila po Naawen biisiteeroma wanyi ale yiti kum po. ⁹ Ayerod a yaa weeni ayen, “Mi gebi Joon zukku kama a basi alege ka wana ale la ate mi a wom wa wie?” Dila nyin, Ayerod a yaa jam kasim a yaali ayen wa nya Yeezu.

¹⁰ Baai ate Yeezu jam tom la a yaa pilim jam a weeni wa dii meena ate ba nye la. Wa yaa yik ba a ta taam nakpiak ba de ba nyiini ate ba cheɲ teɲ kaai ate ba a wi ayen Beteseida la.

¹¹ Nuru boanni ale wom ba wari la, ba yaa san va ba jam paari ba ate wa nye ba tia ale sak ba Naawen Naamu wie ale tebi baai me ale jam a yaali tebika la.

¹² Wenni ale jam boro a sin la, wa njanviirima pi ale bayewa a yaa jam wa jigi a weeni wa ayen, “Basi ate nuruma cheɲ teɲfisana ale tattana ale gilim la a da nandiinta a de abe ba gisi goom jigi dii nyin la, tama ale bo dela la, nuru ka dela jigini ayen wa nya ba zuwa.”

¹³ Alege Yeezu yaa weeni ba ayen, “Nama te ba nandiinta ate ba de.”

Ba yaa tulisi wa ayen, “Tama ta ka borobotta tinu nyiini ale juma naye. Fi a yaali ayen ti ga da ka nandiinta a te nuruma de meena?” ¹⁴ Dii nyin la nuruma jam ka nidɔaba tusa njanu.

Wa yaa weeni wa njanviirima ayen ba weeni ba ate ba kali toɲatoga nuruba pisinu pisinu.

¹⁵ Wa njanviirima a yaa nye dila. ¹⁶ Yeezu yaa pa borobotta tinuwa ale juma naye a yaa zak zuk a nya wenmazuk a nye Naawen jiam ale ge a yik borobottana ale jumaɲa a nmari a pa te wa

ɲaɲviirima ayen ba chari nuruma. ¹⁷ Ba meena a jam de chak kama ale tali ate wa ɲaɲviirima yaa cheesi ɲandiin talaɲa sueri busisa pi ale siye.

¹⁸ Da yeɲ ate Yeezu a jam boro a puusi Naawen wa dek wa nyiini, wa ɲaɲviirima nyiini ale jam maa bo dula jigini. Yeezu yaa bek ba ayen, “Nuruba a weeni ayen mi ka wana?”

¹⁹ Wa ɲaɲviirima yaa tulisi wa ayen, “Ba gela a wi fu ayen ka Joɔn Sokateerɔwa, ba gela me a wi fu ayen ka Elaja a yaa ɲman pilim jamu. Mba me a weeni ayen fi ka dila po dila po Naawen biisiteerɔma po wanyi waai ale yiri kum po la.”

²⁰ Wa yaa ɲman bek ba ayen, “Alege nama dek a weeni ayen mi ka wana?”

Piita yaa tulisi wa ayen, “Fi ale Varibasidɔwa waai ate Naawen a jam weeni ayen wa le tom ate wa jam la.”

²¹ Yeezu yaa kaam ba ale weeni ba ale nin muna ayen ba kan weeni nuru waai wanni de, ²² Wa yaa ɲman weeni ayen, “Nuruba le basi ate mi Saalobiika a nam nna yegayega ate nisomma ale Juuma Puusika Yenni kpaɲɲa ale Juuma Sinsaɲɲa sagraɔma a zeri mu abe ba basi ate nuruba ko mu alege daa ɲata a dan paari m le yiri kum po.”

²³ Wa yaa weeni ba meena ayen, “Nuru waai a dan a yaali ayen wa va mi, ku a fe kama ayen wa zeri wa dek yaalika abe wa gomsɪ wa dek daa meena a magsi kum abe wa jam va mu. ²⁴ Dii nyiɲ la, waai a dan kan gomsɪ wa dek a magsi kum alege goanti a yaali ayen wa boro wa dek nyiɲ, kula choa nyɔnɔwa, a jok wa nyuvunni

kama. Waai abe dan jok wa nyuvuri wa ale va mi la nyin kula nyonowa le vari wa nyuvunni a basi. ²⁵ Boan nyinŋa, ka boan jaab nyuenta ate nuru le nya ase wa nin nya tenzuk de meena masimu ale ge jogi wa nyuvuri ya? ²⁶ Nuru waai abe dan a chali chivie nyaka ale mi ale m sinsanŋa, mi Saalobiika a dan nman pilim jam ale m zulaŋa ale Kowa zulaŋa ale wa sabiiloma zulaŋa mi me le chali chivie ale kula nyonowa. ²⁷ Alege mi a weeni ka wensie ayen nama baai ale za dela la, ni ba gela a kan kpi abe ni ge nya Naawen Naamu.”

²⁸ Yeezu ale biisi wienŋa de, ate daa nayopoi a jam taam la, wa yaa yik Piita ale Jeemsi ale Joon a ta ba jueli guuk kunyi zuk ayen ba puusi Naawen. ²⁹ Yeezu ale jam boro a puusi la, wa nimbidiaka a yaa deri tagri ate wa gattanŋa me a tagri a peenti a nyagsi nna yegayega. ³⁰ Nuruba baye a yaa deri za a biisi ale wa. Ba jam ka Moosis ale Elaja. ³¹ Ba me a jam a nyagsi ka nna yegayega. Ba jam boro a biisi ale Yeezu a magsi chaab ale ka wa ale wa cheŋ Jerusalem a ga kpi ate ku nueri a va Naawen popolaŋa ale magsi dii la. ³² Goom nna yegayega ale jam yik Piita ale wa vaanchaama. Ba ale yiri goomu po la, ba yaa nya Yeezu nyagsika yegayegaka ale nidoama bayewa ale ba za ale wa. ³³ Nidoama bayewa ale jam boro a yaa ba basi Yeezu abe ba cheŋ la, Piita yaa weeni Yeezu ayen, “M Nyonon, tama ale bo dela dii la a nala kama. Basi ate ti viita tita a te ni ate fi soa kunyi abe Moosis soa kunyi abe Elaja me a soa kunyi.” (Piita jam ze dii ate wa a biisi la.)

³⁴ Piita ale jam boro a biisi dila la, chinmari

yaa jam lik ba. Di ale jam lik ba la ate yogsum a yaa yik ba ate ³⁵ lueluk a yaa nyini chinmanni po a weeni ayen, “Yeezu ale Mi Biik ate m lueri, ni be wom wa nalimnyiini.”

³⁶ Lueluku ale ga biisi nueri la, ba yaa nya ale Yeezu a za wa deka wa nyiini. Va nala po ba an jam weeni sak nuru waaiya dii ate ba nya la.

³⁷ Vari ale veenti ate ba nyini guuku zuk a sin la, nuru boari ale jam tu wa. ³⁸ Nuru a yaa nyini nuru boanni po a kaari a yaa weeni ayen, “M Sagra, mi a saalim fu kama ayen fi nya m biika, wala nyiini ale m biik. ³⁹ Chichiribiok ale ta wa ate wa nyiem deri a kaari nna yegayega. Ku dan ga yiri, ku nyiem kasim chiak wa kama a fobi ten ate tintupuuk a nyini wa boanni po a nyini. Ku kasim a nye ka dila a te wa mula ku kan maari a basi wa. ⁴⁰ M be poom saalim ka fi naanviirima ayen ba yiaa ku wa zukku po a basi alege ba an бага a nyeya.”

⁴¹ Yeezu yaa weeni ayen, “Nama jinla demma baai tue ale kpari ate ni ka siaka me la, nama a yaali ayen mi bo ale ni ate ku paari ase ka dimpo la? M be le ta sudunni ale ni ate ku ga paari ka dimpo?” Wa yaa weeni biika kowa ayen, “Ta fi biika a jam dela.”

⁴² Biika kowa ale jam ta wa cheena la, chichiribioku a yaa chiak biika a fobi ten ate wa nyinka deri a gok. Alege Yeezu yaa weeni chichiribioku ale nin muna ale ge a tebi biika a yaa pa wa a te wa kowa. ⁴³ Ku yaa cha waai meena ate ba yaa nya Naawen pagrimu ale ka dii la.

Ba meena ale jam nya wakperikaliisaŋa de meena ate wa nyε la, Yeezu yaa weeni wa ŋaanviirima ayen, ⁴⁴ “Ni kan bagim wie ŋaai ate mi a yaali ayen m weeni ni la. Wienŋa de ale, ba le yik Mi Saalobiika kama a nyo nuruba nisa po.” ⁴⁵ Alege ba an jam miŋ wa ale biisi dii la kiriya. Ku jam ka wa susugi ba jigi ate ba kan baga a miŋ di kiriya. Alege yɔgsum ale jam ta ba ate ba an bek wa ale weeni dii la kiriya.

⁴⁶ Ku ŋaannyinŋ ate wa ŋaanviirima a yaa ta nampaga ale chaab a bek chaab ase ka ba wana ale nuru kpionŋ ba meena po. ⁴⁷ Yeezu yaa miŋ ba ale ta popola ŋaai ba suniimaŋa po la, wa yaa yik biik wanyi a zaani wa teŋ ⁴⁸ a yaa weeni ba ayen, “Nuru waai a dan zuli biik ase biika de la mi nyinŋ, wa zuli ka mi dila. Waai me abe ale a zuli mi la, a zuli ka waai me ale tom mi ate m jam la, boan nyinŋa, waai ate nama a poli ayen wa daa nuru kpionŋ ni meena po la, ka wala dek ale nuru kpionŋ ni meena po.”

⁴⁹ Joon yaa weeni Yeezu ayen, “M Nyɔnɔ, tama nya ka nuru wanyi ate wa pa fi yonni nyinŋ a yiak chichiribaata nuruba zuima po a basi ate tama yaa weeni wa ayen wa basi, dii nyinŋ la, wa daa tama po.”

⁵⁰ Alege Yeezu yaa weeni wa ayen, “Wa kan weeni wa ayen wa basi dii nyinŋ la, nuru waai a dan kan a nyε ayen fi basi dii ate fi a nyε la, kula nyɔnɔwa, a maari fu kama.”

⁵¹ Yeezu daaŋa ale jam moata ayen wa cheŋ wenŋmazuk la, wa yaa poli wa popola meena ayen wa a cheŋ ka Jerusalem teŋka. ⁵² Wa yaa tom nuruba ayen ba de niŋ a cheŋ Samaria teŋka

tenfiik kanyi po a ga gomsii magsi a limsi wa. ⁵³ Alege nuruma a jam zeri kama ayen wa kan jam ba tenka dii nyin la, ba jam seba chak kama ayen Yeezu popola meena a bo ka wa Jerusalem chelimu po. ⁵⁴ Wa njanviirima Jeemsi ale Jon ale nya ale nuruma a zeri wa la, ba yaa bek Yeezu ayen, “Ti Nyɔɔ, fi a yaali ayen ti basi ate bolim nyini wenna mazuk a jam de nuruma de?”

⁵⁵ Ba ale bek wa dila la, wa yaa chiem nya ba a weeni ba ale nin muna, ⁵⁶ ate ba basi ten kala chelim ale ge chej tenfiik ka choa.

⁵⁷ Ba ale jam bo siuku po a chej la, nuru wanyi a yaa weeni Yeezu ayen “M le va fu a chej juijui meena ate fi a chej la.”

⁵⁸ Yeezu yaa tulisi wa ayen, “Goadunsa ta vie kama a jo, nuinsa me abe ta tugta kama me a jo, alege Mi Saalobiika potim ka m dek yeri a goa.”

⁵⁹ Yeezu yaa weeni nuru wa choa ayen, “Jam va mu.”

Alege nuru wala a yaa tulisi Yeezu ayen, “M Nyɔɔ, basi ate m lin chej a ga pa m kowa a gu abe m jam va fu,”

⁶⁰ Alege Yeezu yaa tulisi nuruwa me ayen, “Ku a fe kama ayen fi basi ate kpeema a pa ba dek kpeeba a gu, alege fi tuini ale fi chej ga biisi Naawen Naamu wie ate nuruba wom.”

⁶¹ Nuru wa choa me a nman weeni Yeezu ayen, “M Nyɔɔ, m le va fu kama alege, mi a saalim ayen fi basi ate m lin banti m yenni demma abe m jam va fu.”

⁶² Yeezu nman tulisi wa me ayen, “Waai a dan pa wa nisa a vi niigakunni zuk a kpa alege nman

cheemu a nya n̄aṅ, kula nyɔṅɔwa an magsi Naawen naamu po boka.”

10

¹ Ku n̄aṅnyin ate Yeezu yaa n̄man lueri nuruba pisiyopoi a yaa tom ba baye baye ayen ba de nin a cheṅ t̄ṅsaṅa meena po ale juijui meena ate wa dek weeni ayen wa le cheṅ la. ² Wa yaa weeni ba ayen, “T̄ṅka a nyɛ ase ka talim kpiem ate n̄andiinta a zuak nna yegayega bu po alege tuiṁtomdɔma an piisi la. Ni yaa be juisi n̄andiintaṅa nyɔṅɔwa ate wa tom tuiṁtomdɔba ate ba nyɛ ate n̄andiintaṅa jo dɔk. ³ Ni yaa be a cheṅ. Ni nya, mi a tom ni kama ayen ni nyini a cheṅ ase pabisa ate ba pa basi piina sunsun dii la. ⁴ Ni dan a cheṅ, ni waai kan pa ligra foowa yaase foruwa, a yaase nuensa. Ni kan wari zaani siuk ayen ni puusi waai ya. ⁵ Yeri dii meena wuu ate ni a jo di po, ni nyiem lin puusi yenni demma a weeni ayen, ‘Naawen le ta niaka jam yenni de po.’ ⁶ Nuru waai abe dan bo yenni po ate wa a yaali ayen Naawen niak wa yenni, niak kaai ate nama a te wa la, le bo ale wa. Alege nuru a dan boro ate wa kan yaali Naawen niak wa la niak kaai ate nama weeni ayen ka bo yenni po la le pilim n̄man jam ka ni dek jigi. ⁷ Ni dan bo yeri po, ni kasim bo dila po a de abe ni a nyu jaab buuri meena ate ba nyɛ a te ni la dii nyin la, ku a fe kama ayen ba tuiṁtomdɔwa wa tutunaṅa. M n̄man a weeni ni kama ayen ni kan a togli yie. ⁸ Ni dan cheṅ t̄ṅ po ate ba nyɛ ni tia, ni de jaab buuri meena ate ba nyɛ a te ni la. ⁹ Yɔṅnyeensa a dan bo t̄ṅka po ni tebi ba abe ni weeni ba ayen

Naawen Naamu a moata ba kama. ¹⁰ Alege ni dan ga jo teŋ po ate ba an nye ni tia, ni taam ka su kpeentaŋa a zaani a weeni ayen, ¹¹ 'Ni teŋka tintain tii dek ale maŋ tama nantaataŋa la, tama kpaanti ka tila a basi ni nyiŋ ate ku sak ayen ti a kaam ni kama, abe ni seba nyaku de ayen, "Naawen Naamu a moata ba kama." ' ¹² M be a weeni a sak ni kama ale wensie ayen da dii dannii ate Naawen cheena ayen wa bo buusa a te waai meena la, ku le pagra ka nna yegayega a poom gaam ku ale jam pagra dii a te Sodom teŋka la.

¹³ "Koraziin ale Beteseida teŋsaŋa a jok wein kama boan nyiŋa, ase Taaya ale Saidon teŋsaŋa a daam dan nya, Ka Naawen ale nye wakperikaliik sii la ase nama Koraziin ale Beteseida demma ale nya ŋa dii la, ba daam te basi ba tuimbaataŋa tomka kama danɗanɗa ale sui kaasun. ¹⁴ Alege, dai dii dannii ate Naawen a le jam bo nuruba buusa la, ku kan pagra yegayega a te Taaya ale Saidon demma ase nama Koraziin ale Beteseida demma ate ku ale pagra dii yegayega a te ni la. ¹⁵ Alege nama Kapernaum demma a poli kama ayen ba ale zak ni zaani kama ate ni cheŋ wenɗmazuk wa. Ni basi ate m weeni a sak ni ayen ku a fe kama ate ni siŋ bolim buui ale kan maara kpimsi la po."

¹⁶ Yeezu yaa weeni wa ŋaanviirima ayen, "Waai a dan wom nama, wa wom mi me kama, alege waai a dan zeri nama, wa zeri mi me kama. Waai abe ale a zeri mi la, a kan zeri ka mi nyiini, wa a zeri ka waai dek ale tom mi la."

¹⁷ Nuruba pisiyopoiwa ate Yeezu a jam tom ba ayen ba nyiem cheŋ teŋsaŋa po la, a yaa ŋman

pilim jam ale supeentik a weeni Yeezu ayen, “Ti Nyɔɔ, chichiribaata me dek a siak te ti kama fi yonni nyiŋ.”

¹⁸ Wa yaa tulisi ba ayen, “Mi nya Sitaana ale wa nyini wennyamazuk nna ase wenni ale nyagsi la a jam lo. ¹⁹ Ni nya de m te ni ka pagrim ate ni бага a tabi wiiga ale nuenta zuima, ale dachiaka Sitaana ale wa pagrimu meena, alege nyaŋa de meena po wariwari a kan daani ni. ²⁰ Alege mi a weeni kama ayen ni kan basi ate ni sui peenti nyiini ale chichiribaataŋa ale siak a te ni la, ni basi ate ni sueŋa peenti ale ba ale nyamarisi ni yueŋa wennyamazuk po la.”

²¹ Yeezu ale biisi dila a nueri la, Naawen Chiika a yaa deri te wa supeentik ate Yeezu yaa weeni ayen, “M Kowa, fi waai ale ka wennyamazuk ale tenzok Nyɔɔ la, mi a te fi jiam ale fi ale pa fi wienja a suk ale baai ale ta yam ale minchakka la jigi ale ge pa ŋa a sak baai ale kan ta yam ale minchakka la. Mm, wensie m Kowa, nyaku de meena abe ka fi dek ale a yaali dii la ate fi nye.”

²² Yeezu yaa nyman weeni ayen, “Nyanta meena, mi Kowa ale pa ba a te mi. Nuru waai abe ze mi wa Biika ale ka waai la, ka m kowa nyiini ale seba. Be ka wana ale seba mi Kowa? Ka mi wa Biika nyiini, ale baai ate mi, wa Biika a yaali ayen m dak wa a sak la.”

²³ Wa yaa virim wa nyaanviirima nyiini jigi a weeni ba ayen, “Nama baai ale a nya wienja de ate ni a nya nna la, ta supeentik kama. ²⁴ Dii nyiŋ la, Naawen biisiteeroba yegayega ale nalima yegayega a jam a yaali kama ayen ba nya nama ale nya dii la, alege ba an jam nya ya. Ba

jam a yaali kama me ayen ba wom nama ale wom dii la, alege ba an jam wom ya.”

²⁵ Sinsaṅṅa sagrɔma po wanyi a yaa yiri zaani a bek Yeezu bega ayen wa nye wa a nya. Wa yaa jam bek Yeezu ayen, “M Sagrɔ, m le nye ka se ate m nya nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la?”

²⁶ Yeezu yaa tulisi wa ayen, “Ba ṅmarisi Sinsaṅṅa po ayen ka boan la? Na a weeni ayen ka boa?”

²⁷ Nuruwa yaa tulisi ayen ba ṅmarisi kama ayen, “Ku a fe kama ate fi yaali Nyɔnɔwa fi Naawenni ale fi sunum meena, ale fi chiik meena, ale fi pagrim meena ale fi popola meena, abe fi yaali fi saalo choa ase fi ale a yaali fi dek dii la.”

²⁸ Yeezu yaa tulisi wa ayen, “Fi tulisi mu a magsi kama, be nye nyaṅa de meena, ale fi le boro.”

²⁹ Alege Sinsaṅṅa sagrɔwa ale jam a yaali ayen wa sak ayen wa ka wayɔrisima nyɔnɔ la, wa yaa bek Yeezu ayen, “Ka wana abe ale mi vaanchoa?”

³⁰ Yeezu yaa tulisi wa ale wamagsini ayen, “Nuru ale jam nyini Jerusalem tenka a siṅ Jeriko tenka. Wa yaa ga jo zueba sunsuṅ ate ba yeeri wa gattaṅa ale nak wa a moata koka a yaa basi wa ale ge cheṅ. ³¹ Juuma Puusika Yenni kpaṅṅa po wanyi a yaa yiti va siuk kula me a cheṅ. Wa ale jam nya ale nuruwa dua la, wa yaa logri va siuku nakpiak a taam. ³² Livai demma po wanyi me jam nyini va siuk kula degadega a cheṅ. Wala me ale jam paari nya nuruwa la, wa me a logri va siuku nakpiak a taam. ³³ Alege Samaria deno me a yaa nyini siuk kula degadega

a cheŋ a yaa jam paari nya nuruwa ate jiiirim a yaa yik wa ale nuruwa, ³⁴ ate wa yaa cheŋ wa jigi a pa kpaam a sugri wa niraŋa, alege pa daam a kpiiri nyo ŋa po a yaa bobi ŋa. Wa ale nyɛ dila a ga nueri la, wa yaa pa nuruwa a kali wa dek duŋka zuk a ta wa cheŋ yeri dinyi po a nya wa zuk nalimnyiini ate ³⁵ vanni ga veenti ate wa pa daa ŋaye tutuna ligra a te yenni nyɔŋɔwa alege weeni wa ayen, ‘Ŋmasi nya wa zuk. Fi ale a kaasi ligra a yaase ŋandiinta dii meena nuruwa nyiŋ la, m dan pilim ŋman jam m le tuni fu ku meena.’”

³⁶ Yeezu ale weeni wanni de a nueri la, wa yaa bek Sinsaŋŋa sagrɔwa ayen, “Fi ale wom wanni de la, nuruma de batawa po ka ba wana ale nuru waai ate zuema nak la vaanchoa?”

³⁷ Sinsaŋŋa sagrɔma yaa tulisi ayen, “Ka nuru waai ale nya wa a ta jiiirimu ale wa la.”

Yeezu yaa tulisi wa ayen, “Be cheŋ ga nyɛ ase nuru wala ale nyɛ dii la degadega.”

³⁸ Ku ŋaanŋyiŋ ate Yeezu ale wa ŋaanviirima a jam a cheŋ la, ba yaa jam paari teŋfiik kanyi po ate nipɔk wanyi a jam tuesi wa a ta jo wa yenni po. Nipowa yoi ale Maata. ³⁹ Wa suok me ale jam boro ale wa, wa me yoi ale Mɛɛri. Mɛɛri a yaa jam kala Nyɔŋɔwa teŋ a wom wa sinsaŋŋa, ⁴⁰ alege Maata popola meena jam bo ka dikka jigini. Wa sui an jam peenti ale Mɛɛri ale jam basi wa dek wa nyiini ate wa boro a dik la, ate wa yaa cheŋ Yeezu jigi a ga bek wa ayen, “M Nyɔŋɔ, ku peenti fi sui kama ate fi nya mi dek m nyiini ale boro a dik ŋandiintaŋa la? Weeni m suoku ate wa jam maa maari mu.”

⁴¹ Alege Nyɔnɔwa yaa tulisi wa ayen, “Maata, Maata, ka boan ale soa ate fi basi ate wie yegayega a danni fu? ⁴² Fi ze ayen ka wa yeŋ nyiini ale magsi nyeka? Mæeri abe lueri ka waman kala. Nuru a kan бага a tuesi di wa jigi ya.”

11

¹ Da yeŋ po ate Yeezu a yaa jam chen jigi dinyi a boro a puusi Naawen. Wa ale ga puusi nueri la, wa ŋaŋviirima po wanyi a yaa weeni ayen, “M Nyɔnɔ, sak ti ate ti seba Naawen puusa ase Joɔn ale sak wa ŋaŋviirima dii la.”

² Yeezu yaa weeni ba ayen, “Ni daa ni puusi, ni be puusi nna,
‘Tama Ko,

basi ate nuruba te fi yonni zula, di ale welema la nyiŋ.

Basi ate waai meena a va fi noai ase ba Naab la.

³ Te ti da yeŋ da yeŋ ŋandiinta,

⁴ Abe fi von ti wabaatana a te ti, dii nyiŋ la, tama a von a te baai ale a nyɛ wie a kaasi tama la kama.

Kan te ti a jo nyenyaka po.’ ”

⁵ Yeezu yaa ŋman weeni ba ale wamagsini ayen, “Ase nama po wanyi a nin ta doa ate fi yaa yiri goota sunsuŋ po a chen wa jigi a weeni wa ayen, ‘M doa, m cheena ayen fi piem mu ka borobotta tita, ⁶ dii nyiŋ la, m doa ale nyiem jam m yenni yɔgyɔgla, alege m ka jaabjaab ayen m te wa ate m cheena fi jigi ayen fi maari mu.’ ⁷ Ate wa yaa duak wa doƙku po a tulisi fu ayen, ‘Kan

daani mu. Dɔkku kpari kama yɔgyɔgla de. Mi ale m bisaŋa abe dua a goa kama. Mi an baga a yiri a te fi jaabɔa.’ ⁸ Ka nama wana dek doa le wa tulisi nna? Ni basi ate m weeni a sak ni ayen, wa dan poom kan baga a yiri a te fu boroboruku, fi ale ka wa doa la nyiŋ. Wa ale yiti a te fu jaab meena ate fi a yaali la dii la, fi ale ka a chali chivie alege kasim a bek la.

⁹ “Ni be basi ate m weeni a sak ni ayen waai a dan a yaali jaab, wa bek Naawen ale wa le te wa, wa gisi me ale wa le nya, wa dan za dɔkku noai a nak ba le lak te wa. ¹⁰ Boan nyiŋa, nuru waai abe ale a bek jaab wari la a nya kama, waai me abe ale a gisi jaab la a nya kama, waai me abe ale a nak dɔkku nɔanni la, ku a lagri kama a te wa. ¹¹ Biik a dan juisi wa ko ayen wa te wa jum wa le pa waab a te wa? ¹² Yaase wa dan juisi kpajein wa le pa nuon a te wa? ¹³ Alege nama baai ale chim wabanyeerisa la a dan seba tiirim maŋsa ni bisa teka m be m ŋman weeni ka ti kowa ale bo wenŋmazuk la a nin yaa wa pa Naawen Chiika a te baai a ale a juisi wa la?”

¹⁴ Da yen ate Yeezu yaa ŋman boro a yiaƙ chichiribiok nuru wanyi zuk po a basi. Chichiribioku a jam ka gaaun a yaa nye ate nuruwa chim gaaun me. Chichiribioku ale ga nyini la, nuruwa yaa ŋman baga a biisi ate ku deri cha nuru baai ale bo dula la. ¹⁵ Alege nuruma gela a yaa jam weeni ayen, “Ka chichiribaatanja naawa, Beelzebu ale te wa pagrimu ate wa baga a yiaƙ chichiribaata nuruba zuima po a basi.”

¹⁶ Ba gela a jam a yaali ayen ba nye wa a

nya, yaa weeni wa ayen wa be nye wari ate ba nya ate ku sak ba ayen wa pagrimu a nyini ka wenɲmazuk. ¹⁷ Alege Yeezu ale jam miɲ ba popolaɲa ale ka dii la, wa yaa weeni ba ayen, “Teɲ kaai ale poori ka dek toɲatoɲa a kpalim chaab ale ka dek ka nyiini la, a kan beni, ka a tali ka guuta. Yie a dan a nye kpaliɲsa ale chaab ba a poori ka chaab. ¹⁸ Sitaana me abe ka dila degadega. Wa dan poori wa dek a ta chaab ale wa dek, wa naamu ale nye ka se a бага a zaani? Nama weeni kama ayen ka chichiribaataɲa naawa, Beelzebu pagrim nyiɲ ale soa ate m бага a yiaɲ chichiribaata nuruba zuima po a basi. ¹⁹ Be dan ka wala pagrim ate mi бага a nye dila, ni basi ate m bek ni ayen nama dek nuruma abe nya ba pagrimu me ka be a бага a nye wa ɲala chaama? Bala abe le ba bo ni buusa ale ni le tulisi dii la. ²⁰ Ku be dan ka Naawen pagrim nyiɲ ate mi бага a yiaɲ chichiribaata nuruba zuima po a basi, ku be a sak kama ayen Naawen Naamu jam ni jigi kama.

²¹ “Nidɔa pagro a dan gomsɪ wa dek a magsɪ a limsi wa yeri, wa jaab kan be. ²² Alege nidɔa pagro wa choa waai ale ta pagrim gaam wa la, a dan jam tu chaab ale wa a nak wa yiaɲ, wa le tuesi ɲanta baai meena ate nuruwa a pa gomsɪ wa dek la kama alege a pa wa ɲantaɲa a chari wa doaba.

²³ “Nuru waai abe ale kan va mi la, a kan yaali mi nyummɔa. Waai me abe ale kan basi ate mi ale wa a maa chaab a tigi ɲantaɲa a nyo jigi yeɲ la, kula nyonɔwa abe ɲmasi kati a waɲ kama.

²⁴ “Chichiribiok a dan nyini nuru zuk po a ga

nyini, ku yaa nyiem bo ka goanni po a cheŋ a gisi jigi ayen ku vuusi. Ku be dan kan nya jigi ayen ku vuusi, ku ŋman a weeni ka ku dek ayen, 'M le ŋman pilim cheŋ ka yeri dii ate m basi la.'
²⁵ Wa dan jam paari wa le nya ale ba vaari yenni po kama a gomsɔ di a magsi. ²⁶ Ku dan nya dila, ku pilim a ŋmani kama a ga a ta chichiribaata ti chaab tiyopoi tii ale ŋman chim chichiribaata dek nalimnyiini a gaam ku dek la a jam. Ti meena yaa maa chaab a jo bo nuruwa zukku po. Nna abe basi kama yɔgla, ate nuru a ŋmasi bie gaam wa ale poom liŋ ka dii la."

²⁷ Yeezu ale biisi nna a nueri la, nipɔk wanyi ale jam maa bo nuru boanni po a yaa lagi wa lueluku biisi ate ku jueli wein ayen, "Yeezu, nipɔk waai ale biak fu ate fi ŋoosi wa a chim la ta wein kama."

²⁸ Alege Yeezu yaa tulisi nipowa ayen, "Aawo, ka baai ale a wom Naawen Wannɔ ale va di la ale ta wein."

²⁹ Nuruma a jam ŋmasi zuak ka nna yegayega a gilim Yeezu ate wa jam diem boro a sak ba. Wa yaa weeni ayen, "Jinla demma ka nuru baata, nya ba ale a bek mu ayen m nye wakperikaliik ate ku sak ayen m nyini ka Naawen jigi. Mi a weeni ni kama ayen ba kan nya wakperikaliik a ŋman gum dii ale nye Naawen biisiteero waai ate ba a wi ayen Jona la jigi ya. ³⁰ Ase Jona ale jam chim wari dii a te teŋ kaai ate ba a wi ayen Niineve la, dila degadega ate mi Saalobiika a le chim wari a te jinla demma me. ³¹ Teŋ kanyi ale boro ate ba a wi ka ayen Siiba. Teŋka de naawa jam ka nipɔk. Dila powa ni dek kokpienka

Solomon a jam ka waai ale ta yam nna yegayega, ate tenzuk meena jam seba wa noai po la. Da yen ate Siiba Naawa de a yaa nyini wa tenka a jam wa jigi ayen wa wom wa yammu sinsan̄a. Alege wa dii ale bo dela la a gaam Solomon kama. Ni be basi ate m weeni a sak ni ayen da dii dann̄i ate Naawen le jam bo nuruba buusa la, Siiba Naawa de le yiri zaani kama a toarin̄ jinla tenka demma ale nin muna. ³² Buusa boka dann̄i me a dan paari, Niineve demma me le yiri zaani kama a toarin̄ ni dii nyin̄ la, ba ale wom Jona sinsan̄a la, ba basi ba tuimbatan̄a tomka kama. Ni be basi ate m n̄man weeni a sak ni ayen wa dii ale bo dela la, a gaam Jona kama.”

³³ Yeezu yaa n̄man magsi wamagsini ayen, “Nuru karo a toati bolimzeun̄ a pa ku sugi a yaase wa pa jaab a lik ku. Wa pa ku a zaani ka jaab zuk ate ku a nya, ate baai ale a jo dokku po la a nya bolimu. ³⁴ Fi nummu abe a nyɛ ase ka bolimzeun̄ a soa fi nyin̄ka meena. Fi nummu abe dan nala, fi nyin̄ka meena a sueri ale ka bolimu nyagsika. Alege nummu a dan kaasi fi nyin̄ka meena a sueri ale ka legi. ³⁵ Be kpesi fi dek ayen jaab buui ale bo fi po la ka welensa alege daa legiya. ³⁶ Fi nyin̄ka meena abe dan sueri ale welensa ate ka juijui ka biem po, ka meena be le bo ka welensa po ase fi nyiem ale toati bolim ate fi a nya dii la.”

³⁷ Yeezu ale jam biisi a nueri la, Farisii wanyi a yaa weeni ayen ba kuli ate ba de n̄andiinta. Yeezu yaa siak ate ba jo kali ayen ba de, ³⁸ ate ku cha Farisii wa nna yegayega ate wa nya ale Yeezu a de alege an nari wa nisan̄a ase ba kisiku

ale a sak dii la. ³⁹ Nyonowa a yaa weeni wa ale wamagsini ayen, "Nama Farisiima a nyiem sugri ka beerisaŋa ale taasaŋa ŋaansa, alege ni puusaŋa po ka varuk popola ale gaasa nyiini ale sueri. ⁴⁰ Ni ka betta. Nama ze ayen Naawen ale nye jaab ŋaan la wa maa nye ka wa puuka po me? ⁴¹ Dila nyin la ni pa ŋanta baai ale bo beerisaŋa ale taasaŋa po la a te ŋanjagsaŋa ate jaab meena a nala a te ni.

⁴² "Alege nama Farisiima a jok wein kama boan nyin, ni a te Naawen ka jaab buui ate wa soa la a ta nyini ni tinaŋ masisa ale tinaŋ toasa ale tinaŋsa si chaab a gum du alege, chiem ni ŋaan a te wensien. Ni be ka yaalika me ale Naawen ya. Ku be a fe kama ayen ni te jam a yaali wensie tuima kama abe ni ta yaalika me ale Naawen abe ni kan basi ŋala meena.

⁴³ "Nama Farisiima abe ŋman diem jok wein kama, dii nyin la, ni a yaali ka zukpaglik sii ate ba lueri a te nuru baai ale magsi zula teka la zuima kalika ni tuka diinaŋa po. Ni be a yaali kama me ayen nuruba a puusi ni a te ni zula yaba peelitaŋa po ate waai meena a nya ni. ⁴⁴ Ni be jok wein me kama dii nyin la, ni a nye ase ka boosita ale doa alege nuruba an бага a nya ti a yaase ba ze ayen ti ka boosita la."

⁴⁵ Juuma Sinsaŋa sagraŋa po wanyi a yaa tulisi wa ayen, "M Sagra, fi ale biisi nna la, fi le tama me kama."

⁴⁶ Yeezu yaa tulisi wa ayen, "Nama Sinsaŋa sagraŋa me jok wein kama dii nyin la, ni basi kama ate nuruba a ji jib tii ale gaam ale jika alege nama a kan poli ayen ni pa niyen a tabri

ji ba. ⁴⁷ Boan nyinga, ni se ka boosi nalinsa a te Naawen biisiteeroma baai deka ate nama kokpiensa a ko la. ⁴⁸ Dila nyinga nama nyeka a sak kama ayen ni siak kama ale ni kokpiensa ale nye dii la. Boan nyinga ka bala ale ko ba ate nama me yaa a se boosita a teeri ba. ⁴⁹ Dila ale soa ate Naawen Yammu a weeni ayen, 'M le tom biisiteeroba ale tuimtomdoba ate ba jam ba jigi. Ba be le ko biisiteeroma ale tuimtomdoma de ba gela abe ba basi ate ba gela a nya ninam.' ⁵⁰ Ku be a fe kama ayen jinla demma a nya waalika ba ale ko biisiteeroma de meena la a ta nyini diipo ate ba nye tɛnka la, ⁵¹ a ta nyini Abil a ga paari Zakaria ate ba jam ko Juuma Puusika Yenni kunƙunƙu ale welensa jigini sunsu la. Ka wensie, jinla demma ale nya waalika nya de meena nying.

⁵² "M be nman a weeni ka nama Sinsa nja sagroma ayen ni jogi wein kama, boan nyinga ka nama ale ta sebika saafika. Ni deka abe kan jo, alege ni kan siak ayen baai ale a yaali joka la a jo."

⁵³ Yeezu ale ga basi dula jigini ale chen la, Sinsa nja sagroma ale Farisiima a jam a toarin wa kama nalimnyini a bek wa bega nna yegayega. ⁵⁴ a pii nying a nye ayen wa biisi kaasi ate ba nya siuk a bo wa buusa.

12

¹ Ase nuru boanni ale kasim jam de tusa diichoa jigi yen a yaa tabi chaab zuk la, Yeezu a yaa de nin a weeni wa njanviirima ayen, "Ni kpesi ni deka ale Farisiima dabinta nja, mi a

weeni ka ba pimpaasimaŋa. ² Wari karo ayen di suk yogyogla a dua ate di kan maari a nyini peelim chum diipo. Wari dii meena me ale chim wasusugi la, ku a fe kama ayen di nyini peelim ate nuruba seba. ³ Dila nyin la, fi dan biisi wari legi po, ku a fe kama ayen kantueŋ ba wom di. Wari dii me ate fi waasi dok po la, ku a fe kama ayen di jueli gboŋ ate nuruba wom.

⁴ “M doaba, ni kan a chali yogsum ale nurubi-iga. Wa baga a ko ka fi nyinka alege ku ŋaanŋnyin wa an ŋman baga a nye fi wari di choa. ⁵ Ni basi ate m dak a sak ni waai ale magsi ayen ni a chali yogsum la. Wala ale Naawen, waai ale wa ko fu abe wa ta pagrim a ŋman pa fu a yuk basi bolim buui ale kan maari kpi la po. Wensie ate mi a weeni ayen ka wala ate ku a fe ayen ni chali wa yogsum.

⁶ “Ba kan yik nuin fiisa sinu a da ka ligbie ŋaye? Alege Naawen kan baŋ bunyi la wari ya. ⁷ Naawen poom seba fi zukku zuisaŋa ale piisi soa dii la kama. Dila nyin la, ni kan chali yogsum, boan nyinŋa, Naawen jigi nama gaam nuin fiisa diichoa kama.

⁸ “Nuru waai a dan nyini peelim nuruba nin a weeni ayen wa va ka mi, Mi Saalobiika me a le nye ka dila degadega Naawen sabiiloma nin. ⁹ Alege waai me a dan nyini peelim nuruba nin a zeri mi, Mi Saalobiika me a le nyini ka peelim a zeri wa me Naawen sabiiloma nin.

¹⁰ “Nuru waai a dan le Mi Saalobiika kula nyonowa a le nya vondeka kama, alege waai a dan le Naawen Chiika, kula nyonowa kan nya vondeka.

¹¹ “Nuruba dan yik fu a ta jam zaani tuka diinaŋa po a yaase nalima niŋ a yaase kpaga niŋ, ayen ba bek fu bega, kan basi ate ku daani fu ale fi le fi nyɛ dii a biisi nyini la a yaase fi le fi biisi dii la, ¹² dii nyiŋ la, dila powa, Naawen Chiika a le sak fu fi le fi biisi dii la.”

¹³ Nuru a yaa nyini nuru boanni po a bek Yeezu ayen, “Sagɔ, weeni m suoku ate wa basi ate ti lueri ti kowa ale tali ŋanta baai a te ti la a chari chaab.”

¹⁴ Yeezu yaa tulisi wa ayen, “M doa, ka wana ale te mi siuk ayen m bo nama buusa a yaase m lueri ŋanta a chari nama niyewa?” ¹⁵ Yeezu bek ba dila alege a yaa weeni nuru boanni meena ayen, “Ni kpesi ni deka ate ni kan chim ŋanyaalik nyamma dii nyiŋ la, nyuvuri potim daa ni nin a nya ŋanta yegayega.”

¹⁶ Yeezu yaa magsi wamagsini de a sak ba ayen, “Jigsiro ale jam ta wa talim ate bu yaa ta ŋanta nna yegayega. ¹⁷ Wa yaa poli ayen, ‘M ka jigi a nyo m ŋantaŋa de meena du. M le nyɛ ka se?’

¹⁸ Wa yaa ŋman weeni wa deka ayen, ‘M le nyɛ ka nna: M le nak ka m buaŋa a lonsi abe m se bu kpeema a pa m ŋantaŋa meena a nyoro. ¹⁹ M dan nyɛ dila a nueri m yaa weeni m deka ayen, m dega, fi ta ŋandiinta ka nna yegayega a de ate ku ga a paari bena yegayega. Kan a yiili, a de abe fi a nyu abe fi a nyɛ fi yaaka.’ ²⁰ Alege Naawen yaa weeni wa ayen, ‘Fi ka beruk, yokku de ku a fe kama ate fi kpi. Be ka wana a le wa soa fi ŋantaŋa de meena ate fi gomsa zaani la?’

²¹ “Ku be ale ka dii la ale la ale baai ale kasim pa ŋanta a zaani a jigsi la jigi alege Naawen

nimbie po ba ka jaaboa.”

²² Yeezu yaa weeni wa nyaanviirima ayen, “Dila abe ale soa ate mi a weeni ni ayen ni kan a yiili ale ni nyuvoona, ase ni le nya nandiinta ka be a de vuugi, a yaase gatta a jo lik ni nyinsaana.

²³ Dii nyin la, nyuvuri a gaam nandiinta kama, fi nyinka me abe gaam gatta kama. ²⁴ Nama dek abe nya tenka nuinsaana, si kan bori nanta yaase si a che nanta, si ka bua ayen si pa nanta a nyoro, alege nyaku de meena ka Naawen ale a te si nandiinta. Nama abe gaam nuinsa kama!

²⁵ Ni basi ate m bek ni wari, ka nuru wana dek ale kasim a yiili ale wa bena noai ate wa yiilika a basi ate bein yen la a lueri gum wa benana po? ²⁶ Fi be dan kan baga a nye wa fiika de, ka boan ale soa ate fi a yiili nyaana de meena.

²⁷ Ni nman nya tiisana ale wutaana ale a nye ba puutana la, ba kan tom a yaase ba a yok gatta, alege ni basi ate m weeni sak ni ayen Nakpionku Solomon ale jam jigsi dii nna yegayega la, wa jam ka gatta ate ti nala a paari tiisana ale wutaana de puutana. ²⁸ Alege Naawen abe dan a te ti ga tila chaab wutaana de tii nyiem ale boro jinla alege chum ba nman pa ti nyo bolim po la, ku a fe kama ayen wa te nama me gatta. Ka boa ale soa ate nama siaka an soa diiya?

²⁹ “Dila nyin ni kan kasim a yiili abe ni pa ni popola meena a basi ni ale ni de abe nyu jaab buui la jigsiya. ³⁰ Dii nyin la, ka baai ale kan seba Naawen la ale kasim chali a vi nantana de, alege nama kowa poom seba ayen nama me a yaali nantana de kama. ³¹ Dila nyin ni de nin a pa ni popola meena a basi Naawen naamu po alege ate

Naawen a yaa basi ate nantaŋa de meena me a jo ni nisa po.”

³² Yeezu yaa nman weeni ayen, “Nama baai ale kan piisi la ate mi a weeni ni ayen, ku an magsi ayen ni a chali yogsum, dii nyin la, ni kowa poli kama ayen ku ka waman nna yegayega ate wa pa wa naamu a te ni. ³³ Ni pa ni nanta baai ate ni ta la a da a pa ligraŋa a te nanjagsa. Ni yaali ligra fot tii ale kan maari a kaasi la, ate ni jigsika meena a bo wenm mazuk juijui ate nanta kasim boro taam wuu ate zueba an бага zu la, a yaase nanta an бага de ba la. ³⁴ Dii nyin la, ni jigsika ale bo juijui la, ni sunummu me a bo ka dula.

³⁵⁻³⁶ “Ni gomsni ni deka a limsi Mi Saalobiika jamka ase yom nyiem ale gomsni ba deka dii a limsi ate ba nyonowa ga nyini nipok faarika tigi po a jam la. Tomteeroma nyiem jo ka ba gattaŋa a toati ba kanaasaŋa ate ba nyonowa yaa dan jam a wi ba abe ba lagi dokku nonni bunyi dekki ate wa yaa jo. ³⁷ Baai ate ba nyonowa a jam a paari ale ba kan goa la, ta wein kama. Wensie, wa dan jam nya dila, wa le yeeri wa kasaauku a dueni ten abe wa de nin a yik ba kali ate ba de nandiinta ate wa deka a de nin a poom nye nandiintaŋa a chari. ³⁸ Ba nyonowa a dan nman pilim jam a paari yok dii po ale ba kan goa, tomteero bala ta wein kama. ³⁹ Alege yogyogla de ni basi ate m weeni a sak ni ayen, yenni nyonowa abe dan seba dii po ate zuewa a le jam wa yenni la, wa te kan goa ale ge basi ate ba a kaasi wa yenni a jo di po. ⁴⁰ Dila nyin la, mi a weeni ni kama ayen ku a fe kama ate nama me gomsni ni deka a magsi

dii nyin la, Mi Saalobiika a le jam ka diipo ate ni kan poli ayen m le jam la.”

⁴¹ Piita yaa bek Yeezu ayen, “M Nyɔɔɔ, fi a weeni wamagsini de a sak ka tama nyiini yaa waai meena?”

⁴² Yeezu yaa weeni ayen, “Ku be a fe kama ayen ni meena chim yanta nyam ase tomteerɔ waai ale ka yam nyɔɔɔ ate wa nyɔɔɔwa yaa lueri wa ayen wa a nya wa yenni zuk nalimnyiini abe wa a nyɛ ɲandiinta a te yom bimbala diipo meena ale magsi ayen wa nyɛ a te ba la. ⁴³ Alege tomteerɔ waai ale nyɛ nyaku de ate wa nyɔɔɔwa nyiem a jam yeri a yaa nya la, ta wein kama.

⁴⁴ Wensie, ate mi a weeni fu ayen wa nyɔɔɔwa a le pa wa ɲantaɲa meena a nyo ka wa nisa po ayen wa a nya. ⁴⁵ Alege tomteerɔwa a dan weeni ayen wa nyɔɔɔwa goa a beni ka yegayega ale jamka, ate wa yaa yiri a nak wa yom bimbala, nidɔama ale nipooma meena a gum chaab alege a yaa nyɛ ɲandiinta a de ale nyu daam buk, ⁴⁶ wa nyɔɔɔwa ale ɲman pilim a jam ka da dii dannii ate wa kan poli ayen wa le jam la. Wa nyɔɔɔwa a dan jam paari, wa le te tomteerɔwa de ka waalika ase baai ale kan a va Naawen noai la po.

⁴⁷ “Tomteerɔ waai ale seba wa nyɔɔɔwa ale a yaali ayen wa nyɛ dii a te wa alege wa kan gomsii wa dek a nyɛ la, ale nya ka waalika ale nagta nna yegayega. ⁴⁸ Alege tomteerɔ waai ale kan seba wa nyɔɔɔwa ale a yaali ayen wa nyɛ dii a te wa alege wa nyɛ wari dii ale magsi wa nya nagta la, wa le nya ka nagta nna magla. Nuru dan te fu yegayega, wa a poli ayen wa tuesi fi jigi

ka yegayega me. Wa be dan te fu nna yegayega gaam taam, wa poli ayen wa tuesi fi jigi ka nna yegayega me a gaam taam.”

⁴⁹ Yeezu yaa weeni ayen, “M jam ayen m cheeni ka bolim a basi tenzuk. M dek be a yaali kama ayen bu te toati ya. ⁵⁰ M ta ka ninam ayen m musi bu po ase nuru ale a musi nyiam po dii la. M sui abe kaasi kama ase ka m nin tuesi ninammu de a nueri. ⁵¹ Nama a poli ayen mi jam ayen m ta ka suyogini a jam tenzuk de? Aawo, ni basi ate m weeni a sak ni ayen m jam ayen m ta ka chaab poorika jam. ⁵² A ta nyini yogyogla a chen, nuruba banu a dan bo ba yeri po, ba le poori ka togotoga ate nuruba bata a maa chaab a ta chaab ale nuruba baye. ⁵³ Ate ko ale ta chaab ale wa biik ate biika me a ta chaab ale ka kowa. Ate ma ale ta chaab ale wa lie ate lie wa me a ta chaab ale wa mawa. Ate nianipok ale ta chaab ale wa sampok ate sampowa me a ta chaab ale wa nianipowa.”

⁵⁴ Yeezu yaa nman weeni nuruma ayen, “Nama nyiem a dan ga nya chinmari ale di sobri ni deri a poli kama ayen ka nmoruk ale a yaali ku ni ate ku sum ni. ⁵⁵ Ni nyiem a dan ga nya ale viok a nyini yiseok genj a cheena, ni a poli kama ayen wulum wein a moata ate bu sum jam. ⁵⁶ Ni ka pimpaasiroba. Ni бага a nya tenka ale chinmaana kama a бага a seba ku ale ka dii la. Be ka boa ale soa ate ni an бага minj wa njaai ale a nye yogyogla la?

⁵⁷ “Ka boa ale soa ate ni an бага a poli wa dii ale magsi nyeka la? ⁵⁸ Nuru a dan poti ni a ta ni chen, ni biisi magsi chaab ate wa kan dari ni ale

pagrim a ta chen nuru waai ale a biisi biisanja la jigiya. Wa dan nye dila biisanja nyonowa a le pa ni a nyo ka polisa nisa po ate ba me yaa pa ni a nyo likka dok po. ⁵⁹ M be le weeni ni ayen, ni be nya ba kan lagi ni ate ni nyini ase ka ni nin tuni pamini meena a kan tali ale ligbiri me la.”

13

¹ Yeezu ale jam boro a biisi la, nuruba gela a yaa jam weeni a sak wa naawa Paalot ale ko Galili demma ba gela ba ale jam boro a nye kaabka a te Naawen dii la. ² Ba ale weeni sak wa dila la, wa yaa tulisi ba ayen, “Nama a poli ayen Galili demma de baai ale jam nam nna la, a chim ka tuimbaata nyam a gaam Galili demma mbala? ³ Aawo, ni be dan kan basi ni tuimbaataja tomka, nama me le kpi ka bala ale kpi dii la. ⁴ Yaase ni basi ate m nman bek ni ayen, nama a poli ayen nuruba pi ale naaninka ate Jerusalem tenka Sailom yeri kpien wonku a jam lo ba zuk a ko ba la a chim ka tuimbaata nyam a gaam nuru baai meena ale bo Jerusalem tenka po la? ⁵ Aawo, alege mi a weeni kama ayen ni dan kan basi ni tuimbaataja nama me le kpi kama.”

⁶ Yeezu yaa magsi wamagsini ayen, “Nuru ale jam ta kinkanj wa talim po. Nuruwa yaa yiri da yen a yaali moota alege wa an nya jaaboa. ⁷ Wa yaa weeni waai ale a nya talimu zuk la, ayen, ‘Nya de, bena nata ale nna ate mi kasim a yaali moota kinkanjka de zuk alege kan nya jaaboa. Che bu lonsi, ale mi ze jaab buui nyinj ale soa ate bu a de tenka nandiintanja la.’ ⁸ Wa yaa tulisi

wa ayen, ‘M nyɔnɔ, basi ate bu zaani benni de nmani ate m tu gilim bu a nye bibaam a yuk gilim bu. ⁹ Bein a dan nman paari ate bu yoani, ku nala, alege bu dan kan yoani ya, fi yaa che lonsi.’”

¹⁰ Da yey ba Vuusum Danni dinyi dai ate Yeezu jam boro a sak nuruba ba tuka diinaɲa kunyi po. ¹¹ Nipok wanyi a yaa jam maa boro ate chichiribiok a bo wa zuk po a nye ate wa chim gbaruk a paari bena pi ale naaniɲ. Tuemu a jam nye kama ate wa gori an nman baga a teenti wa dek a zaani. ¹² Yeezu ale ga nya wa la, wa yaa wi nipowa ayen, “Nipowa, fi kan nman chim gbaruwa”, ¹³ a yaa pa wa nisaɲa a vi nipowa zuk ate wa yaa deri teenti wa dek bunyi dekki a yiri zaani nmai a te Naawen pimpauk.

¹⁴ Alege tuka dɔkku kpagini ale ga nya dila la, wa sui yaa puuri dii nyin la, ku jam ka ba Vuusum Daana po dinyi ate Yeezu nye dila. Tuka dɔkku kpagini a yaa weeni nuruma ayen, “Daa nɲayuebi ale boro ate ti pa njala a tom tuima. Nuru waai a dan a yaali ayen wa nya tebika wa jam daana de po. Ku daa ti Vuusum Danni ate ba a nye dila!”

¹⁵ Yeezu yaa tulisi wa ayen, “Nama ka pim-paasiroba boan nyinɲa, nama wanyi wanyi a foli ni niiga ale ni bonsaɲa kama a nya ba zuk a ta a cheɲ ate ba a nyu nyiam ni Vuusum Danni. ¹⁶ Yɔgyɔgla, be ka Abraham nɲaɲbiik ale nna ate Sitaana kasim ta wa kenkenɲ a ga paari bena pi ale naaniɲ. Ku be an magsi ayen mi me foli nipowa de ale bo Sitaana nisa po la Vuusum Danni?” ¹⁷ Yeezu tulisika de a jam pa

wa dachaasana nyo ka chivie po nna yegayega alege nuruma sue a jam peenti ka nna yegayega ale wakperikaliik sii ate Yeezu jam nye la.

¹⁸ Yeezu yaa bek ayen, “Naawen Naamu a nye ase ka boan la? M le pa ka boan jaab a magsi chaab ale bu? ¹⁹ Bu a nye ase ka nna la. Bu a nye ase ka be dii ate ba a wi ayen ‘mastad’ ate nuru yaa pa bori wa talim po la. Binni a yaa nyini a chim tiib ate nuinsa yaa jam a yok si tugta bu nanšana nyin.”

²⁰ Yeezu nman bek ayen, “M be le nman pa ka boa a magsi chaab ale Naawen Naamu? ²¹ Bu a nye ase ka dabinta ate nipok a pa nyo taasi kpeeni ale boroboruk zom po ate bu piri nna yegayega a sueri di meena dii la.”

²² Yeezu yaa va tenkpiensana ale ten fiisana po a chen Jerusalem ale a sak nuruma. ²³ Nuru wanyi a yaa bek wa ayen, “M Nyɔnɔ, nuru baai a le ba nya varibasika la an soa diiya?”

Yeezu yaa tulisi ba ayen, ²⁴ “Ni nye nyinbiiri ate ni va dok kuui nɔanni ale kan soa dii la a jo dii nyin la nuruba yegayega a le ba pii nyin ayen ba va dula jo alege ba kan бага. ²⁵ Yenni nyɔnɔwa yaa dan yiri lik dokku nɔanni ni yaa weeni ayen, ‘M nyɔnɔ lagi dokku nɔanni a te ti.’ Ni dan weeni dila, wa le tulisi ni ayen, ‘Mi ze ni ale nyini ka juijui la.’ ²⁶ Ate ni yaa weeni wa ayen, ‘Tama ale fi a de nandiinta ale chaab kama. Fi be sak nuruba tama tenka kama.’ ²⁷ Alege wa le nman tulisi ayen, ‘Mi ze ni le nyini ka juijui la. Nama gaasa nyamma, ni be mi nin!’ ²⁸ Ni ni a kum kama abe ni pa nisima a su noa po a dom ase ni nin nya Abraham ale Aizik ale Jakob

ale Naawen biisiteerɔma meena a bo Naawen Naamu po. Dila powa ale nama bo ka bu peelim. ²⁹ Nuruba ale nyini kori gen ale yeri nin gen ale yiseoku gen ale wiiluku gen a jam kali fi jigi, fi jigi tigi kpeeni po Naawen naamu po. ³⁰ Ate ba gela baai daam ale wari n̄aan yɔgyɔgla la a yaa de nin ale ge ate ba gela me baai ale de nin yɔgyɔgla de la a yaa wari n̄aan.”

³¹ Yeezu ale boro a biisi la, Farisiima ba gela a yaa jam wa jigi a weeni wa ayen, “Ku a fe kama ayen fi basi dela jigini abe fi nyini a chej jigi yon dii nyin la, Naawa Ayerod a yaali ayen wa ko fu kama.”

³² Yeezu yaa tulisi ba ayen, “Ni ga weeni pimpaasima nyɔnɔwa ayen m bo ka dela a yiaƙ chichiribaata nuruba zuima po a basi ale a tebi ba gela me jinla ale chum ate vonun a dan paari abe m nueri m tuimaɲa. ³³ Alege ku a fe kama ayen m bo m siuku po a chej jinla ale chum ale vonun dii nyin la, ku an magsi ayen Naawen biisiteerɔwa a kpi jigi jigiya, ka Jerusalem tenka po nyiini ate wa le kpi.”

³⁴ Yeezu yaa n̄man weeni ayen, “Oo, Jerusalem, Jerusalem, ten kaai demma ale a yuk Naawen biisiteerɔma, baai ate wa tom ba ni jigi la ni yuk ale tana a ko. Ka bu dina ate mi kasim a yaali ayen m yik ni nuruma a pɔbi ni ase kpiak ale a pɔbi ka bisa dii la alege ni kasim a zeri? ³⁵ Dila nyin la, da yen cheena ate Juuma Puusika Yenni a kan nya nuru di po. Be ka wensie ate mi a weeni ni ayen ni kan n̄man nya mi alege ate di danni jam ate ni yaa weeni ayen, ‘Naawen le niak waai ale a jam ti Nyɔnɔwa yonni nyin la.’ ”

14

¹ Vuusum Daanja dinyi ale jam paari la, Yeezu yaa cheŋ Farisii denowa wanyi yeri ayen wa de ŋandiinta. Nuruwa jam ka kpagi. Dila danni Farisiima ale Naawen Sinsanŋa sagrōma yaa kasim jam a nya Yeezu ase wa le nyɛ wari ya.

² Nuru wanyi a yaa boro ate wa nisima ale wa nanŋa a jam fuusi nna yegayega a yaa za Yeezu niŋ ³ ate Yeezu yaa bek Sinsanŋa sagrōma ale Farisiima ayen, “Sinsanŋa a siak ate nuru a tebi yɔgnyeensa Vuusum Danni yaa ŋa kan siagi?”

⁴ Alege ba an tulisi wariya. Yeezu yaa tebi nuruwa ate wa kuli. ⁵ Yeezu yaa bek ba ayen, “Ase ni wanyi a nin ta biik yaase naab ate ba wanyi a yaa lo vilini po Vuusum Danni, ni kan yeeri biika, yaase naamu Vuusum Danni dila degadega a ta a nyini?”

⁶ Alege ba an jam baga a tulisi wa beŋŋa de me po.

⁷ Ba ale jam a kali ayen ba de la, Yeezu yaa nya ale nichamma ba gela a lueri jigi maŋŋa a kali. Yeezu ale nya dila la, wa yaa biisi magi wamagsini ayen, ⁸ “Nuru a dan wi fu ayen fi jam maa de tigi ŋandiinta, kan kali jigi maŋŋa. Dii nyiŋ la, ku baga a nyɛ kama ate nuru waai ale ŋman chim nuru kpionŋ a gaam fi la a jam ayen wa maa de tigini ŋandiintaŋa. ⁹ Ku dan nyɛ dila, nuru waai ale wi fu ayen fi jam a maa de tigini ŋandiintaŋa la, a le jam ŋaanŋyiŋ a weeni fu ayen fi yiri abe fi ge ate nuru waai ale ŋman gaam fu la a kali. Dila abe a ta ka chivie a jam fi jigi, dii nyiŋ la, wa ale weeni fu ate fi siŋ tɛŋ la nyiŋ. ¹⁰ Alege, nuru abe dan wi fu ase dila la, fi

dan chen, ga kali juijui ale kan magsi fi kali la, ate waai ale wi fu la a yaa jam fi jigi a weeni fu ayen, 'M doa, yiri jueli jam kali jigi manka de.' Nna le ta zula a jam fi jigi ate waai meena nya. ¹¹ Dii nyin la, nuru waai ale pa wa dek a chim nuru kpion la, ba le zaab wa, alege nuru waai ale a zaab wa dek la, a le chim ka nuru kpion."

¹² Yeezu yaa weeni Farisii waai ale wi wa ayen wa jam ate ba de la ayen, "Fi dan nye kantuen a yaase yok nandiinta a poli ayen fi wi ate nuruba jam maa de, kan wi fi doaba yaase fi suaata yaase fi mabisa yaase fi kalimotido baai me ale jigsi la, dii nyin la, bala meena waai a dan nye nandiinta tigi, ase dila la ba pilim a wi fi me kama. Dila abe dan nye, ku a sak ase fi nya fi ale nye dii la tutuna kama. ¹³ Fi dan ta nandiinta tigi, wi nanjagsa, ¹⁴ ale gbatta, ale gbanja, ale yeeba ate fi nya niaka, dii nyin la, bala waai an baga nye wari ase dila la a tuni fu. Ka Naawen a le wa tuni fu dai dii danni ate wayorisima nyam le yiri kum po la."

¹⁵ Nidoama wanyi ale jam maa kala a de nandiinta la a yaa wom dii ate Yeezu a weeni la a yaa weeni wa ayen, "Baai a le ba kali a de Naawen Naamu tigini nandiinta la, ta wein kama."

¹⁶ Yeezu me yaa tulisi wa ale wamagsini ayen, "Nuru ale jam nye wa nandiinta tigi nna yegayega a yaa wi nuruba nna yegayega ayen ba jam de. ¹⁷ Ba ale ga dik nandiinta a nueri la, wa yaa tom wa tomteerowa ayen wa nyiem a weeni baai meena ate wa wi la ayen ba jam ale jaab meena a gomsu magsi kama. ¹⁸ Alege

ba meena wanyi wanyi a yaa tulisi ayen ba kan nya siuk a jam. Waai ate tomteerowa a de niŋ ga weeni la, yaa weeni ayen, ‘M da ka teŋ ate ku a fe ayen m ga nya ka. Mi a saalim mi an бага a jam.’ ¹⁹ Wanyi me a jam weeni ayen, ‘M da ka m lalikpaansa bunu ate mi a cheŋ ayen m ga pa si kpa nya. Mi a saalim mi an бага a jam.’ ²⁰ Wa choa me a jam weeni ayen, ‘M faari ka nipok, dila nyiŋ mi an бага jam.’

²¹ “Tomteerowa a yaa ŋman kuli a ga weeni wa nyonowa nyaŋa de meena. Ku yaa puuri wa nyonowa sui nna yegayega ate wa weeni wa tomteerowa ayen, ‘Chali nyini teŋka po su kpeentaŋa niŋ ale gugottaŋa po a wi ŋanjagsa ale gbatte ale yeeba ale gbaŋsa ate ba jam.’ ²² Ku an bola beni ya ale ge ate tomteerowa a nyini a pilim jam weeni wa ayen, ‘M nyonɔ, m nye dii ate fi weeni mu ayen m nye la kama. Ba jam kama alege dokku an diem sueriya.’ ²³ Tomteerowa nyonowa yaa ŋman weeni wa ayen, ‘Cheŋ jigi ŋaai meena ale kali gilim teŋka po la a ga fe nuruba ate ba jam sueri m yenni. ²⁴ Mi ale a weeni ni ayen baai meena ate m liŋ wi la, ba wanyi me la noai a kan tiri mi ŋandiintaŋa de.’”

²⁵ Da yeŋ ate nuru boari a yaa va Yeezu a cheŋ ate wa chiem a weeni ba meena ayen, ²⁶ “Nuru waai ale a jam mi jigi ayen wa chim m ŋaanviiro la an бага a chim ase kula nyonowa a nin ta yaalika ale mi a gaam wa ale a yaali wa ko, yaase wa ma, yaase wa pok yaase wa bisa yaase wa suaata yaase wa toaba yaase wa dek me dii la. ²⁷ Waai a dan a yaali ayen wa va mi alege an

gomsi wa deka a magsi kummōa, kula nyonowa an baga chim mi ŋaanviiro.

²⁸ “Ase ni wanyi a dan a poli yeri kpien won jueli wein seka, wa a kali ka zimm a poli wa a le wa pa jaab buui ale jaab buui a se ate yenni ga nueri la. Wa ale poli nya me ase wa ta ba yegayega ya. ²⁹ Kan daa di, wa dan nyubi nyubini alege wa an baga a se nueriya waai meena le nya wa ale nye dii la a la wa kama ³⁰ a weeni ayen, ‘Ni nya nuruwa de ale piilim wa yeri seka alege an baga a se nueri yie.’ ”

³¹ Yeezu ŋman pilim magsi di choa ayen, “Naab abe dan nyini peelim ale nuruba tusa pi ayen wa kpalim chaab ale naab wa choa waai ale ta nuruba tusa pisiye la, ku a fe kama ate wa kali tɛŋ zimm a poli a nya ase wa ta pagrim yegayega a baga tu chaab ale naab nwala ya. ³² Wa be dan nya ale wa an baga, wa a tom ka nuruba ate ba de niŋ a ga tu naab nwala siuku po a saalim wa ate ba nye magsi chaab alege ate naawa deka a diem bo siuku po niŋniŋ a cheena.” ³³ Yeezu yaa weeni ayen, “Dila nyiŋ la mi a weeni ni kama ayen ni wanyi me la an baga chim mi ŋaanviiro ase ka wa nin yeeri wa nisa jaab buuri meena ate wa ta la po.

³⁴ “Yesa masa kama, alege si masimu a dan kan boro fi an ŋman baga nye ate si a masa. ³⁵ Si ŋman ka kiriya a magsi bibaam a yaase jaabjaab pa nyeka ba be yuk si a basi kama. Waai abe ale ta tue a wom mi ale a biisi dii la, ni basi ate wa wom.”

15

¹ Da yen ate lampoo cheesiroba yegayega ale wabaata nyam bachaab a jam ayen ba wom Yeezu sinsanŋa. ² Farisiima ale Juuma Sinsanŋa sagroma a yaa maa chaab a ŋuuni a weeni ayen, “Nuruwa de a pa wa dek a gum chaab ale ka wabaata nyam ale a de ale ba me.” ³ Yeezu yaa weeni wamagsini a bek ba ayen,

⁴ “Ase ni wanyi a nin ta piisa kook ate kunyi be, wa a nye ka se? Wa le basi ka pa ŋanŋala pineuk ale neoku sagini po alege yaa nyiem a gisi kuui ale be la ate wa nya ku. ⁵⁻⁶ Wa dan ga nya ku wa sui ale peenti yegayega ate wa a zak ku a vi ŋmankpala ta kuli. Wa dan ta kuli wa yaa wi baai ale kali moata wa la ale wa doama a ta ba jam jigi yen a weeni ba ayen, ‘M sui peenti ka nna yegayega dii nyin la, m nya pa kuui ale be la kama. Ni be basi ate ti meena sue peenti’ ⁷ Mi a weeni ni kama ayen ka supeentik kala degadega ale ka bo wennyamazuk ase tuimbaata nyono wanyi a nin basi wa tuimbaatana tomka. Wala nyin, supeentik yegayega bo wennyamazuk kama ale waai ale tagri basi wabaata nyeka la a gaam supeentik kaai ate wa ta ale nuruba pineuk ale neok baai ale ka wayorisima nyam la kama.”

⁸ Yeezu yaa nman magsi wamagsini di choa ayen, “Ase nipok wanyi a nin ta ligbie pi ate ligbinni dinyi a yaa be wa a nye ka se? Wa toati ka bolimzeun a vari dokku meena a gisi nalimnyiini ate wa ga nya di. ⁹ Wa dan ga nya di wa ale wi wa doama ale baai ale kali moata wa ate ba jam jigi yen a weeni ba ayen, ‘M sui peenti yegayega dii nyin la, m nya m ligbie dii ale be la

kama. Ni be basi ate ti sue peenti.’ ¹⁰ Supeentik kala dega dega ate Naawen Sabiiloma a tara ase tuimbaata nyɔnɔ wanyi a nin basi wa tuimbaata tomka.”

¹¹ Yeezu yaa nman magsi wamagsini di choa ayen, “Nuru ale boro a ta wa nidoabilisa baye. ¹² Wa bibaanƙa a yaa weeni wa ayen, ‘M koa, nanta baai ate fi ale lueri a chari mi ale m suoku la, pa mi nantana a te mi yogyogla.’ Nuruwa yaa siak a yaa chari ba wa nantana. ¹³ Daa magla ale ga taam la, bibaanƙa a yaa pa wa nantana meena a da a yaa yiri cheɲ satɛɲ nna ninɲina. Dula jigini wa yaa nye nanbolini a kaasi wa ligrana meena. ¹⁴ Wa ale ga de wa nantana meena a nueri la, kom nna yegayega a yaa jam tɛɲ kala alege wa nman ka jaabjaaboa. ¹⁵ Wa yaa cheɲ tɛɲ kala nuru wanyi jigi ate nuru wala a yaa ta wa a cheɲ wa talim ayen wa a nya die zuk. ¹⁶ Wa sui ate jam peenti kama yegayega ase wa nin nya siuk a maari a de deɲa nandiintana, alege nuru an jam te wa jaabjaaboa. ¹⁷ Alege ku naanɲinɲin ate wa yammu jam la, wa yaa weeni wa dek ayen, ‘M kowa tomteeroma meena a ta nandiinta ka nna yegayega a gaam ba deka alege mi bo dela ayen m kpi ale kom. ¹⁸ M le yiri kama a kuli ga weeni m kowa ayen, M Koa, m tom ka wabiok Naawen ale fi jigi. ¹⁹ Ku an nman magsi fi ale wi mu ayen fi biiga, a nye mu ase fi tomteeroma po wanyi la.’ ²⁰ Biika ale ga poli dila la, wa yaa deri yiri a kuli wa kowa jigi.

“Wa ale jam bo siuku po a cheena yeri la, wa kowa a yaa nya wa. Jiirim a yaa yik wa kowa ate wa chali nyini a ga tu wa siuku nin a pa wa

nisaŋa meena gbaari wa biika alege a yaa puusi wa. ²¹ Biika yaa weeni ayen, ‘M koa, m tom ka wabiok Naawen ale fi jigi. Ku an ŋman magsi ayen fi wi mu ayen fi biiga.’ ²² Alege wa kowa yaa na wi tomteerɔma ayen ba nye nwuli a ta garuk kuui ale nala nna yegayega wa gattaŋa meena po la a jam jo wa. Wa weeni ba ayen, ‘Ni pa nifelinni a su wa nisaŋa abe ni pa nuensa a su wa. ²³ Ni ga yik naabiik kaai ale biigi la a ta jam ko. Ate ti nye ŋandiin kpeenta tigi ate ti nye supeentik ale chaab. ²⁴ Dii nyin la, m biika de a jam kpi kama, alege yɔgyɔgla de wa vua kama, wa jam be kama alege yɔgyɔgla de ti nya wa kama.’ Ba yaa deri piilim ba ŋandiintaŋa deka ale diinta.

²⁵ “Ba ale jam boro a nye nyaŋa de meena la, wa bikpagini a diem jam bo ka talim. Wa yaa ale jam nyini peelim a cheena a jam boro a mɔata yeri la, wa yaa wom yiilaŋa ale gogtaŋa. ²⁶ Wa ale jam paari la, wa yaa wi tomteerɔma wanyi a bek wa ayen, ‘Ka boan ale a nye?’ Tomteerɔwa yaa tulisi wa ayen, ²⁷ ‘Ka fi yuawa ale ŋman pilim jam ate fi kowa yaa ko naabiik kpien tanjaŋini, dii nyin la wa nya biika kama ale jaabjaab ka wa, wa ta nyinyɔgsa kama.’

²⁸ “Bikpagini ale wom nna la, wa sui a yaa a puuri nna yegayega ate wa zeri ayen wa kan ŋman a jo yenni. Wa kowa yaa nyini saalim wa ayen wa jo ²⁹ alege wa tulisi wa ayen, ‘Nya de, benaŋa de meena wuu ate mi tom te fu nna ase yomo la, m be an zeri fi noai me. Ka boan jaab ate fi nye te mi? Ale buuk me la, fi an te mi ayen m nye ŋandiinta tigi ale m doama. ³⁰ Alege

fi biika de waai ale ta fi n̄antaŋa a cheŋ ga yik kaasi nipok kaasun̄ta zuk, a yaa dan pilim jam fi yiri yik naabiik kaai ale zuak nna yegayega la, a ko te wa!’ ³¹ Wa kowa yaa tulisi wa ayen, ‘M biiga, fi kasim bo ale mi ka daa meena, m be ale ta jaab buui meena la ka fi abe ale soa. ³² Alege ku magsi kama ayen ti boro a de ale a gok dii nyin̄ la, fi yuawa a daam kpi kama alege yogyogla de wa vua kama, wa daam be kama alege yogyogla de ti nya wa kama.’ ”

16

¹ Yeezu yaa n̄man weeni wamagsini ale wa n̄aanviirima ayen, “Nuru ale jam boro a jigsii nna yegayega a yaa ta tomteerɔ waai ale a nya wa n̄antaŋa meena zuk la. Wa jam ka wa tomteerɔma meena kpagi. Nuruba yaa bobri ale jigsiirowa ayen, nuruwa kaasi wa ligraŋa kama. ² Jigsiirowa yaa wi wa a bek wa ayen, ‘Ka boan jaab wari ate mi a wom a magsi chaab ale fi dila? Pai m n̄antaŋa meena ale fi ale nyɛ ba dii ale dii la a te mu, dii nyin̄ la, fi an n̄man baga a chim waai ale a nya m n̄antaŋa meena zuk la.’ ³ Tomteerɔwa yaa weeni wa dek ayen, ‘M nyɔnɔwa a yaa wa yiaƙ mu kama tuimaŋa po. M be le nyɛ ka se nna? M be ka pagrim a kpa, chivie abe ta mu ase m nin nyiem a juisi. ⁴ Aaya, m seba m le m nyɛ dii yogyogla de la, ate m dan jogi m tuimaŋa abe m ta dɔaba baai ale ba nyɛ m tia ase m nin cheŋ ba yeeŋa la.’

⁵ “Wa yaa wi nuru baai meena ale ta wa nyɔnɔwa pama la, ate ba jam wa nyɔnɔwa jigi a bek nin̄ denowa ayen, ‘Fi ta m nyɔnɔwa ka

dina?’ ⁶ Nuruwa yaa tulisi ayen, ‘M ta ka kpaam pami samonsa kook.’ Wa yaa weeni wa ayen, ‘Pa fi pamini gbanƙa nwuli a nmarisi ka po ayen fi ta ka kpaam pami samonsa pisinu.’ ⁷ Wa nman pilim bek nuru wa choa dila degadega, ate nuruwa tulisi wa ayen, ‘Mi ta ka “wiiti” pami busisa tusidi.’ Wa nman pilim weeni wa me ayen, ‘Wa nmarisi a nyo wa pamini gbanƙa po nwuli ayen wa ta ka “wiiti” busisa kobsa naanin pami.’

⁸ “Tomteerɔwa de nyɔnɔwa a yaa te wa pim-pauk ale wa yammu tuimaɗa de ate wa baga tom ayen wa nya wa dek chum diipo la nyin. Ka wensie ate mi a weeni ayen jinla tenƙa demma a ta yam kama a seba tuima tomka a gaam nuru baai ale a va Naawen noai la.”

⁹ Yeezu yaa nman biisi a cheɗ a weeni ayen, “Dila nyin, m be a weeni kama ayen ni pa tenzok de jigsika a de doata ale nuruba ate jigsika a dan kan boro, abe ba nyɛ ni tia wenɗmazuk yeeɗa po. ¹⁰ Nuru waai ale ta wensie wafiisa zuk la, a ta wensie kama me ale wakpeema. Waai me abe ale kan ta wensie wafiisa zuk la, a ka wensie me ale wakpeema. ¹¹ Naawen pa tenzok de nantana ba gela a nyo ka ni nisima po. Ni be dan kan pa ba a tom tuima a magsi chaab ale wa ale weeni ayen ni pa ba a nyɛ dii la, wa be le nyɛ ka se a ta siaka ale ni ate wa pa wensie jigsika a te ni? ¹² Ni be dan kan ta wensie me ale jaab buui ale chim nuru jaab la, ka wana le wa pa jaab a te nama ate wa chim ni jaabɔa.

¹³ “Tomteerɔ waai abe karo a ta nuruba baye ate ba chim wa nyamma ate wa tom a te ba

meena, dii nyin la, ku a fe kama ayen wa kisi ba wanyi a be wa a yaali ba wanyi yaase wa a zuli wanyi abe wa a le wanyiwa. Nuru an baga a pa wa dek a te Naawen ale nman pa wa dek a te ligra yaalika me.”

¹⁴ Farisiima ale wom nyana de meena la, ba yaa nye wa a la dii nyin la, ba ka nuru baai ale a yaali ligra nna yegayega la. ¹⁵ Yeezu yaa weeni ba ayen, “Nama ka baai ale a chim nuruba nimbie po ayen ba pa ni chim nuru mansa alege ka Naawen nyiini ale seba ni suniimaŋa po ale ka dii la. Dii nyin la, wie ŋaai ate nurubiik a pa ŋa a chim wamaŋsa la, ŋa ka ŋaai ate Naawen kisa la.

¹⁶ “Moosis Sinsaŋa ale Naawen biisiteeroma biisaŋa jam ta pagrim kama a ta jam paari diipo ate Joon Sokateerowa a jam boro la, alege a zaani dila powa, nuruba a kasim a wom Naawen wamaŋsaŋa sinsaŋa a magsi chaab ale Naawen Naamu kama ate waai meena a fe ayen ba jo bu po. ¹⁷ Alege ku an toa ti wenŋmazuk ale teŋzuk a murin be, alege ku pagra kama ate Moosis Sinsaŋa po dinyi magla me la a murin be.

¹⁸ “Nuru waai a dan zeri wa pɔk alege faari wa choa, kula nyonowa a nye ka kabon. Nuru waai me abe ale a faari nipɔk waai ate ba zeri la, a nye ka kabon me.

¹⁹ “Jigsiro ale jam boro a kasim a jo garuk tii diak ale pagra nna yegayega la. Daa meena wa kasim jam a de ka masim. ²⁰⁻²¹ Jajak me ale jam boro. Wa yoi ale Lazarus. Nira ale kasim jam nye wa nyinka meena ate baasa kasim jam a leeli ŋa me. Wa kasim jam doa ka jigsirowa de yenni

nansiun̄ku. Wa sui a jam peenti ka nna yegayega ase wa nin nya siuk ate wa de ṅandiin tii ale jam a lo jigsirowa teebuluku teṅ la.

²² “Da yeṅ ate jajakka de a yaa kpi ate Naawen sabiiloma yaa pa wa a ta jueli ga kali wennmazuk Abraham teṅ. ²³ Da yeṅ ate jigsirowa me yaa kpi ate ba gu wa, ate wa cheṅ kpilun̄ juijui ate wa nyin̄ka a kasim jam a dom nna yegayega ate wa zak zuk a nya Abraham ale wa yalima nna yegayega ate Lazarus me a yaa kala wa gaun̄. ²⁴ Jigsirowa a yaa kaari a wi Abraham ayen, ‘M koa, ta jiiirim ale mu abe fi tom ate Lazarus pa wa nandummu a lusi nyiam po ate bu zi m giṅgelun̄ ku nyin̄, dii nyin̄ la, m nyin̄ka meena ale a dom nna yegayega bolimu de po.’

²⁵ “Alege Abraham yaa tulisi wa ayen, ‘M biiga, a teeri diipo ate fi jam vua la, fi jam ta ka ṅanman̄saṅa meena alege Lazarus a jam soa ṅanbaataṅa meena. Alege yogyogla de, wa boro a de ka masim dela jigini, alege ate fi ta nyin̄domma nalimnyini. ²⁶ Daa dila nyiini, ale kaasiya, ka goluk ale limsa a dua tama ale fi sunsun̄, ate baai ale a yaali ayen ba nyini dela a jam fi jigi la, an baga a taamu, yaase waai me abe dan a yaali ayen wa nyini fi jigi a jam tama jigi wa an baga a taamu.’ ²⁷ Jigsirowa a yaa weeni ayen, ‘Ku be dan ka dila, mi a saalim kama m koa ayen fi tom Lazarus ate wa cheṅ m kowa yenni ²⁸ juijui ate m ta suaata tinu la. Wa ga kaam ba ate bala me kan jam nyin̄domma jigini de.’

²⁹ “Abraham yaa tulisi wa ayen, ‘Fi suaataṅa

a ta Moosis ale Naawen biisiteeroma sinsanŋa kama ate ŋa a kaam ba, ku be a fe kama ayen fi suaataŋa abe lagi tue a wom ŋa ale a weeni ba dii la.’ ³⁰ Jigsirowa a yaa ŋman tulisi ayen, ‘M koa, aawo, alege nuru a dan yiri tama baai ale ka kpilima la po a cheŋ ga weeni ba ku a fe kama ayen ba basi ba tuimbaataŋa tomka.’ ³¹ Abraham ŋman tulisi wa ayen, ‘Ba dan kan a yaali ayen ba wom Moosis ale Naawen biisiteeroma sinsanŋa ale a weeni dii la, nuru a dan poom yiri kpilima po me a ga weeni ba, ba kan diem a wom.’ ”

17

¹ Yeezu yaa weeni wa ŋaanviirima ayen, “Ku a fe kama ayen nuruba nyɛ ni nya ate ni tom wabaata. Alege waai ale wa nyɛ dila la, a jogi wein kama. ² Ku ate zunchoŋ kama a te kula nyɔɔ ase ba nin pa ni kpeeni a bobi yik wa ŋiri a ta wa ga yuk basi mogi kpeeni nyiamu po a gaam wa nin nyɛ ate bisanŋa de wanyi a tom wabiok. ³ Dila nyin la, ni kpesi ni deka ale wa dii meena ate ni a nyɛ la.

“Fi suok a dan nyɛ wabiok, toarin wa ale nin muna ate wa dan basi wa wabaataŋa tomka fi voŋ te wa. ⁴ Wa be dan nyɛ kaasi fu a paari ku noai buyopoi da yeŋ ale ŋman weeni fu ku noai buyopoi ayen wa siak wa kaasunku ku a fe kama ayen fi voŋ te wa.”

⁵ Tuimtomdoma yaa weeni ba Nyɔɔwa ayen, “Nyɛ ate ti siaka a zuak a nyoro.”

⁶ Ate wa me yaa tulisi ba ayen, “Ni siaka a dan soa ase jabiri fiik la, ni бага weeni kinŋanŋa de

kama ayen, ‘Voori fi dek a yiri ga zaani mogi kpeeni nyiamu po’, ate ka sum siak ni noa a yiri ga zaani du.

⁷ “Ase ni wanyi a nin ta tomteerɔ ate wa a kpa a yaase wa a kasi fi piisa. Wa nin ga nyini sagini a jam, fi deri a weeni wa ayen wa nye nwuli a jam de wa ɲandiintaɲa? ⁸ Ni kan goanti weeni wa kama ayen, ‘Dik junɔai ɲandiinta a te mu abe fi pa garuk nalun jo a limsi mu ate m de a nueri abe fi me yaa de fi ɲandiinta?’ ⁹ Nama a poli ayen ku a fe kama ate tomteerɔwa nyɔɔwa nye wa jiam ale wa ale weeni wa ate wa nye dii la? Aawo. ¹⁰ Ku be ka dila, nama me jigi. Ni dan tom Naawen ale weeni ni ayen ni tom dii la a nueri, ni weeni ni dek ayen, ‘Tama ka tomteerɔba. Dila nyin la ku an magsi wa nye ti jiam. Ti tom ka dii ale magsi ayen ti tom la.’ ”

¹¹ Yeezu ale jam bo siuku po a cheɲ Jerusalem la, wa jam va ka Samaria ale Galili tenɲa sunsun po a cheɲ. ¹² Wa jam boro a jo ka tenfiik po a yaa ga zik gama pi ate ba za nna ninɲa, ¹³ a kaari ate ku a jueli a weeni ayen, “Ti Nyɔɔ, Yeezu, ta jirim ale ti.”

¹⁴ Yeezu ale nya ba la, wa yaa weeni ba ayen, “Ni cheɲ a ga pa ni dek a sak Juuma Puusika Yenni kpaɲa.” Gamaɲa ale jam bo siuku po a cheɲ Puusika Yenni kpaɲa jigi la, ba yaa deri nya nyinyɔgsa. ¹⁵ Ba wanyi ale churi nya ale wa ta nyinyɔgsa la, wa yaa pilim ɲmani ale a pak Naawen ate ku a jueli nna yegayega ¹⁶ a yaa jam paari Yeezu a lo wa nanɲa ten a nye wa jiam. Nuruwa a jam ka Samaria deno. ¹⁷ Yeezu yaa bek

wa ayen, “Daa nuruba pi ale nya nyinyogsa la? Mbala neoku a bo ka be? ¹⁸ Ba wanyi me la an бага pilim nman jam a te Naawen pimpauwa ka nichaanowa de nyiini?” ¹⁹ Yeezu yaa weeni wa ayen, “Yiri zaani a cheŋ. Fi siaka ale basi ate fi nya nyinyogsa.”

²⁰ Farisiima ba gela yaa bek Yeezu ayen, “Ka dimpo ate Naawen Naamu a le jamu?”

Yeezu yaa tulisi ba ayen, “Nama a poli kama ayen ni nya wie ate ku sak ayen Naawen Naamu a cheena, alege ni kan nya bu dila, ²¹ yaase nuru kan weeni ayen, ‘Nya de, bu bo ka dela’, yaase, ‘Bu bo ka dula.’ Boan nyinŋa, Naawen Naamu a bo ka ni sunsuŋ.”

²² Wa yaa weeni wa njaanviirima ayen, “Daa cheena kama ate ni le kasim a yaali ayen ni jogi nya dii po ate Mi Saalobiika le soa m naamu la, alege ni kan nya. ²³ Nuruba abe le weeni ni ayen, ‘Ni nya dula, ni nya dela.’ Ba dan weeni dila, ni kan cheŋ, ni be kan va ba me. ²⁴ Ase nmoruk a nyiem ale a ni ate wenni a nyagsi taam dela a nman nyagsi taam dela, la Mi Saalobiika me danni a dan jam ku le nye ka dila degadega. ²⁵ Alege, ku a fe kama ayen wa de niŋ a nam nna yegayega ate jinla demma me abe le zeri wa. ²⁶ Ase ku ale jam ka dii Nowa vaanŋa po la, ku a le chim ka dila degadega Mi Saalobiika me daanŋa po. ²⁷ Diipo ate Nowa a jam boro la, nuruba jam a de ale a nyu kama. Nidɔama me a jam a faari nipooba, nidɔaba me a pa ba leebe a yalisi. Nuruba jam a nye ka dila a ta jam paari da dii danni ate Nowa yaa jo njaaruŋku po alege ate

nyiamu a jam tagli tenka a ko ba meena la. ²⁸ Ku jam nye ka dila degadega Loti daanja po. Dila powa, waai meena a kasim jam a de kama ale a nyu, ale a da diak me, ale a bori, ale se yie. ²⁹ Da dii danni ate Loti basi Sodom tenka la, bolim ale tintain tuila ale jam nyini wennyamazuk a jam ko ba meena. ³⁰ Ku le nye ka dila degadega da dii dai ate Mi Saalobiika ale pa m dek a sak nuruba la.

³¹ “Da dila danni, nuru waai a dan bo wa gbon zuk wa kan nman sin jo wa dokku po ayen wa pa wa nanta, dila degadega nuru waai me ale bo peelim wa talim po la, a kan nman pilim jam yeriya. ³² Ni teeri Loti powa wari! ³³ Nuru waai ale pii nyin a nye ayen wa vari wa dek nyuvuri a basi la, ale jok di kama. Waai me abe ale a jok wa nyuvuri la, le vari di a basi kama. ³⁴ Basi ate m weeni a sak ni ayen da dila danni yokku, nuruba baye ale ba dua ta yen po a goa, ate Naawen jam pa ba wanyi a ta chen alege nwala a dueni. ³⁵ Nipooba baye me ale maa chaab a boro a num zom ate Naawen jam pa ba wanyi a ta chen alege nwala a zaani. ³⁶ Nuruba baye ale bo kaduk po a kpa ate Naawen jam pa ba wanyi a ta chen alege nwala a zaani.”

³⁷ Wa njanviirima yaa bek wa ayen, “Ti Nyono, ka be ate nyan de a le nye?”

Wa yaa tulisi ba ayen, “Jakpiuk ale dua juijui la, duinsa a bo ka dula.”

18

¹ Yeezu yaa magsi wamagsini a sak wa njanviirima Wa weeni wamagsini kama ayen

di denſi ba kpa ate ba kasim a puusi Naawen. ² Wamagsini ale, “Teŋ kanyi po nuru ale jam boro. Wa jam a biisi ka biisa. Wa jam kan chali yogsum ale Naawen, yaase nurubiiga. ³ Pukogi me ale jam bo teŋ kala po a yaa nyiem kasim a cheŋ nuruwa de jigi a saalim wa ayen wa maa maari wa ate wa nye buusa ale wa dachiak. ⁴ Ku jam beni ka nna yegayega alege wa jam zeri wa maarika kama. Alege ku ŋaanyin wa weeni wa dek ayen, ‘M seba ayen m kan chali Naawen m be kan zuli nurubiik me ⁵ alege, pukogini de ale kasim a daani mu dii la, m le nya ku zuk ate wa nya wa ale a yaali dii la. M dan kan nye dila, wa a le kasim a jam kama ate m ga jiaak.’ ”

⁶ Yeezu yaa weeni ba ayen, “Ni wom venta nyonowa de ale weeni dii la. ⁷ Ase nuruwa dan weeni dila, nama kan poli ayen Naawen le bo buusa a te wa dek nuruma baai ale a kaari yok ale kantuen ayen wa maari ba la? Wa le beni abe wa maari ba? ⁸ Basi ate m weeni a sak ni ayen wa le bo buusa a te ba ka nna nwuli. Alege Mi Saalobiika a dan ŋman pilim jam tenzuk de m le nya siaka nuruba jigiya?”

⁹ Yeezu yaa ŋman jam magsi wamagsini di choa a te nuru baai ale jam a poli ayen ba ka nuru maŋsa a kan pa waai meena a chim nuruba la. Wa yaa magsi wamagsini ayen, ¹⁰ “Nuruba baye ale jam boro a yaa jam jo Naawen Puusika Yenni po ayen ba puusi Naawen. Ba wanyi a jam ka Farisii, wanyi me a jam ka lampoo cheesido.

¹¹ “Farisii wa a yaa yiri zaani wa dek wa nyiini a yaa puusi Naawen ayen, ‘Naawen mi a nye fi

jiam, boan nyinŋa, m daa nuru baai chaab ale a vari la, yaase baai ale kan ta wensie la, yaase kabonj nyeeroba la. Mi a te fi jiam me ayen m daa lampoo cheesirowa ale za dula la. ¹² Daa ŋayopoi meena po mi a bobi ka noai daa ŋaye. M be a va kisi kuui ale a sak ti ayen jaab buui meena ate ti a nya la, ti poori ba togotoga ku noai pi a yaa lueri piwa po bunyi a te fi la kama.'

¹³ "Alege lampoo cheesirowa me a ga za ninŋin wa toga a kan poom a yaali ayen wa zak zuk a nya wennaŋmazuwa. Wa yaa yik nimbie a kaasi a weeni ayen, 'Oo, Naawen ta jiiirim ale mu, dii nyin la, m ka wabaata nyonɔ.' " ¹⁴ Yeezu yaa weeni ayen, "Basi ate m weeni a sak ni ayen daa Farisiiwa alege ka lampoo cheesirowa de ate Naawen vonj wa wabaatana a te wa, ale ge ate wa yaa kuli yeri. Ni basi ate m ŋman weeni a sak ni ayen nuru waai ale a pa wa dek a chim nuru kpionj la, ba le zaab wa alege waai ale a zaab wa dek la, a le chim ka nuru kpionj."

¹⁵ Nuru ba gela a yaa ta ba biluaata a jam Yeezu jigi ayen wa pa wa nisa a vi ba zuk. Wa ŋaanviirima ale nya dila la, ba yaa toarinj ba ayen ba kan nyɛ dila, ¹⁶ alege Yeezu yaa wi ba ate ba jam wa jigi ate wa yaa weeni wa ŋaanviirima ayen, "Ni basi ate bisaŋa jam mi jigi. Ni kan yiaƙ ba, dii nyin la, ka nuruba ase bisaŋa de chaab la ale soa Naawen Naamu. ¹⁷ Ni a teeri nyaku de ayen, waai a dan kan a nyɛ wa dek ase bisaŋa de wanyi la, wa kan nya Naawen Naamu."

¹⁸ Da yenj ate kpagi dinyi a yaa bek Yeezu ayen, "Sagɔ manŋa, m nin nyɛ se ale m nya nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la?"

¹⁹ Yeezu yaa bek wa ayen, “Ka boa ate fi a wi mu ayen nuru manja? Nuru karo a chim nuru manja, ka Naawen nyiini. ²⁰ Fi deka a seba Naawen Sinsanja kama, na ale nna: ‘Kan nye kabonja. Kan ko nuru. Kan zu. Kan chim seero waai ale a velim la. Zuli fi ko ale fi ma.’ ”

²¹ Nuruwa yaa tulisi ayen, “A ta nyini dii po ate mi jam ka biik la, mi kasim va ka Sinsanja de meena a jam paari jinla.”

²² Yeezu ale wom nna la, wa yaa weeni nuruwa ayen, “Fi tali ka wayen ate fi nye. Pa jaab meena ate fi ta la a da a pa ligraja a te nanjagsa ate fi nya jigsika wenmazuk. Fi dan nye dila, fi yaa va mi.” ²³ Nuruwa ale wom nna la, wa sui a yaa deri a kaasi nna yegayega dii nyin la, wa jam ka jigsiro nna yegayega.

²⁴ Yeezu ale nya ale wa sui kaasi la, wa yaa weeni ayen, “Ku toa kama ate jigsiroba de Naawen Naamu. ²⁵ Ase laalaakomi ale kan baga a va garupein num po a nyini dii la, ku be pagra kama me nna yegayega ate jigsiro de Naawen Naamu.”

²⁶ Baai ale jam wom nna la a yaa bek ayen, “Be ka wana a le wa nya varibasika?”

²⁷ Alege Yeezu yaa tulisi ba ayen, “Dii ate nurubiik an baga nye la, Naawen baga nye kama.”

²⁸ Piita yaa weeni wa ayen, “Nya, tama basi ti yeena kama ale jam va fu.”

²⁹ Yeezu yaa weeni ba ayen, “Nuru waai a dan basi wa yeri ale wa pok ale wa suaata ale wa ko ale wa ma, a yaase wa bisa Naawen Naamu nyin,

³⁰ Naawen ale te kula nyonowa nanta bala chaab

nna yegayega gaam taam wa ale poom ta dii la, ale chum diipo ate wa nya nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la.”

³¹ Da yen ate Yeezu yaa poori wa n̄aan̄viirima pi ale bayewa a ta nyini m bala po a yaa weeni ba ayen, “Ni nya, ti a chen̄ ka Jerusalem ten̄ka. Naawen biisiteeroma ale n̄marisi dii meena a magsi chaab ale Mi Saalobiika la, ti dan ga a paari dula, ba ale n̄marisi dii meena la a le chim ka wensie. ³² Boan nyin̄n̄a, ba le sum yik mu kama, a pa mu nyo nuru baai ale kan daa Juuba la nisima po ba a le la mu, a le mu, a chesi tintueta a basi m nyin̄ ³³ ba a le miiri mu abe ba ko mu, alege daa n̄ata dai, m le yiri kum po.”

³⁴ Yeezu ale biisi nna la, wa n̄aan̄viirima an jam min̄ ku kiriya. Dii nyin̄ la Naawen an jam lak ku kiri a sak ba, ate ba an min̄ wa ale a biisi dii la.

³⁵ Yeezu ale boro a m̄oata Jeriko ten̄ka la, yio ale jam kala siuku nin̄ a juisi. ³⁶ Wa ale wom ale nuru boanni a va wa ten̄ a taam la, wa yaa bek ayen, “Ka boa ale la?”

³⁷ Nuruma yaa tulisi wa ayen, “Ka Yeezu Nazaret denowa ale a taam.”

³⁸ Yiowa yaa kaari a weeni ayen, “Yeezu, Naawa Deev̄id n̄aan̄biika, ta jirim ale mu.”

³⁹ Nuruma ale jam de nin̄ ka la a yaa weeni wa ayen wa goori wa wann̄i alege wa zeri ale a kaari nna yegayega a gaam wa ale poom a kaari dii la a n̄man weeni ayen, “Naawa Deev̄id n̄aan̄biika, ta jirim ale mu.”

⁴⁰ Yeezu yaa zaani a weeni ayen ba ta nuruwa a jam wa jigi. Wa ale jam paari la, Yeezu yaa bek

wa ayen, ⁴¹ “Fi a yaali ayen m nyɛ ka boa a te fu?”

Wa yaa weeni wa ayen, “M Nyɔnɔ, mi a yaali ayen fi nyɛ kama ate m ninaŋa a lagri a te mu.”

⁴² Yeezu yaa weeni wa ayen, “Be lagri a nya. Fi siaka a basi kama ate fi nya nyinyɔgsa.”

⁴³ Yeezu ale weeni dila la, wa ninaŋa deri lagri ate wa a nya, ate wa yaa va Yeezu a te Naawen pimpauk. Nuru boanni ale nya nna la, ba meena yaa te Naawen pimpauk.

19

¹ Yeezu yaa ga jo Jeriko tɛŋka a va ka po a taam. ² Nuru wanyi ate ba a wi wa ayen Zakiyos. Wa jam ka lampoo cheesiroba kpagi a jiksi nna yegayega. ³ Wa yaa jam a yaali ayen wa nya Yeezu alege wa an jam бага dii nyin la, wa jam gela kama ate nuru boanni a yaa jam lik wa. ⁴ Wa yaa chali de nin a ga jueli kinƙan ayen wa nya wa dii nyin la Yeezu le jam va ka dula a taam. ⁵ Yeezu ale jam paari dula jigini la, wa yaa zak nya wa weeni wa ayen, “Zakiyos, nyɛ nwuli a sin tɛŋ, dii nyin la, ku a fe kama ayen m goa fi yenni jinla.”

⁶ Zakiyos yaa kpabi sin a nyɛ wa tia ale supeentik nalimnyiini. ⁷ Nuru baai ale jam nya dila la, ba yaa jam a ŋuuni a weeni ayen, “Wa jo ayen wa chim ka tuimbaata nyɔnɔwa de nichaano.”

⁸ Zakiyos yaa yiri zaani a weeni Nyɔnɔwa ayen, “Wom, m Nyɔnɔ, m le pa ŋanta baai meena ate mi ta la geli a te ŋanjagsa, abe m daam dan

velim tuesi nuru jaab, m le tuni wa jaab wala degadega ku noai bunaansi.”

⁹ Yeezu yaa weeni wa ayen, “Varibasika jam yenni de po jinla kama, wa ale maa ka Abraham njaanbisaŋa po wanyi la nyiŋ. ¹⁰ Boan nyiŋŋa, Mi Saalobiika a jam ayen m gisi ka baai ale be la ate m vari ba a basi.”

¹¹ Nuruma ale jam diem za a wom wienja de la, wa yaa magsi wamagsini, dii nyiŋ la wa jam moata Jerusalem tenka kama, ate ba jam a poli ayen Naawen Naamu a jam moata ka jamka nwuli. ¹² Wa yaa magsi wa wamagsini ayen, “Nuru kpion ale jam boro, a yaa yiri da yeŋ a cheŋ saten nna niŋniŋa ayen ba bobi wa naam abe wa nman pilim jam. ¹³ Wa ale a yaali wa basi wa yenni abe wa cheŋ la, wa yaa wi wa tomteeroma po pi a chari ba wanyiwanyi ligra a soa si chaab la ale ge weeni ba ayen, ‘Ni pa ligraŋa de a gerim ate m cheŋ abe m pilim jam.’

¹⁴ Wa tenka demma a jam kisi wa kama, ate ba yaa tom nuruba ate ba saŋ wa njaan a ga weeni ayen, ‘Ti kan yaali nuruwa de ayen wa chim ti naaba.’

¹⁵ “Ba yaa jam bobi nuruwa naamu ate wa pilim jam. Wa ale jam paari la, wa yaa wi wa tomteeroma ayen ba jam ate wa bek ba nya ase ba gerim a nya ka boan nyuenta. ¹⁶ Ba wanyi a yaa de niŋ a jam weeni ayen, ‘Nyono, fi ligraŋa vi ka ku noai pi a gum du.’ ¹⁷ Nuruwa yaa weeni wa ayen, ‘Fi nye waman, tomteero. Fi ale ta wensie ale wafiisa la nyiŋ ale soa ate mi a pa tenkpiensa pi a nyo fi nisima po ayen fi a nya si meena zuk.’

¹⁸ Tomteero waai ale pa a saŋ la a jam weeni

wa ayen, 'Nyɔnɔ, fi ligraŋa vi ka ku noai bunu.'
 19 Wa yaa weeni tomteerɔ wala me ayen, 'Fi soa ka tenkpiensa sinu zuk a nya.'

20 "Tomteerɔ wanyi me a jam weeni wa ayen, 'M nyɔnɔ, fi ligraŋa ale nna. Mi pa di a bobi ka laki po a dueni fu. 21 Mi a chali fu kama, dii nyin la, fi nyeka toa ka ma, fi a tuesi ka ŋanta baai ale kan daa fi ŋanta la nuruba jigi ale a che ŋanta baai me ate fi an bori la.' 22 Wa yaa weeni wa ayen, 'Fi ka tomteerɔ kaasun, m le pa ka fi dek biika a dak fi kaasunku a sak fu. Ka fi ale seba ayen mi nyeka toa, a tuesi ŋanta baai ale kan daa m ŋanta la nuruba jigi ale a che jaab buui ate mi an bori la. 23 Be ka boa ale soa ate fi an pa m ligni a te nuru ate wa ta a tom ate diipo ate m le pilim jam la m nya nyuenta di po?'

24 "Wa yaa weeni nuru baai ale jam za dula la ayen, 'Ni tuesi ligbinni ale bo wa jigi la a te yomo waai ale ta ligbie piwa la.' 25 Ba yaa weeni wa ayen, 'M nyɔnɔ, wa an poom ta ka ligbie pi?' 26 Alege nuruwa yaa tulisi ba ayen, 'Ase ba ale weeni dii ayen waai nisa po ale ta la, wala a le ŋman nya ŋanta ka nna yegayega a gum du, alege waai nisa po ale poom kan ta la, kula nyɔnowa ale poom ta dii magla la, wa a le jok bala me kama a gum du. 27 Alege mi dachaasana, baai ale jam kan a yaali ayen mi chim ba Naab la, ta ba a jam dela a ko ba ate m nya.' "

28 Yeezu ale magsi wamagsini de a nueri la, wa yaa de nin a chen Jerusalem tenka. 29 Wa ale jam boro a moata tenfiisana, Betfaaji ale Betani ate si moata Olivi Guuku la, Yeezu yaa tom wa

ḡaanviirima po baye ³⁰ a weeni ba ayen, “Ni cheḡ teḡfiik kaai ale bo ni niḡ la. Ni dan ga jo ka po ni le nya boniḡ ate nuru waai an diem do ka ale ka bobiza. Ni foli ka a ta jam dela. ³¹ Nuru a dan bek ni jaab buui nyiḡ ale soa ate ni a foli ka la, ni weeni wa ayen, ‘Ka Nyɔɔwa ale a yaali.’”

³² Ba yaa cheḡ ga nya dii dek ate Yeezu weeni ba la. ³³ Ba ale jam boro a foli ka la, ka nyamma yaa bek ba ayen, “Ka boan nyiḡ ate ni a foli ka?”

³⁴ Naanviirima yaa tulisi ba ayen, “Ti Nyɔɔwa ale a yaali ka”, ³⁵ ate ba yaa ta bonika a cheḡ Yeezu jigi a yaa yeeri ba kasaautaja a vi ka zuk a gomsa magisa ate Yeezu do. ³⁶ Wa ale jam a cheḡ la, nuruba yaa pa ba kasaautaja a pati dueni teḡka siuku po.

³⁷ Wa ale jam boro a moata Jerusalem a yaa churinti nyini Olivi Guuku zuk a siḡ la, wa ḡaanviirima meena yegayega a piilim deri a te Naawen pimpauk ate ku a jueli nna yegayega, ale ba ale jam nya wakperikaliik pagri sii meena la. ³⁸ Ba yaa a pak Naawen a weeni ayen,

“Naawen niak naab waai ale cheena Nyɔɔwa yonni nyiḡ la.
Suyɔgini a bo Naawen jigi, ale nalim a bo wenḡmazuk.”

³⁹ Farisiima ba gela ale jam maa bo nuru boanni po la, a yaa weeni Yeezu ayen, “Ti Sagro, weeni fi ḡaanviirima ate ba goori.”

⁴⁰ Yeezu yaa tulisi ba ayen, “Ni basi ate m weeni ayen ba dan poom goori me, tintanaḡa dek le yi yiila a pak Naawen ase bala la.”

⁴¹ Wa ale jam moata tenka po ate wa ga nya ka la, wa deri a kum ka nyin ⁴² a weeni ayen, “Ase ni dan poom seba ni le ni nye dii ate suyogini a jam la ku te zunchoŋ kama alege ŋa meena a suk kama ni jigi. ⁴³ Di danni cheena kama, ate ni dachaasaŋa a jo gilim ni jigi meena a basi sunsoŋ. ⁴⁴ Ba ale kaasi ni tenka abe ba ko ni ale ni bisana meena. Ba kan basi tintain yeŋ me la ate di dua di choa zuwa. Nyana de meena le nye kama dii nyin la, diipo ate Naawen jam ayen wa vari ni a basi la, ni jam zeri kama.”

⁴⁵ Yeezu yaa ga jo Juuma Puusika Yenni po a yiaƙ baai ale jam bo di po a gerim la ⁴⁶ ale weeni ba ayen, “Ba ŋmarisi Naawen gbanƙa po ayen Naawen a weeni ayen yenni a le chim ka puusika yeri. Alege nama goanti pa di chim ka zueba yeri.”

⁴⁷ Daa meena Yeezu a kasim jam a sak ka nuruba Juuma Puusika Yenni po. Juuma Puusika Yenni kpaŋŋa ale Juuma Sinsaŋŋa sagraŋa ale nisomma jam a yaali kama ayen ba ko wa ⁴⁸ alege ba an baga a jam nya siuwa, dii nyin la, nuruma meena a kasim jam a wom ka wa sinsaŋŋa. Ba kan jam a yaali ayen ba jogi ale wa yeŋ la womka.

20

¹ Da yeŋ ate Yeezu a jam bo Juuma Puusika Yenni po a sak nuruma Naawen wamaŋsaŋa. Juuma Puusika Yenni kpaŋŋa ale Juuma Sinsaŋŋa sagraŋa ale nisomma a yaa jam ² a bek wa ayen, “Ka wana ale te fi siuk ate fi a nye wienja de? Ka wana ale te fu siuk wa?”

³ Yeezu yaa tulisi ba ayen, “Ni basi ate mi me bek ni wari. ⁴ Joon ale jam a te nuruba soka la, wa jam nya wa pagrimu ka Naawen jigi yaa nuru biik jigiya?”

⁵ Ba yaa deri a zok ale chaab, “Ti ti tulisi wa ayen ka boa? Ti be dan weeni ayen bu nyini ka Naawen jigi wa le bek ti ayen be ka boa ate ti jam ka siaka ale Joon wienja. ⁶ Alege ti dan weeni me ayen bu nyini ka nurubiik jigi, nuru boanni ale za dela la ba a le yuk ti kama ale tintana dii nyinj la, ba seba chak kama ayen Joon ka Naawen biisiteero.” ⁷ Ba yaa tulisi ayen, “Ti ze Joon pagrimu ale nyini juijui la.”

⁸ Yeezu yaa weeni ba ayen, “Mi me abe kan weeni a sak ni jaab buui pagrim nyinj a te mi a nye wienja de la.”

⁹ Yeezu yaa magsi wamagsini de a sak nuruma ayen, “Nuru wanyi ale jam boro a yaa kpa wa talim fiik, a vuk tiisa. Wa yaa pa nuruba ayen ba a limsi bu ale ge yaa yiri nyiem a chen tɛɛ ka choa a ga beni nna yegayega. ¹⁰ Wa talimu tiisaŋa yoanaŋa pisika ale jam paari la, wa yaa tom tomteero ayen wa ga tuesi yoana ŋaai ate wa soa la wa nuruma jigi a ta jam te wa. Tomteeroŋa ale ga paari talimu po la, nuruma yaa yik wa a nak wa a yiak wa ate wa chen ale nisim kotta. ¹¹ Wa yaa ŋman tom tomteero wa choa alege ba ŋman yik wa me a nak ate wa nya chivie nalimnyini a yiak wa ate wa chen ale nisim kotta. ¹² Wa ŋman tom tomteero wa choa a nye buta, ba ŋman yik wa me a nak a te wa tuom a yiak wa ate wa nyini. ¹³ Talimu nyonowa

yaa bek wa dek ayen, 'M le nye ka se nna m le tom ka m dek biika waai ate m marij la ate wa chej, da dii dai ba a le te wa zula.' ¹⁴ Nuruma yaa ale ga nya nuruwa dek biika la, ba yaa weeni chaab ayen, 'Talimu nyonowa dek biika ale nna. Wa dan kpi, ka wala le soa wa ntanta. Basi ate ti ko wa ate wa ntanta meena a chim tama ntanta.' ¹⁵ Ba yaa yik wa a ta wa nyini talimu po a nyini a ko wa."

Yeezu ale magsi wamagsini nna a nueri la, wa yaa bek ayen, "Talimu nyonowa le nye nuruma de ka se?" ¹⁶ "Wa le jam ko ba kama abe wa pa talimu a nyo nuruba ba chaab nisima po."

Nuruma ale wom nna la, ba yaa weeni ayen, "Ti a saalim Naawen ayen wa kan basi ate dila nye."

¹⁷ Wa yaa nya ba ale weeni ayen, "Be ka boa ate ba nmarisi Naawen gbanja nna ayen, 'Tintain dii ate seeroma a zeri ayen di an nala la, tintain dila degadega ale nman chim tintain manka na meena po.'

¹⁸ Nuru waai abe dan lo tintanni de zuk, kula nyonowa nyinka a le pasi ka meena meena, alege nuru waai ate tintanni de a lo wa zuk la, di a le num wala choa nyinka ase ka zom la."

¹⁹ Juuma Sinsanja sagrama ale Juuma Puusika Yenni kpanja a yaa jam pii nyin ayen ba yik Yeezu dila powa, dii nyin la, ba jam min kama ayen wa pa ka ba a magsi wamagsini. Alege ba an jam nya siuk a yik wa dii nyin la, yogsum ale jam ta ba ale nuruma. ²⁰ Ba yaa kasim jam a gisi siuk ayen ba yik wa. Ba yaa tom nuruba a weeni ba ayen ba pa ba dek a chim wensie nyam

a ga bek Yeezu bega ate ba nya siuk a yik wa a te Gominawa waai ale ta pagrim la. ²¹ Nuruma de ale jam Yeezu jigi la, ba yaa weeni wa ayen, “Ti sagro, tama seba ayen fi ale a biisi dii ale a sak nuruba dii la ka wensie. Tama seba me ayen fi ka waai ale kan a luk nuruba la, alege fi a sak ka wensie sinsanŋa ŋaai ale a sak nurubiik Naawen ale a yaali ayen wa boro dii la. ²² Be weeni nyaku de a sak ti, tama Sinsanŋa a siak ate ti tuni ti lampoowa a te nakpionku Siiza yaa Sinsanŋa kan siagi?”

²³ Alege Yeezu poom seba ba yammu noai po kama ate wa yaa weeni ba ayen, ²⁴ “Ni sak mu ligbiri.” Ba yaa ta ligni jam ate wa yaa bek ba ayen. “Ka wana zuk ale wa yoi ale dua di nyinŋa?”

Ba yaa tulisi wa ayen, “Ka Siiza.”

²⁵ Yeezu yaa weeni ba ayen, “Ku be dan ka dila, ni be pa jaab buui meena ale magsi ayen ni pa te Siiza la, a te wa, abe ni pa jaab buui meena ale magsi ayen ni pa te Naawen la, a te wa.” ²⁶ Wa ale jam tulisi ba dii nna la, ku yaa cha ba nna yegayega ate ba yaa goori nna chorototo. Ba an jam baga a yik wa nuruma nimbie po, wa ale tulisi ba dila la nyin.

²⁷ Dula jigini, Sajusiba ba gela a yaa jam Yeezu jigi, a bek wa bega. Sajusima meena jam a weeni kama ayen nuruba dan kpi, ba an ŋman baga a yiri kum po. Ba yaa bek Yeezu ayen, ²⁸ “Ti Sagro, Moosis ale ŋmarisi nyaku de a te ti a weeni ayen, ‘Nuru a dan faari wa pok ate ba an biak biik ale ge ate nuruwa a dan kpi, ku a fe kama ate wa suok a faari pukogini a biak bisa a te wa suoku

waai ale kpi la.’ ²⁹ Yɔgyɔgla de, nuruba bayopoi ale jam boro a chim suaata ate ba so kpagini a faari nipɔk ate wa an biak ale wa nya ale ge kpi. ³⁰ Waai ale pa a saŋ wa la me a yaa faari wa suoku powa alege nipowa ale wa me an biak a nya ya ale ge ate wa kpi. ³¹ Ba suok kuui ale pa a saŋ butawa la, a nyɛ kula me degadega. Ba meena bayopoiwa a faari nipɔk wala kama a taam tu alege ba waai ale wa an biak a nya ya ale ge kpi. ³² Ku ŋaŋnyin ate nipowa me a yaa kpi. ³³ Yɔgyɔgla de, ate nuruma bayopoiwa de meena a faari wa a nya la, da dii dai ate nuruba meena ayen ba yiri kum po la, ka wana le wa soa nipowa de?”

³⁴ Yeezu yaa tulisi ba ayen, “Tɛnzuk de demma a faari ka nipooba, a pa ba leeba me a yalisi choroba, ³⁵ alege nuru baai ale magsi ba yiri kum po a yaa bo tɛŋ kaai ale bo ŋaŋ cheena la, ba kan yali chaaba. ³⁶ Ba ba a nyɛ ase ka Naawen Sabiiloma la. Ba kan ŋman maari a kpi. Ba yaa ka Naawen bisa dii nyin la, ba yiri kum po kama. ³⁷ Moosis dek abe weeni nyaku de ate ku lagri kama ayen nuru baai ale kpi la le yiri kum po kama boan nyinŋa juijui ate wa ŋmarisi Naawen gbanƙa po a magsi chaab ale juijui ate wa nya bolimu goanni po ate bu a nyɛ nna ase bu a de ka ti fiik la wa weeni ayen, ‘Nyɔnɔwa ka ti kokpiensaŋa Abraham Naawen, Aizik Naawen, ale Jakob Naawen.’ ³⁸ Ni poom seba kama ayen Naawen be daa kpilima Naawenya, alege wa ka ŋanvuuta Naawen, boan nyinŋa, waai meena vua kama wa jigi.”

³⁹ Juuma Sinsaŋŋa sagrɔma ba gela a yaa weeni ayen, “Sagrɔ, fi biisi ka nalimnyiini.” ⁴⁰ Dii nyiŋ la, ba ŋman ka siuk a bek wa bega ŋa chaaba.

⁴¹ Alege Yeezu yaa bek ba ayen, “Ka boa ale soa ate ba a weeni ayen Kirisitawa waai ate Naawen a le tom wa ate wa jam la a le chim ka Naawa Deevit ŋaanbiiga?” ⁴² Wannɩ abe ale ka dii la ale Naawa Deevit dek a weeni Naawen gbanƙa Yiilaŋa dinyi po kama ayen,

‘Nyɔŋɔwa Naawen weeni mi Nyɔŋɔwa ayen,
kali mi juga geŋ

⁴³ ate ku jam paari diipo ate m le basi ate fi nya pagrim fi dachaasaŋa zuk.’

⁴⁴ Ase Deevit dek dan a wi Kirisitawa waai ate Naawen a le tom ate wa jam la, ayen wa Nyɔŋɔ, ku be zaani ka se a te Kirisita a baga a chim Naawa Deevit ŋaanbiiga?”

⁴⁵ Nuruma meena jam a za a wom kama ate Yeezu yaa weeni wa ŋaanviirima ayen, ⁴⁶ “Ni kpesi ni dek ale Juuma Sinsaŋŋa sagrɔma baai ale a yaali ayen ba jo ba kasaautaŋa a nyiem a cheŋ a yaali ayen waai a ta a puusi ba, yaba peelitaŋa po la, baai ale a yaali me ayen ba kali zukpaglik sii ate ba lueri zaani tuka diinaŋa po la. Ba ka nuru baai me ale a yaali ayen ba kali nuru kpeenta zukpaglisa zuima ŋandiin kpeenta tiŋŋa po la. ⁴⁷ Ba be ka baai me ale a yaali pukoga paasi deka la, ale baai me ale a puusi Naawen venta puusa wonŋa la. Ba la chaab waalika le gaam taam ka nna yegayega.”

21

¹ Yeezu yaa jam kala Juuma Puusika Yenni po a moata juijui ate nuruba ta ba ligra a jam a nyoro a te Naawen la, a yaa nya ba. ² Wa yaa jam nya pukogi dinyi, wa jam ka jajak a yaa maa ta wa ligbie naye a jam ayen wa lonsi du. ³ Yeezu yaa weeni ayen, “Wensie ate mi a weeni ni ayen, pukogi niwobowa de ale nyo ligri n̄aai du la, wa tiirimu a gaam mbala meena tiirintaŋa kama. ⁴ Dii nyin la, mbala te ka ligra dii ale kan toa ale ba pa teka la alege pukogi niwobowa de a pa ka wa ligraŋa meena ate wa ta la a ta jam nyoro.”

⁵ Yeezu n̄aan̄viirima ba gela a jam a weeni ka Juuma Puusika Yenni ale nala dii ale di tintain nalinsaŋa ale tiirim tii meena ate nuruba te Naawen ate ba n̄mirisi di la. Yeezu yaa weeni ayen, ⁶ “Dii meena ate ni a nya nna la, di danni cheena ate nuruba jam nak di a lonsi. Ba kan basi tintain yeŋ me la di choa zuwa.”

⁷ Ba yaa bek wa ayen, “Ka dimpo ate wien̄a de ayen n̄a nyɛ? Ka boa ale ku nyɛ ate ku sak ti ayen danni a moata?”

⁸ Yeezu yaa weeni ba ayen, “Ni kpesi ni dek ate waai a kan paasi ni. Nuruba yegayega le jam mi yonni nyin a pa ba dek a chim Kirisitawa waai ate Naawen a le tom la, a velim a weeni ayen di danni abe paari kama. Ni kan va ba. ⁹ Ni dan wom tigurisa wie ale kpaga ale a nya baai zuk la, a nyɛ kpalin̄ ale ba kpan̄a ni kan a chali yɔgsum. Ku a fe kama ayen nyaŋa de meena a nyɛ alege ku kan sak kama ayen tɛŋka kpeglimka a le deri jam kama.”

¹⁰ Wa yaa nman weeni ba ayen, “Tenŋsa gela dem ale ba nalima meena a le yiri a cheŋ ga tu chaab kpaliŋ po. ¹¹ Tenka me a le choa nna yegayega ate kom ale tue pagrisa jam jigi meena. Wakperikaliisa nna yegayega ale wie n̄aai ale n̄a te nuruba yɔgsum la le nye wennmazuk chinmaŋa po. ¹² Alege wien̄a de a dan yaa n̄a nye, ku a fe kama ayen nuruba ale ba yik ni ale pagrim a basi ate ni nam nna yegayega. Ba a le yik ni a ta ni cheŋ ba tuka diinaŋa kpaŋŋa jigi ate ba bo ni buusa a yaase ba ta ni a ga lik likka diina po a yaase ba a le ta ni a cheŋ ga zaani nalima ale kanbonnalima niŋ. Ni ale a va mi la nyiŋ ale soa ate ba a le nye ni dila. ¹³ Dila powa nyaku de a le te ni siuk ate ni бага weeni mi wie a sak ba. ¹⁴ Ba dan ta ni a ga jo buusa boka dɔkku po, ni kan basi ate ku a daani ni ale dii ate ni tara ayen ni biisi ale boteerowa la, ¹⁵ dii nyiŋ la mi le weeni sak ni ni le ni weeni dii la. M be le te ni yam ate ni dachaasaŋa a kan ba a biisi gaam ni. ¹⁶ Ni dek koba ale ni maba ale ni suaata ale ni kobisa ale ni dɔaba a le yik ni ale pagrim a te ate ba ko ni ba gela. ¹⁷ Waai meena a le kisi ni kama mi nyiŋ. ¹⁸ Alege zuik yeŋ me la ni zuimaŋa po a kan be. ¹⁹ Dila nyiŋ ni yik ni dek nalimnyiini a siak a te ni ninam ate ni vari ni dek basi kama.

²⁰ “Ni dan ga nya ale sojiba a jam gilim Jerusalem tenka, ni be seba ayen ka kaasika a moata kama. ²¹ Ni dan nya ale dila boro a nye, nama baai ale bo Judia tenka po la ni chali nna yegayega a ga suk guutaŋa sunsuŋ. Baai ale bo tenka dek po la, ba basi dula jigini. Baai me ale bo peelim la, ba kan cheŋ tenka dek po. ²² Dii

nyin la, ase ba ale nmarisi dii Naawen gbanƙa po ayen da nala po ka 'Waalika Da' la le sum chim ka wensie. ²³ Da nala po, nipok baai ale ta puusa ale biluata la jok wein kama. Dii nyin la, kaasun nna yegayega a le ku jam tenka de, waalika nna yegayega me a le ka jam nuruma de jigi. ²⁴ Ba a le pa ka gebi wonta me a ko ba gela. Ba a le yik ba gela me a ta cheɗ tenɗa yegayega. Nuru baai ale kan daa Juuba la, a le kaasi Jerusalem abe ba bo ka po paari ba dannɗi ate ba ale basi.

²⁵ "Wakperikaliisa ale si a nye wenbinni ale chiika ale chinmarisaɗa jigi. Sukaasun nna yegayega a le di jam tenzuk de nuruma meena jigi ate yogsun yik ba ale nya kpeemu ale a wuuri dii ate bu nyamiisaɗa me a nye dii la. ²⁶ Yogsun a le yik nuruba kama ate ba cha ase ba ale a limsi dii ale di nye tenzuk meena la, dii nyin la, chinmarisaɗa ale bo wenmazuk la, le tagri si suitaɗa kama. ²⁷ Njala meena njanɗin, ate Mi Saalobiika a yaa pa m dek a sak ate nuruba yaa nya mu ale m bo chinmari po a cheena ale pagrim ale nyagsika nna yegayega. ²⁸ Wienɗa de a dan piilim nyeka ni yiri zaani nmai abe, ni zak ni zuima nmai dii nyin la, ni varibasika dannɗi moata kama."

²⁹ Yeezu yaa magsi wamagsini de a sak ba ayen, "Ni nya kinƙanɗ ale tiisaɗa meena. ³⁰ Ase ni dan ga nya si ale si pusi vaata, ni seba ayen wulum wein a moata kama. ³¹ Ni be dan nya wienɗa de me ale njan piilim boro a nye, ni yaa be seba ayen Naawen Naamu a moata kama.

³² "Wensie ate mi a weeni ni ayen jinla demma a kan kpi ase ka ba lin nya wienɗa de meena

nyeka. ³³ Wennmazuk ale tenka meena a le jam kpeglim ka da yen. Alege mi wienja a kasim ta ka pagrim taam wuu.

³⁴ “Ni kpesi ni dek ate ni kan pa ni dek meena a te deka ale nyuka abe ni kan a daani ni dek ale nyeboka wie, kan daa di, Da dila dannii a le jam diiri ni kama. ³⁵ Dii nyin la, da dila dannii ale diiri waai meena kama ase baruk ate ba bari yik jaab la. ³⁶ Alege, m nman a weeni kama ayen ni kpesi ni dek daa meena, a puusi Naawen ayen ni a le ta pagrim ate ni baga nyini wienja de meena a le cheena ayen na nye la po a nyini ate ni baga zaani Mi Saalobiika nin.”

³⁷ Yeezu a jam pa ka da nala meena a kasim a sak nuruba Juuma Puusika Yenni po. Juncai nyiem a dan jam paari, wa a nyini kama a cheŋ guuk kuui ate ba a wi ayen Olivi guuk la. ³⁸ Saliuk yokyok foribi, nuruma meena a nyiem jam ka Juuma Puusika Yenni a wom wa sinsanŋa.

22

¹ Ku jam tali ka magla ate Juuma tigi kpeeni dii ate ba a wi ayen Juuma Gaambasika Tigini la dannii a paari. Da dila dannii ale ba piilim a nobi boroboruk kuui ale kan ta dabinta ku po la. ² Ku ale jam boro a moata da kpeeni la, Juuma Puusika Yenni kpanŋa ale Juuma Sinsanŋa sagrama a jam a gisi ka siuk ayen ba ko Yeezu, alege ba an baga dii nyin la ba jam a chali ka yogsom ale nuruma.

³ Sitaana a ya basi ate Yeezu nanviirima pi ale bayewa po wanyi a siak te wa. Wa yoi ale Judas

Iskariot. ⁴ Judas yaa cheŋ Juuma Puusika Yenni kpaŋŋa ale Yenni limsidoma jigi a biisi ale ba wa a le wa nyɛ dii a yik Yeezu a te ba la. ⁵ Ba sue a yaa jam peenti nna yegayega ate ba weeni ayen ba a le tuni wa ligra. ⁶ Judas me a yaa jam siak a deri piilim a gisi siuk kuui ate ba yik Yeezu diipo ate nuru boanni karo la.

⁷ Tigini danni piilimka ate ba a ŋobi boroboruk kuui ale kan ta dabinta la, ba a pa ka pabisa a nyɛ kaabka a gomsɪ a magsi ayen ba de Juuma Gaambasika Tigini ŋandiintaŋa. ⁸ Da dila danni, Yeezu yaa tom Piita ale Joon a weeni ba ayen, “Ni cheŋ a ga gomsɪ ti Gaambasika Tigini ŋandiintaŋa ate ti de.”

⁹ Ba yaa bek wa ayen, “Fi a yaali ayen ti cheŋ ka be a ga gomsɪ magsi?”

¹⁰ Wa yaa tulisi ba ayen, “Ni nya de, ni ale a cheŋ teŋka po la, nidɔa ale wa ji nyiam ale samoniŋ a jam tuni. Ni maa va wa a ga jo yeri dii po ate wa ga a jo la. ¹¹ Ni dan ga jo, ni bek yenni nyɔnɔwa ayen, ‘Sagɔwa a weeni ayen, fi dak nichamma dɔk kuui ate wa ale wa ŋaanviirima le jo kali de Gaambasika Tigini ŋandiintaŋa la a sak ti?’ ¹² Wa le dak ŋmazuk dɔk kpionŋ kunyi ate ba vari ale gomsɪ ku meena po a sak ni. Ni yaa jo ku po a gomsɪ jaab buuri meena a magsi ate ti kali a de.”

¹³ Ba yaa cheŋ ga jo teŋka po a nya dii meena ate Yeezu a poom weeni ba la, ate ba yaa gomsɪ ba Gaambasika Tigini ŋandiintaŋa a magsi.

¹⁴ Ku ale jam paari diipo ate ba ayen ba de la, Yeezu ale wa tuimtɔmdoma a yaa maa chaab kali ayen ba de. ¹⁵ Wa yaa weeni ba ayen, “M poom

kasim a yaali ka nna yegayega ayen m kali a de Gaambasika Tigini n̄andiintaŋa de ale nama abe m ge a nam ¹⁶ dii nyiŋ la, m kan de deka de diipo diipo ase ka da dii danni ate Naawen Naamu ale jam la ate ti yaa de ate deka de a sak ni ka wie la.”

¹⁷ Yeezu yaa pa beerik ale daam a puusi a te Naawen a nye wa jiam ale ge a weeni ba ayen, “Ni n̄ɔa a chari chaaba, ¹⁸ dii nyiŋ la, m kan n̄man nyu daamu de ase ka Naawen Naamu a nin jam.”

¹⁹ Wa yaa n̄man pa boroboruk a puusi Naawen a nye wa jiam, a yik ku a wie a te ba ale ge weeni ba ayen, “Ni n̄ɔa n̄obi, mi nyiŋka ale nna ate m pa a te ni. Ni nyiem kasim a nye nna ate ni a teeri m wari.” ²⁰ Dila degadega, ba ale ga de nueri la, wa yaa n̄man pa beerika ale daamu a weeni ba ayen, “Beerika de ale daamu a kpiiri basi a te ka nama ayen yɔgyɔgla de Naawen a va mi ziimu nyiŋ yaa basi ate wa dek ale nuruba a ta noayen paalik ale chaab.

²¹ “Alege nuru waai le wa ta mi a ga bobri a sak la, a maa kali ka dela ale mi a de. ²² Ka Naawen ale poli ku ayen Mi Saalobiika a kpi alege nuru waai dek a le wa ta Mi Saalobiika a ga bobri sak la, ku le bie wa jigi.”

²³ Wa n̄aanviirima yaa jam a bek ba dek ayen, “Ka tama wana a le wa nye dila?”

²⁴ Wa n̄aanviirima a yaa jam a nak nampaga ale chaab a bek chaab ayen, “Ka tama po wana dek ate nuruba a poli ayen wa ka nuru kpion a gaam ti meena?” ²⁵ Yeezu yaa weeni ba ayen, “Teŋzuk de nalimaŋa ta pagrim ka nna yegayega

a gaamu ba nuru baai zuk ate ba a nya la. Nuruma ka wariwari a maari a biisi. Ba a wi ba nalimaja ayen ka ba maaroba. ²⁶ Alege nama jigi ku be daa dila, ku a fe kama ayen waai ale chim nuru kpionj ni meena po la, a pa wa dek a chim ni meena baan, waai me abe ale chim ni nindeero la, ku a fe kama ayen wa chim ni tomteero. ²⁷ Basi ate m bek ni nyaku de ayen, nuruma de bayewa, ka ba wana ale gaam wa choa, waai ale kali ten a de nandiintana la yaa waai ale nye nandiintana a te waai ale kali tenka a de la? Daa waai ale kali tenka a de la ale gaam waai ale a te wa la? Alege mi bo ni po ase ka nuru waai ale ka tomteero la.

²⁸ “Nama kasim bo ale mi ale m ninammu meena kama. ²⁹ Ase mi kowa ale pa wa naamu a nyo mi nisima po dii la, mi me ase m kowa ale nye dii la, a te ni ka siuk ³⁰ ate ni a de abe ni a nyu m naamu po, abe ni kali zukpaglisa zuima a nya Izirali buuni pi ale buyewa meena zuk.

³¹ “Simon, Simon kpesi fi dek ale Sitaana a juisi ka siuk ayen wa nye ni meena a nya. Wa ale yeeri nan mansana nan baatana po, ase kparo ale yali votta a basi ale a ge nan biena dii la. ³² Alege, mi puusi Naawen a te fi Simon kama ayen fi kan basi fi siaka. Fi dan tagri a siak mi noai ase ti ale poom a nye dii yogyogla la ku a fe kama ate fi nye ate fi suaatana a ta pagrim me.”

³³ Simon Piita yaa tulisi wa ayen, “M Nyono, mi gomsu magsi kama ayen m maa va fu a chen likka dok a yaase m kpi ale fu.”

³⁴ Yeezu yaa weeni wa ayen, “Mi a le a weeni fi Piita ayen, fi ale pagsi ku noai buta ayen fi ze

mi, alege ate kpadiaka a kum.”

³⁵ Yeezu yaa bek ba ayen, “Diipo ate mi jam tom ni ate ni cheŋ alege ka ligra fook, yaase fɔrok, yaase nuensa la, ni jam jogi jaabɔa?”

Ba yaa tulisi wa ayen, “Aawo, ti an jam jogi jaabjaabɔa.”

³⁶ Yeezu yaa weeni ba ayen, “Alege yɔgyɔgla de ate mi a weeni ni ayen waai a dan ta ligra fook, yaase fɔrok ku a fe kama ayen wa pai. Waai abe dan kan ta gebi woŋ ku a fe kama me ayen wa pa wa kasaauk a da a yaa pa ligraŋa a da gebi kala choawa. ³⁷ Boan nyiŋŋa, ba ale ŋmarisi Naawen gbanka po dii ayen, ‘Ba jam pa wa a gum chaab ale ka zueba la’, ku a fe kama ayen dila chim wensie mi jigi. Dii nyiŋ la, ba ale ŋmarisi dii dila po dila po a magsi chaab ale mi la, a boro a chim ka wensie.”

³⁸ Ba yaa tulisi wa ayen, “Ti Nyɔnɔ, tama ta ka gebi sila chaab siye.”

Yeezu yaa tulisi ba ayen, “Dila magsi kama.”

³⁹ Yeezu ale wa ŋaaniirima yaa basi dula jigini ale ge cheŋ Olivi Guuku ase wa nyiem ale a nyɛ dii la. ⁴⁰ Wa ale jam paari dula jigini la, wa yaa weeni ba ayen, “Ni a puusi Naawen ate ni kan pa ni dek te nyenyaka.”

⁴¹ Wa yaa poori wa dek wa tɔga a taam nakpiak a kpi duna teŋ a puusi Naawen ayen, ⁴² “M koa, ku dan ka fi yaalika, yeeri ninammu de m jigi a basi, alege nyɛ fi dek ale a yaali dii la, daa mi ale a yaali dii la.” ⁴³ Naawen sabiiloma wanyi a yaa jam wa jigi a te wa pagrim. ⁴⁴ Ase wa a le jam a yiili wa ninammu wie la, wa yaa ŋman puusi

Naawen a gum du ate wulum a kasim jam a zi nna ase ka ziim ale a zi teŋ la.

⁴⁵ Wa ale ga puusi Naawen nueri la, wa yaa yiri ŋman pilim jam wa ŋaanviirima jigi a jam a paari ale ba dua a goa dii nyiŋ la ba sue ale jam kaasi ⁴⁶ ate wa yaa bek ba ayen, “Ka boa ate ni dua a goa? Ni yiri a puusi Naawen ate ni kan pa ni dek te nyenyaka.”

⁴⁷ Wa ale jam diem boro a biisi nna la, nuruba yegayega ale Judas waai ale jam ka wa ŋaanviirima po pi ale bayewa la a yaa de ba niŋ a cheena. Wa yaa forisi paari Yeezu a puusi wa. ⁴⁸ Alege Yeezu yaa weeni Judas ayen, “Judas, fi a dak Mi Saalobiika a sak ale ka puusa?”

⁴⁹ Yeezu ŋaanviirima baai ale jam maa bo ale Yeezu ale ga nya dii ale di nyɛ la, a yaa bek Yeezu ayen, “Nyɔɔɔ, ti pa ti gebik wonsaŋa a chubi ba?” ⁵⁰ Ba wanyi a yaa deri che Juuma Puusika Yenni kpagi kpeeni tomteerɔma po wanyi juga turi.

⁵¹ Yeezu yaa weeni ba ayen, “Dila magsi kama”. Wa yaa tiri nuruwa tunni ate di deri nueri.

⁵² Yeezu yaa bek Juuma Puusika Yenni kpaŋŋa ale Yenni limsidɔma ale nisomma baai meena ale jam nyini jam ayen ba yik wa la, ayen “Mi ka zue ate nama ta gebi wonŋa ale dua a jam ayen ni yik mu? ⁵³ Daa meena mi kasim bo ale nama kama Juuma Puusika Yenni po a sak nuruba alege nama an jam pa nisa a tiri mu, ka nama me dannii ale nna, di be ka da dii me ate Sitaana ta siuk pa wa pagrimu a tom tuima la.”

⁵⁴ Ba yaa yik wa a ta wa cheŋ Juuma Puusika Yenni kpagi kpeeni yenni. Piita yaa wari ŋaan a

chen a vi. ⁵⁵ Ba ale jam toati bolim yenni dabiaka po a maa chaab a kali la, Piita jam maa bo ba po kama. ⁵⁶ Nipokbili wanyi ale jam boro. Wa jam ka pokdoklie. Nipokbinni de ale nya ale Piita kala bolimu nin la, wa yaa nya wa nna ziim, a weeni ayen, “Nuruwa de a poom bo ale wa kama.”

⁵⁷ Piita yaa pagsi ayen, “Nipokbiliga, mi poom ze wa.”

⁵⁸ Ku an bula beniya ale ge ate nuru wa choa a nman nya wa a weeni ayen, “Fi me ka ba po wanyi.”

Alege Piita nman weeni ayen, “Nidɔa, mi maa daa ba po.”

⁵⁹ Ku ale nman ga beni maga dega la, nuru wa choa a nman weeni ale nin muna ayen, “Mi seba chak kama ayen nuruwa de a jam maa bo ale wa kama, dii nyin la, nuruwa de ka Galili tenka deno.”

⁶⁰ Alege Piita nman weeni ayen, “Nidɔa, mi ze fi ale a biisi dii la.”

Wa ale diem boro a biisi dila la, kpadiaka yaa kum, ate Nyɔɔwa yaa, virin nya Piita ⁶¹ ate Piita yaa teeri Nyɔɔwa ale poom weeni wa dii ayen, “Fi le pagsi kama ku noai buta ayen fi ze mu ale ge ate kpadiaka kum yokku de.” ⁶² Piita ale ga teeri dila la, wa yaa nyini peelim kum nna yegayega.

⁶³ Nuru baai ale jam ta Yeezu la, a yaa nye wa a la ale a nak wa, ⁶⁴ a yaa pa nanta a bobi lik wa ninan me a yaa bek wa ayen, “Weeni a sak ti waai ale nak fu la.” ⁶⁵ Ba jam biisi ka wie na chaab nna yegayega a le wa.

⁶⁶ Vari ale ga veenti la, nisomma a yaa jam tu chaab. Ba gela a jam ka Juuma Puusika Yenni kpanɲa, ba gela me Juuma Sinsanɲa sagroba. Nuru baai ale jam ta Yeezu la a yaa ta wa a cheɲ ba jigi ate ba yaa bek wa ayen, ⁶⁷ “Fi ka Kirisitawa waai ate Naawen weeni ayen wa a le tom ate wa jam la, be weeni a sak ti.”

Alege wa yaa tulisi ba ayen, “M dan weeni a sak ni, ni kan ta siaka. ⁶⁸ M be dan begi ni bega ni kan tulisi mu. ⁶⁹ Alege a zaani jinla a ta a cheɲ, Mi Saalobiika a le kali ka Pagrowa Naawen juga gen.”

⁷⁰ Ba meena a yaa nɲman begi wa ayen, “Fi abe ka Naawen biika?”

Yeezu nɲman tulisi ba ayen, “Nama ale weeni.”

⁷¹ Ba yaa bek chaab ayen, “Ka boan jaab wari ate ti nɲman a yaali ayen ti wom a magsi chaab ale nuruwa de dii nyin la, ti wom ku kama a ta nyini wa dek noai po ayen ti an velim ya.”

23

¹ Nisomma meena yaa yiri ta Yeezu a cheɲ Gominawa Paalot jigi. ² Juijui ate ba toarin wa a weeni ayen, “Tama yik nuruwa de kama ale wa boro a paasi ti nuruma ayen ba kan a tuni ba lampoowa a te nakpionku Siiza. Wa maari a weeni me ayen wa dek ale Kirisitawa. Ku kiri ale wa ka naab.”

³ Gominawa Paalot a yaa bek wa ayen, “Ka fi ale Juuma naawa la?”

Yeezu yaa tulisi wa ayen, “Fi ale weeni.”

4 Paalot yaa weeni Juuma Puusika Yenni kpaŋŋa ale nuru boanni ayen, “Mi an nya nuruwa de wari dii ate wa kaasi la.”

5 Ba yaa ŋmasi a biisi nna yegayega ayen, “A zaani Galili tenka a jam paari Judia tenka a ta ga paari dela, wa kasim a sak nuruma kama ayen ba basi ate kaasun jam.”

6 Paalot ale wom nna la, wa yaa bek ayen, “Nuruwa de ka Galili deno?” 7 Paalot ale wom ayen Yeezu nyini ka juijui ate Naab Ayerod a jam a nya ka zuk la, wa yaa basi ate ba ta Yeezu a chen wala jigi. Dila po wa Naab Ayerod deka a jam bo ka Jerusalem tenka. 8 Naab Ayerod ale nya Yeezu la, ku yaa peenti wa sui nna yegayega boan nyin, wa kasim jam a yaali ka nna yegayega ayen wa nya wa dii nyin la, wa wom ka wa wari ate wa yaa jam a yiili ayen wa le nye wakperikaliik ate wa nya. 9 Naab Ayerod yaa bek wa bega nna yegayega alege Yeezu an jam tulisi wa. 10 Juuma Puusika Yenni kpaŋŋa ale Juuma Sinsaŋŋa sagroma a yaa za dula a toarin Yeezu ale nin muna. 11 Naab Ayerod ale wa sojima a yaa nye Yeezu a la ale a nye wa jigi nna ase wa daa nuru la. Ba ale nye dila la ba yaa pa kasaauk nalun jo Yeezu ate Naab Ayerod yaa weeni ate ba ta wa nman chen Paalot jigi. 12 Da dila danni Naab Ayerod ale Paalot a deri de doata ale chaab. Ba jam ka dachaasa alege ate nyaku de a nye.

13 Paalot yaa wi Juuma Puusika Yenni kpaŋŋa ale kpaŋŋa ŋa chaab ale nuruma 14 a yaa weeni ba ayen, “Nama ale ta nuruwa de a jam mi jigi a weeni mi ayen wa a dak ka siuk kaasunŋa a sak nuruma. Yogyogla de nama deka a be nya mi ale

bek wa benja meena alege mi an nya dii meena ate nama weeni ayen wa kaasi la. ¹⁵ Ayerod me a be an nya wa wakaasuṅṅoa dii nyin la, ka wala ale basi wa ate wa jam tama jigi. Nuruwa de an nye wariwari a magsi kummɔa. ¹⁶ M be le basi kama ate m sojima miiri wa abe m basi wa ate wa cheṅ.”

¹⁷ Bena meena ba Juuma Gaambasika Tigini a nyiem dan jam paari ku nyiem a fe kama ayen Gominawa Paalot lak nuru waai ate wa tɛṅka demma a yaali ayen ba lak ate wa nyini likka dɔkku po a nyini la a basi.

¹⁸⁻¹⁹ Nuru wanyi ale jam boro ate ba a wi ayen Barabasi ate ba jam maa yik wa a lik dii nyin la, wa jam maa nye ka noai yeṅ ale wa tɛṅka demma a yaa nye kpaliṅ ale baai ale a nya wa tɛṅka zuk la ate wa ko nuruba ate ba yaa yik wa a lik. Nuruma yaa maa chaab a kaari ate ku jueli nna yegayega a weeni ayen, “Ko wa abe fi yeeri Barabasi a basi te ti.”

²⁰ Paalot yaa ṅman biisi ale ba a yaali ayen wa yeeri Yeezu a basi. ²¹ Alege nuruma a ṅman kaari ate ku jueli nna yegayega a weeni ayen, “Kpi wa jabarim nyin, kpi wa jabarim nyin.”

²² Dii ale a saari butawa la, Paalot yaa bek ba ayen, “Ka boa? Ka boan jaab wabiok ate wa nye? Mi an nya wa dii ate wa kaasi a magsi wa kpi la. M le basi kama ate m sojima miiri wa abe m basi wa.”

²³ Alege nuruma yaa ṅman kaari ate ku jueli nna yegayega a gaam dii ate ba poom kaari la a weeni ayen, ba kpi wa jabarim nyin ate wa kpi. Ba kaarika de a jam basi kama ate ba de.

²⁴ Paalot yaa siak bo buusa te ba ²⁵ a yaa lak Barabasi waai ale jam maa nye noayenka ale wa tenka demma a nye kpalinka a ko nuruba ate ba yik wa a lik la a te ba, Paalot yaa pa Yeezu a te wa sojima ayen ba nye wa dii ate ba a yaali la.

²⁶ Sojima a yaa ta Yeezu a cheɲ a yaa ga zik nuru wanyi ale wa cheena tenka po. Wa yoi ale Simon. Wa jam nyini ka Sairini. Sojima yaa yik wa a fe wa ate wa ji Yeezu jabarimu a va wa ɲaanɲ.

²⁷ Nuru boari nna yegayega ale jam va wa. Nipooba ale jam maa bo ba po, a yaa kum ale a kaari Yeezu nyinɲ. ²⁸ Yeezu yaa virim nya ba a weeni ba ayen, "Jerusalem nipooba, ni kan a kum a te mi, ni a kum a te ni dek ale ni bisaɲa. ²⁹ Dii nyinɲ la, daa le cheena ate nuruba ale weeni ayen, 'Nipok baai ale kan ka bisa la, baai ale kan biak nya la, baai ate bisa an ɲoosi la a ta wein la.' ³⁰ Dila powa ale nuruba a le weeni guuk kpeentana ayen, 'Ni lo ti zuk,' abe ba weeni guuk fiisaɲa me ayen, 'Ni lik ti.' ³¹ Ni be wom wamagsini de, nipooba, 'Ase duoku ale yɔgsa alege ba a nye nna la, ka boa a le di nye ase ku nin ko?' "

³² Tuim kaasima nyam baye a te ba jam maa ta ba ale Yeezu a cheɲ ayen ba kpi ba. ³³ Ba ale jam paari juijui ate ba a wi ayen "Zukoluku La", ba yaa kpi wa jabarimu nyinɲ. Tuim kaasima nyamma me bayewa ba kpi wanyi a zaani wa juga, wanyi me a zaani wa gala. ³⁴ Yeezu yaa weeni ayen, "M Koa, von te nuruma de dii nyinɲ la, ba ze ba ale a nye dii la."

Ba ale kpi wa la, ba yaa nak gban a lueri wa gattana a chari chaab. ³⁵ Nuruma yaa za a nya wa, alege ba kpanna yaa nye wa a la a weeni ayen, “Wa vari nuru ba chaab a basi, basi ate wa vari wa dek a basi ase wa nin ka Varibasidowa, waai ate wa lueri la.”

³⁶ Sojima me a jam a nye wa a la a pa da miisin a te wa a nye ase ba a te wa ka zula la. ³⁷ ale a weeni ayen, “Fi dan ka Juuma naab, be vari fi dek a basi.”

³⁸ Ba jam nmarisi ka jaab tapagi nyin ayen,
KA JUUMA NAAWA ALE NNA
 a yaa pa di a man wa jabarimu zuk.

³⁹ Tuim kaasimana nyamma bayewa ate ba jam maa kpi ba a gum Yeezu po la, bala wanyi a yaa jam a le wa ayen, “Fi daa Varibasidowa? Be vari fi dek ale tama me a basi.”

⁴⁰ Alege wa vaanchoawa a yaa tɔarin wa ayen, “Fi kan chali Naawen ya ale ba ale nye ti meena bunyi dii la? ⁴¹ Ba ale nye tama dii la, ku magi kama dii nyin la, ka tama tuim kaasimana tutuna ale nna ate ti boro a tuesi. Alege nuruwa de an kaasi wariya.” ⁴² Wa biisi dila ale ge a yaa weeni ayen, “Yeezu, fi dan jam ase naab la, teeri m wari.”

⁴³ Yeezu yaa weeni wa ayen, “Wensie ate mi a weeni fu ayen jinla fi a le bo ale mu Naawen jigi.”

⁴⁴ Wenbinni ale ga jueli wenzuk sunsun la, wenbinni a yaa sobri ate ku yaa deri nye nna birim ate legi a yaa lik ten kala meena a ta dila a jam paari kantuen ban buta, ⁴⁵ ate garuk kpion kuui ate ba pa lik a kasi buye Juuma Puusika

Yenni po la, a yaa jam cheeri poori buye. ⁴⁶ Yeezu yaa kaari nna yegayega ate ku jueli ayen, “M Koa, m pa m chiika a nyo fi nisima po”. Wa ale weeni dila la, wa yaa deri kpi.

⁴⁷ Sojima kpagini ale jam za dula a yaa nya dii ale nye la, wa yaa te Naawen pimpauk a weeni ayen, “Nuruwa de a sum jam ka wayorisima nyɔɔ.”

⁴⁸ Nuru boari ale jam jam ayen ba nya dii le di nye la. Ba ale nya dii meena ale nye la ba yaa pilim nmani a kuli ale sukaasuɲ. ⁴⁹ Baai meena ale jam seba Yeezu nalimnyiini a chak la, ale nipok baai me ale jam va wa a nyini Galili a jam la, bala meena a jam za ka niɲniɲa alege a nya.

⁵⁰⁻⁵¹ Nuru wanyi ale jam nyini Juuma teɲ kanyi ate ba a wi ayen Arimatia, wa yoi a jam ale Josefi, wa jam ka nuru man ale chim welensa nyɔɔ. Wa jam maa ka nisomma, po wanyi. Alege wa an jam siak ale ba ale poli a nye Yeezu dii la. Wa kasim jam a limsi ka diipo ate Naawen a le jam soa nuruba la. ⁵² Josefi wa de ale jam cheɲ Paalot jigi a ga saalim wa ayen wa basi ate wa ga yeeri kpiowa jabarimu zuk.

⁵³ Paalot yaa siak ate wa ga yeeri wa a ta nyini jabarimu zuk a siɲ, a yaa pa garupali peeluk a vili wa a ta wa ga gu puɲ vorub ate ba kerɪ la po. Kpio an jam duak bu po a nya ya. ⁵⁴ Da dila dannɪ ka da dii ate ba a gomsɪ ba dek a limsi ba Vuusum Dannɪ la. Vuusum Dannɪ abe jam boro a piilim kama me.

⁵⁵ Nipok baai ale jam va Yeezu a nyini Galili teɲka a jam la a yaa jam va Josefi a cheɲ ga nya

vorumu ate Yeezu dua bu po juijui la ⁵⁶ ale ge a yaa pilim nmani a ga gomsu kpa masisa.

Vuusum Danni a yaa ale jam paari la, ba vuusi kama ase ba sinsanŋa ale a sak ba dii la.

24

¹ Laasidi Dai saliuŋ yokyok wa ate nipooma yaa yiri ale ba kpa masisaŋa a cheŋ boosuku jigini. ² Ba yaa ga a paari a nya ale tintain dii ate ba pa lik boosuk noanni la ale di bilim ale ge boosuku noanni a basi. ³ ate ba yaa jo bu po alege ba an nya Nyonowa Yeezu nyinŋa. ⁴ Ba yaa za dula jigini ate ku cha ba. Nuruba baye a yaa jo garuk peeta ate ti a nyagsi nna kpelimkpelim a deri za ba teŋ. ⁵ Yogsuŋ a yaa yik nipooma ate ba pa ba zuima a su teŋ ate nuruma yaa bek ba ayen, “Ka boa ale soa ate ni a gisi nuru waai ale vua la kpilima sunsuŋŋa? ⁶ Wa ka dela, wa yiri kum po kama. Ni teeri wa ale jam weeni ni dii diipo ate ni jam bo ale wa Galili teŋka po la. ⁷ Wa ale jam weeni ayen, ‘Mi Saalobiika ku a fe kama ate nuruba a yik mu a pa nyo tuimbaata nyam nisima po, ate ba kpi mu jabarim nyin alege daa ŋata dai m le yiri kum po.’ ”

⁸ Nipooma yaa teeri wa wienŋa de ⁹ ate ba yaa pilim nmani a jam weeni nyaku de a sak wa ŋaanviirima pi ale wanyiwa ale nuru mbala meena. ¹⁰ Nipooma jam ale Mæeri waai ale nyini Magdala la, ale Joana, ale Jeemsi mawa Mæeri, nyaba de ale nipooba ba chaab baai ale jam bo ale ba la yaa weeni wienŋa de a sak tuimtomdoma. ¹¹ Alege tuimtomdoma jigi, wienŋa de a jam chim ka sunsuelima, dila nyin, ba an

jam siak ayen ku ka wensie. ¹² Piita yaa yiri chali cheŋ boosuku jigini a ga chuiiri nya alege wa an nya jaaboa, ka gatta nyiini. Ku yaa cha wa nna yegayega ate wa kuli. Wa jam a poli ka dii dek chekki ale nye la.

¹³ Da dila danni degadega ate Yeezu ŋaanviirima baye a yaa jam a cheŋ teŋfiik ate ba a wi ka ayen Imayas, ka jam ka meela ŋayopoi ale Jerusalem teŋka. ¹⁴ Ba ale bo siuku po a cheŋ la, ba yaa a biisi ŋaai meena ale nye la. ¹⁵ Ba ale jam a biisi ŋa wie ale a magsi ŋa la, Yeezu dek a yaa forisi paari ba ate ba va chaab a cheŋ ¹⁶ alege jaab ale jam nye ate ba an jam baga a miŋ wa. ¹⁷ Yeezu yaa bek ba ayen, “Ka boan jaab wari ate nama biisi a cheŋ la?”

Ba yaa za nna zimm ale sukaasun. ¹⁸ Ba wanyi ate ba a wi ayen Kiliyopas, wala a yaa tulisi wa ayen, “Ka fi nyiini ale nicheano Jerusalem teŋka po a ze wa ŋaai ale bo ka po daaŋa de la?”

¹⁹ Wa yaa bek ba ayen, “Ka boan wie?”

Ba yaa tulisi wa ayen, “A magsi chaab ale Yeezu Nazaret deno waai ale jam ka Naawen biisiteero ate wa wie ale wa biik a pagra Naawen jigi ale nuru meena jigi la. ²⁰ Ate tama Puusika Yenni kpaŋŋa ale teŋka nisomma a yaa yik wa ayen ba bo buusa a ko wa. Ba yaa sum kpi wa jabarim nyin. ²¹ Alege tama jam a yiili kama ayen ka wala le wa vari Izirali teŋka a basi, daa dila nyiini, ku daa ŋata ale jinla ate nyaku de meena a nye la. ²² Daa dila nyiini me, tama buuni po, nipooba ale weeni wari ate di cha ti nna yegayega. Ba cheŋ ka wa boosuku jigini

saliuk yokyokku de ²³ alege ba an nya wa nyin̄ka. Ba yaa pilim jam a weeni ayen ba nya Naawen sabiiloba ate ba weeni ba ayen wa vua kama. ²⁴ Baai ale jam maa bo ale tama la ba gela a cheŋ boosuku jigini kama a ga nya nipooma ale poom liŋ weeni ba dii la degadega. Ba an nya wa.”

²⁵ Yeezu yaa weeni ba ayen, “Ni ka betta! Ka boa ale soa ate ni an baga a ta siak ale Naawen biisiteeroma ale biisi dii la. ²⁶ Ku kan jam a fe kama ayen Kirisitawa ate Naawen a le tom ate wa jam la a nam ale wien̄a de abe wa ge nya wa zulaŋa?” ²⁷ Yeezu a yaa piilim deri a weeni wie ŋaai meena ate ba ŋmarisi Naawen gban̄ka po a magsi chaab ale wa dek la kiri. Wa jam piilim ta nyini ka Moosis ale Naawen biisiteeroma meena a weeni ŋa kie a sak ba.

²⁸ Ba yaa jam boro a moata teŋfiik kaai ate ba a jam a cheŋ la. Yeezu yaa nyɛ ase wa a taam ka niŋ la. ²⁹ Alege ba yaa yik wa a weeni ayen, “Ti kuli ga goa dii nyin̄ la, wenni boro a siŋ kama ate teŋka boro a sobri.” Wa yaa siak va kuli. ³⁰ Ba ale boro a de la, wa yaa pa boroboruk a nyɛ Naawen jiam a wie ku a yaa pa a te ba ³¹ ate ba nina a yaa deri lagri ate ba miŋ wa ate wa yaa deri murum be ba nina po. ³² Ba yaa weeni chaab ayen, “Ti ale poom bo siuku po ate wa a biisi dii a magsi chaab ale ba ale ŋmarisi Naawen gban̄ka po dii la, an poom a te ti masim ti suniima po?”

³³ Ba yaa deri yiri bunyi a cheŋ Jerusalem teŋka. Dula jigini, ba yaa ga nya wa ŋaanviirima pi ale wanyiwa ale ba tigsu chaab a kali jigi yeŋ ale baai meena ale jam a maa kali ale ba la ³⁴ ale

ba kala a biisi ayen, “Ti Nyɔnɔwa a sum yiri kum po kama a pa wa dek a sak Simon.”

³⁵ Kiliyopas ale nwala yaa weeni a sak ba dii meena ale nyɛ siuku po la ale wa ale wie boroboruku ate ba miɲ wa dii la.

³⁶ Ba ale jam boro a biisi nna la, Yeezu dek a deri jam za ba sunsuɲ a weeni ba ayen, “Ni boro ale suyɔgini.”

³⁷ Ate yɔgsum nna yegayega a jam yik ba ate ba poli ayen ba nya ka kok. ³⁸ Alege wa yaa bek ba ayen, “Ka boa ale a daani ni? Ka boa ale soa ate ni ta chichama ni zuimaɲa po? ³⁹ Ni nya m nisimaɲa ale m naɲsaɲa ate ni miɲ ayen ka mi dek ale la. Ni tiri mu a nya ate ni seba ayen daa kowa dii nyiɲ la, kok ka nyiɲɲa ale koba ase ni ale nya mi ale ta dii la.”

⁴⁰ Wa ale weeni dila la, wa yaa pa wa nisana ale wa naɲsaɲa a sak ba. ⁴¹ Ba an diem jam siak ayen ku ka wensie, dii nyiɲ la, supeentik ale jam bo ba jigi ate ku cha ba me. Yeezu yaa bek ba ayen, “Ni ta jaab dela a de?” ⁴² Ba yaa pa jum digima te wa ⁴³ ate wa ɲobi ate ba nya.

⁴⁴ Wa yaa weeni ba ayen, “Wienɲa de degadega ate mi jam weeni ni diipo ate mi jam diem bo ale ni la, ayen wie ɲaai meena ale bo Naawen gbaɲka po ate Moosis ɲmarisi Sinsaɲɲa gbaɲka po la, ale Naawen biisiteeroma gbaɲsaɲa ale gbaɲ kanyiwa ate ba a wi ayen Yiila Gbaɲ la po a magsi chaab ale mi la, ku a fe kama ayen ɲa chim wensie.”

⁴⁵ Wa yaa lagri ba popolaɲa ayen ba miɲ chak ba ale ɲmarisi dii Naawen Gbaɲka po la. ⁴⁶ Wa yaa weeni ba ayen, “Ba ɲmarisi ka po ayen, ku a

fe kama ate Mi Varibasidowa ate Naawen le tom ate m jam la, a nam abe daa njata dai m yaa yiri kum po. ⁴⁷ Ku be a fe kama me ayen nuruba pa mi yonni nyin a sak nuru meena tenzuk de ayen ba basi ba tuimbaatana tomka ate Naawen von te ba. Sinsanana de le piilim ka Jerusalem tenka a ta a chen tenka meena. ⁴⁸ Nama dek be nya wiena de meena kama ale ni dek nina. ⁴⁹ Mi dek le basi ate m kowa ale puulim la a jam ni jigi. Alege, ku a fe kama ayen ni bo tenka de po a limsi ate pagrim nyini wenna mazuk a jam ni jigi.”

⁵⁰ Wa yaa de ba nin ate ba nyini tenka dek po a ta ba chen ga paari Betani tenka, ate wa yaa zak wa nisanana a te ba niaka. ⁵¹ Wa ale jam boro a te ba niaka la, Naawen yaa deri pa wa a ta jueli wenna mazuk. ⁵² Ba yaa pilim chen Jerusalem ale supeentik nna yegayega ⁵³ a kasim jam bo Juuma Puusika Yenni po a pak Naawen.

**The New Testament in the Buli language
(Ghana)**

**Buli: The New Testament in the Buli language
(Ghana) (New Testament)**

copyright © 2003 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Buli (Ghana)

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-16

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 3 Mar 2023 from source files
dated 29 Jan 2022

24aad1ee-9f16-5a40-b094-5b16e513253a